Hieronimus

memento semper mortis tue et ne [illegible]

Memor esto mortis dum sis in corpore fortis

Mors stat ante fores dico tibi corrige mores

Latro in cruce datus ē ne q̄s desperet

[illegible] datus ē ut nō p̄sumamus

Fundamentū eterne feli citatis Cū libro de Mise ria conditōis humane.

Ad diuam virginem Mariã. Carmen.

O genus ethereum virgo: sidusq̧ salubre
Cuius ab aspectu gaudia vera fluunt
Tu madidum vellus: tu fecũdissima radix
Germine de cuius prodijt ipse deus.
Tu pratũ riguis: quo nullũ dulcius: vndis
Quod semꝑ flores donaq̧ veris habet.
Tu grauis immenso pubescens vinea fetu
Tu populus Judith. Hester es atq̧ tuis
Tu formosa nimis: vincens tentoria cedar
Scandere siderei digna cubile ducis
Inter femineas pulcherrima fama cateruas
Aurea tu fuluo porta decora sinu.
Thuris odorati tu vas: ⁊ aromata fragrans
Tu rosa. tu nardꝰ. cynnama myrrha crocꝰ
Cũ iaceo ⁊ nigrã mihi mors denũciat horã
Tunc expiranti pacis oliua veni.

Ad Sanctam Annam

Anna parens iesu christi genitricis aueto
A nobis petimus omne repelle nefas
Nullius Anna preces vnq̧ dimisit inanes
Sed tulit optatam candida semꝑ opem.

Incipit tabula hui⁹ libri

Finitur Tabula

Incipit Fundamentum eterne felicitatis: seu christiane religionis summe utilissimus.

¶☞ De articulis fidei: ⁊ quid credendum sit.

Querit iude⁹: querit pagan⁹. es tu christianus? Ego rn̄deo: sum. q̄re? qꝛ baptisat⁹ su⁊ ⁊ articulos fidei mēte credo ⁊ ore cōfiteor. Querit deinde an baptism⁹ ⁊ fides christiana sint ad salutē anīe necessaria? Dico sic. Quō ꝓbat? dico ꝑ dn̄m in euāgelio dicentē. Quicunq; nō crediderit nec baptisat⁹ fuerit salu⁹ esse non poterit. Cōtra. multi martyres saluati sꝫ ⁊ nō baptisati: ⁊ m̄lti alij nō martyres? Dico ꝙ illi martyres baptisabant baptismo sanguis. m̄lti alij baptismo flamis. i. spūssancti. Nos aūt baptisamur baptismo fluminis. i. aque.

Quot sunt articuli fidei quos mēte credis ⁊ ore cōfiteris? Dico duodecim ſm ꝙ sunt duodecim apostoli. ¶ Quis est p̄mus articulus fidei ⁊ quis apostoloꝝ eum edidit? Dico sanctus Petrus p̄mū composuit. Cum q̄ ego ore ꝯfiteor. Credo in deū p̄rem oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Qualit̄ concordat cū illo antiquum testamentū? Dico ꝙ sic. In p̄ncipio creauit deus celum ⁊ terram. Et ecc̄lia postea addidit (vnū) contra errores gentiliū: q̄ posuerunt plures esse deos. Concordat etiā antiquū. Audi isr̄l dn̄s deus tu⁹ vn⁹ est et non habebis deos alienos corā me. ¶ Cōtra. Dn̄s ad apostolos ait. Vos dij estis. ꝗ plures sunt dij. Dico ꝙ per naturam ⁊ essentiā tm̄ vn⁹ est de⁹; sed participatiōe nihil prohibet plures esse deos.

¶☞ Secundus articulus fidei

QUis ē scđs articul⁹ ⁊ q̇s cōposuit. Dico sctūs Andreas. cū q̄ ego mēte credo ⁊ ore ꝯfiteor. Credo in iesum cħm filiū ei⁹ vnicū dn̄m nr̄m. Quis ꝓpħaꝝ cū eo cōcordat? Dico Dauid. Dixit dn̄s ad me fili⁹ meus es tu ego hodie genui te. Qualiť Abachuch? Dico. Ego aūt in dn̄o gaudebo ⁊ exultabo in deo iesu meo.

¶☞ Tertius articulus fidei.

QUis est tertius articul⁹ fidei ⁊ q̇s cōposuit? Dico ꝙ sanct⁹ Joannes euangelista: cū q̄ dico. Ego credo ꝙ iesus chr̄s ꝯcept⁹ est de spū̄scto nat⁹ ex maria ꝟgine. Qualiter Esaias cū eo? Dico ꝙ sic. Ecce ꝟgo cōcipiet ⁊ pariet filiū ⁊ vocabiť nomē ei⁹ emanuel. Qualiť vaticinata est Sibylla erichtrea de tertio articło. Dico sic. Nasceť in diebꝫ nouissimis de ꝟgine hebrea filius in cunabulis terreiuda. Q̄uo Sibylla delphica. Dico sic Nascetur ꝓpheta absq̃ maris coitu de femina nomine maria ex stirpe iudeoꝝ.

¶☞ Quartus articulus fidei.

QUis est quartus articul⁹ fidei ⁊ q̇s eū cōposuit? Dico sanct⁹ Jacobꝫ maior. cum quo ego credo ꝙ Jesus christus passus est sub pontio pylato. crucifixus. mortuus ⁊ sepultus. Cum q̄ concordat Zacharias. Aspicient me om̄es quē crucifixerunt ⁊ plangēt eum. Secundo concordat Esaias. Tanq̃ ouis ad occisionē ductus est. vere languores nr̄os ipe portauit. Tertio Dauid. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos ⁊ dinumerauerunt om̄ia ossa mea. Quarto Sibylla hellespontica. Felix ille deus ligno q̄ pendet ab alto.

¶☞ Quintus articulus fidei

QUis est quint⁹ articul⁹ ⁊ q̇s autor ei⁹? Dico sanctus Thomas. Cū quo ego credo ꝙ chr̄s descen-

dit ad inferna. tertia die r̄surrexit a mortuis. Quis pro/phetaꝝ cum eo ꝯcordat: Dico Osee ꝓpheta. O mors ero mors tua morsus tuus ero inferne. Itē. In die resur/rectionis mee congregabo gētes. Scḋo concordat Si/bylla phrygia. Nascetur chr̄s suspēdebūt illū ꝛ occidēt. ꝛ nihil eis valebit qm̄ tertia die resurget.

¶☞ Sextus articulus fidei.

QUis est sext⁹ articul⁹ ꝛ q̄s autor ei⁹: Dico sanct⁹ Jacob9 minor. Cū q̄ credo ꝙ chr̄s ascendit ad ce/los. sedet ad dexterā dei p̄ris oipotentꝭ. Quis ꝓpharuꝫ cū eo ꝯcordat: Dico Amos. Qui edificat ascensionem suā in celo dn̄s nomē illi. Scḋo Dauid. Ascendit in al/tum captiuā duxit captiuitatem.

¶☞ Septimus articulus fidei.

QUis est septimus articulus fidei ꝛ quis fecit illū: Dico sanctus Philippus. Cum quo ego credo ꝙ christus inde venturus est iudicare viuos et mortuos. Quis ꝓphetarum cum eo concordat: Dico Malachi/as ꝓpheta. Ascendā ad vos in iudicio ꝛ ero velox testis Secundo eximius ꝓpheta Dauid. Judicabit orbē ter/re ꝛ populos in equitate sua.

¶☞ Octauus articulus fidei.

QUis est octau⁹ articul⁹ ꝛ q̄s autor ei⁹: Dico san/ctus Bartholome⁹. Cū q̄ ego credo in spm̄sctm̄. Quis ꝓphaꝝ cū eo ꝯcordat: Dico Johel ꝓpha dicens. Effundā de spū meo sup oēm carnē. Scḋo Salomon. Spūs dn̄i repleuit orbē terrarum.

¶☞ Nonus articulus fidei.

QUis est non⁹ articul⁹ fidei ꝛ q̄s aplo̸ꝝ cōposuit: Dico sanct⁹ Matthe⁹. Cū quo ego credo in san/ctam ecclesiam catholicam. i. credo in spiritumsanctum sanctificantem vniuersalem ecclesiaꝫ. id est electos dei et

quibꝫ constat ecclesia. Quis ꝓphetarum cū eo cōcordat? Dico Dauid. Confitebor tibi in eccl'ia magna. Secundo Sophonias. Inuocabunt om̄es nomē dn̄i ꝛ seruiēt ei humero suo. Matthe⁹ dr. Si peccauerit in te frater tuus dic ecclesie. ꝛ si eccl'iam non audierit sit tibi tanquā ethnicus .i. gentilis ꝛ publicanus.

¶ Decim⁹ articul⁹ fidei

QUis est articulus decimus ꝛ quis autor eius? Dico sanctus Simon. Cum quo ego credo sanctorum cōmunionem ꝛ peccatorum remissionem. Quid est cōmunio sanctorum? Dico ꝙ om̄es orationes. om̄ia suffragia. ꝛ om̄ia bona spiritualia ab alio facta valēt alteri qui vnitus est secum in charitate. Quis ꝓphetarum cum eo concordat? Dico Dauid dicens. Particeps ego suꝫ om̄i timētiū te ꝛ custodientiū mādata tua. Secūdo de peccatorum remissione concordat Micheas ꝓpheta. Deponet omnes iniquitates nostras et proijciet i profundum maris.

¶ Undecim⁹ articul⁹ fidei.

QUis est articulus vndecimus ꝛ quis autor eius? Dico sanctus Judas thadde⁹. Cum q̄ ego credo carnis resurrectionem. Quis ꝓphetaꝝ concordat cum illo? Dico Ezechiel ꝓpheta dicēs. Aperiā tumulos vestros ꝛ educā vos de sepulchris vestris. Secundo Job In nouissimo die de terra surrecturus sum ꝛ in carne mea videbo deū saluatorē meū.

¶ Duodecim⁹ articul⁹ fidei.

QUis est duodecim⁹ articul⁹ ꝛ q̄s cōposuit? Dico sanctus Matthias. Cū q̄ ego credo vitā eternam amen. Quis ꝓphaꝝ cū eo ꝯcordat? Dico Daniel ꝓpha Multi de his q̄ dormiunt i puluere terre euigilabunt: alij in vitā. alij i opprobriū. Scd̄o Dauid. Tu reddis

vnicuiqꝫ ſm opera ſua. Tertio Joannes Apocalypſis vltimo. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecum eſt: reddam vnicuiqꝫ ſm opera ſua.

¶ Sequitur de orõne dñica: ⁊ qd orandũ eſt.

Quid eſt orõ: Dico orõ eſt affect⁹ mẽtis i deũ: ⁊ iõ in orãdo debem⁹ corda nr̃a ad deũ eleuare: vt canitur in miſſa. Surſum corda habem⁹ ad dñm. Ergo ille ppl's nõ orabat ꝓpe de q̃ dñs conqrit. Hic ppl's labijs me orat: cor aũt eoꝝ longe ẽ a me. Quero tibi qũo ⁊ qd orandũ eſt: Dico ꝙ dñs nr̃ in euãgelio docet nos orare dicẽs. Pr̃ nr̃ q̃ es i cel' ⁊c. Qũo diuidit orõ dñica. Dico ꝙ in tres ptes. ſ. in exordiũ. i tractatũ ⁊ ꝯcluſionẽ. Quid fit in exordio: Dico ꝙ i eo beniuolẽtia dñi captatur. nõ ꝙ ipm flectam⁹ neqꝫ beniuolentiã ꝑueniam⁹. ſed vt in nob ipis de ſua beniuolẽtia certã fiduciã excitem⁹. ⁊ iõ dicim⁹ pr̃. qꝛ ei⁹ filij ſum⁹. nr̃. qꝛ dat⁹ ẽ nob. q̃ es in cel'. i. ſanct⁹. Dicam⁹ g̃ pr̃ in quẽ credim⁹. nr̃. quẽ diligimus. q̃ es incel'. de q̃ ſpam⁹ Pr̃ q̃ es ſpeculũ trinitatꝭ. corona iocunditatꝭ: theſaur⁹ felicitatꝭ.

¶ In orõne dñica ſunt ſeptem petitiones.

Quot ſunt que petimus in orõne dominica: Dico Septem. Primo petimus. Sanctificetur nomen tuum: vt ſit mel in ore. iubilus in corde. cythara in aure. Quid ſequitur hic poſt exordium: Dico tractat⁹ orationis: in quo per ordinem quinqꝫ petimus. Primo petimus ſanctificetur nomen tuũ. non hoc petimus quaſi nomen dei nõ ſp ſit ſanctũ. ſ ideo vt ipſum nomẽ dei ab omib hominib habeatur: clamet ⁊ confiteat ſanctum. que petitio ptinet ad dei gloriam in omnib propagandam. Sanctificet g̃ nomẽ tuum. ſ. in intellectu noſtro ꝑ veram cognitionem. in affectu ꝑ veram dilectionem. in memoria: ꝑ firmã inheſionem.

¶☞ Secunda petitio

QUe est secūda petitio in orone dñica? Dico secunda est. Adueniat regnū tuū. iocundū sine pturbatione. trāquillū sine pmixtōe. securū sine amissiōe. Hoc nō ita petim⁹ q̄si deus nūc nō regnet. q2 dt Dauid Rex oīs terre de⁹. s3 idō illd petim⁹ fm Aug⁹. vt nob aduenia regnū ꝛ in eo regnem⁹. ꝛ vt sic ad id regnū nostꝝ desideriū excitemus.

¶☞ Tertia petitio.

QUe ē tertia petitio in orone dñica? Dico tertia petitio est. Fiat volūtas tua sic in celo ꝛ in terra: vt q̄ tu odis nos odiam⁹ ꝛ que tu diligis nos diligamus. ꝛ q̄ tu precipis nos impleam⁹. Fiat ḡ volūtas tua in pctōꝝ ꝯuersione p op⁹ pñie. in ꝯuersoꝝ sanctificatiōe p munus grē. in sanctificatoꝝ saluatōe p bonū pseuerātie.

¶☞ Quarta petitio

QUe est q̄rta petitio? Dico Panē nrm quotidianū da nob hodie. Da panē materialē. panē doctrinalē panē sacramentalē. Quottuplicē panē intellig3 p panē? Dico triplicē. Primo panē corpalem ꝛ materialē. ꝛ p illum intelligo oēm sufficientiā vict⁹ ꝛ amict⁹ p sustētatione sube nre. Scdo intelligo panē doctrine: vt p̄lati et doctores eccl'ie veritatē tuā nob prudent dispēsent. et si negligāt vt tuipe des nob panē istū: ꝛ pasce nos p occultam spūssancti inspirationē. Tertio intelligo panē sacramentalē. ad impinguationē amoris: cui⁹ q̄tidian⁹ vsus cū debitis circūstantijs pficit multū hoi.

¶☞ Quinta petitio.

QUe est q̄nta petitio? Dico. Et dimitte nob debita nrā sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nrīs. Dimitte nob debita nrā que cōmisim⁹ ꝯ te. ꝯ pximos nostros. vel ꝯ nosmetipsos. Quō dicit Christus in euan-

gelio: Dicit. Si dimiseritis hominibꝫ peccata eorum di mittet vobis etiam pater vester celestis peccata vestra. Si autē non dimiseritis alijs: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. ¶ Nota verbum horribile multis qui nolunt proximis suis dimittere: sed modis omnibꝫ ledere eos ⁊ confundere concupiscunt. ideo aduersum se irā dei prouocare videntur qui hominibꝫ seruant iram et a deo querunt misericordiam.

¶ Sexta petitio.

Que est sexta petitio: Dico. Et ne nos inducas in tentationem. nostre carnis. mūdi fallacis. ⁊ demonum rapacium. Quottuplex est tētatio: Duplex. scilicz. bona ⁊ mala. Tentatio bona est qua tentat nos deus. Ita dicitur in scriptura. Tentet vos deus vt palam faciat . vtrum diligatis eum. Ita dicit Dauid. Proba me deus ⁊ tenta me. Tentatione mala tentant nos tria. scilicet. mundus. caro, ⁊ diabolus. et pmittit nos deus tentari ista mala tentatione: tamē ad bonū nostruz. Nam dicit Jacobꝫ. Beatus vir qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite. Idem. Fidelis deus qui non permittit vos tentari vltra id qđ potestis. Unde dicit Gregorius. Quotiens resistis. totiēs coronaberis.

¶ Septima petitio.

Que est septīa petitio: Dico. Sz libera nos a malo. libera nos a malo pñti. preterito ⁊ futuro. Et sequitur tertia pars: in q post exordiū ⁊ tractatū sequitur cōclusio ⁊ pdictaꝝ petitionū ꝯfirmatio: cū dr Amen. ⁊ est dictio hebraica que interpretatur vere. fideliter: aut fiat. ⁊ ita cum dicimꝰ Amen: optamꝰ vt vere fiant omnia que supra petiuimus.

¶ De causis quare non exaudiunt orantes.

Quot de causis orantes nõ exaudiunt: Dico ꝓpter
decẽ. Prima est ex meritis culpaꝝ orantis. Esa. j.
Cũ multiplicaueritꝫ orõnẽ non exaudiã. Et causaꝫ
subiungit. Manꝰ vr̃e sanguine plene sunt. i. pc[illegible] Joh.
ix. Scimus qꝛ pctõres deꝰ non audit. Esa. lix. Pctã vr̃a
absconderũt faciẽ eiꝰ ne exaudiret. Secũda causa ꝓpter
teporem orandi. qꝛ nõ feruẽter ꝛ deuote oramꝰ. Hiere.
xix. Orabitis ꝛ exaudiã vos cum quesieritis me in toto
corde vr̃o: quasi dicat non aliter. Tertia est. quia non
pseuerat orando donec obtineat. Luc. xj. Si pseuerauerit pulsans ꝓpter improbitatem eiꝰ surget ꝛ dabit ei. Judith. iiij. Scitote qm̃ exaudiet p̃ces vestras si pmanseritis. Quarta causa est ex diffidẽtia exauditõis Jacobi. j.
Qui em̃ hesitat non estimet ꝙ aliquid accipiat. Eccli.
xviij. Ante orõnez separa aĩam tuã ꝛ noli esse q̃si homo
qui tẽtat deũ. scꝫ si velit audire. Quinta est. qꝛ nociuum
vel indiscretuꝫ est qđ petit: sicut filij Zebedei. Matth.
xx. Nescitis quid petatis. Jac. iiij. Petitis ꝛ non accipitis eo ꝙ male petatis. Deut. j. Cum ploraretis coram
dño non exaudiuit vos necꝫ voluit acquiescere voci vestre. Sexta causa est vt magis ad petendũ quis ꝓuocet.
Grego. Sancta desideria dilatione crescunt. Septima
causa: vt tanto cautius custodiat acceptum qđ difficiliꝰ
impetratur. Chrys. Deus ad hoc beneficiũ suũ ꝓtrahit
vt non sit nobis vile qđ donat. Octaua: vt humilietur
orans dũ tardius exaudit. ꝛ sic duo bona ꝓueniũt. videlicet vt insolens reprimat elatio: ꝛ tñ petitionis nõ cesset affectus. Nona causa est: vt in aliud tempꝰ exauditio differat magꝭ ꝯgruũ ꝛ vtile petẽti: sic Moises gl'iaꝫ
sibi ostendi petiuit. quã non tunc sed postea meruit videre. Decima causa: vt alioꝝ etiã suffragijs querat iuuari. ne forte ardua petitio vel presumptio eum repri

mat. sicut Ezechias misit ad Esaiam vt oraret pro se et pro populo. ꝛ Josias ad Baldam prophetissam. Item ad Romanos. x. Obsecro vt iuuetis me orationibus vestris ut liberer ab infidelibꝰ q̄ sunt in iudea. Math. xviij. Si duo ex vobis consenserint Aliquando etsi negatur vnū qd̄ forte minus expedit ꝑ eo datur aliud vtilius ꝛ melius. vt Paulo cui stimulus carnis non est ablatus vt virtus in infirmitate ꝑficeret. in eo vtilior sepe est exercitatio tribulationis q̄ȝ quies prosperitatis: licet hanc plus optemus: Ex his ꝑ contrariū potest aduerti que valeant ad exauditionem orōnis. scȝ culpe remotio. feruor ꝛ instantia. fidei confidentia. humilitas. ꝛ aliorū suffragia. ꝛ accepte gratie cum gratiarumactione studiosa conseruatio: ꝛ vt ea tm̄ petantur a domino q̄ ipse nouit magis expedire.

¶ De Effectu Orationis.

ORatio iram iudicis placat. Exodi. xxxij. Moises orabat dn̄m ꝛ placatus est dn̄s. Peccatorū veniā impetrat. Matth. xviij. Omne debitum dimisi tibi. Item. Dimitte nobis debita nostra. Tentationis impetum sedat. Numeri. xj. Orauit Moises et absorptus est ignis. Vicia cordis expellit. Psalmista. Disperge illos in virtute tua ꝛ destrue eos. In ꝑiculo liberat. Ps. Inuoca me in die tribulationis. A periculis defendit. Matthei vicesimosecundo. Orate ne fiat fuga vestra. De hostibus vindicat. ij. Paralyppo. vicesimosecundo. Orauerunt Ezechias ꝛ Esaias aduersus Sennacherib. Difficultates complanat. Josue. vj. Vociferante populo muri Jericho corruerunt. Familiaritatem dei confert. Ps. Prope est dn̄s omnibꝰ inuocantibus eum. Esaie. lviij. Clamabunt ꝛ dicet. Ecce assum. Impetrat dona spūssancti. Actuū. ij. Repleti sunt om̄es spūsancto

Luce.xj. Pater dabit spiritū bonum petentib9 se. Item spm̄ sapientie. Jac.j. Si quis vestrū indiget sapientia. Item grām predicandi. ad Eph.vj. Orantes pro me vt detur mihi sermo in aptione oris mei. Itē reuelatōez secretoꝝ. Hiere.xxxiij. Clama ad me ꝛ annūciabo tibi gaudia ꝛ firma. Item potestatē quorūlibet miraculorū. Helias orauit vt nō plueret. Itē p puero suscitādo. Itē subsidia confert. Ps. Oculi oīm in te sperāt dn̄e. Item subleuationē quarūlibet aduersitatum. iij. Regum. viij. Fames si aborta fuerit vel pestilentia.

¶ In oratione dominica petuntur septem dona spiritussancti contra septē pctā mortalia

Pater. Adue. Fiat. Panem. Et. Et. Sed li.

Charitas dei seu vita contēplatiua

Spūs sapie. Pr̄ nr̄ q̄ es in cel' sancti ficetur nomē tuū. ꝯ supbiam.

Spiritus intellect9. Adueniat ꝛc. contra auariciam.

Spiritus consilij. Fiat volūtas ꝛc. contra inuidiam.

Spiritus fortitudinis. Panem nostrum ꝛc. contra gulam.

Spūs scie. Et dimitte no. ꝛc. ꝯ irā.

Charitas pxi seu vita actiua

Sps pietat'. Et ne nos ꝛc. ꝯ acidiā

Spūs timoris dn̄i. Sed libera ꝛc. contra luxuriam.

¶ De Peccatis Mortalibus.

Quid est peccatū? Dico ꝑm Aug9. Pctm̄ est dictū vel factum vel concupitū cōtra legē dei. Ergo tribus modis peccatur. scilicet loquendo: faciendo: ꝛ concupiscendo ꝯtra legem dei. Jdo de supbia. luxuria. aua-

ricia ꝛ aliis peccatis trib9 modis debemus cōfiteri. puta quo supbiuim9 in ore. quō in mēte. quō i corpe. ¶ Que est illa lex diuina ꝛ ordinatio dei ad quā obligat de9 oēs hoīes sb pena pcti? Dico est ista: vt bonū incōmutabile pferat bono cōmutabili: vt volūtas dei sp pferat voluntati ꝓprie: ꝛ vt iudiciū rōnis recte psit sensualitati hūane ꝛ vt bonū honestū pferat bono vtili. Qn̄ igit q̄s facit ꝯ has ordinatōes peccat: ꝛ nobilissimā aīam atq̧ pulcerrimam a deo creatam reddit turpissimam ꝛ vilissimam. Quid dicit Seneca de turpitudine ꝛ vilitate peccati? Dico sic. Si scirē deos ignoscituros ꝛ hoīes ignoturos tn̄ peccare nollē ꝓpter pcti turpitudinē ꝛ vilitatē. Quid ait Tuli9? Dicit sic. Si oēs deos oēsq̧ hoīes occultare possim9. nil tn̄ auare. nihil iniuste. nihil libidinose. nihil incōtinenter est faciendū. Ecce sanctissima verba paganorum doctoꝝ: q̄d nos christiani dicemus.

¶ ☞ De diuisione peccati actualis.

Quomō diuidit pctm̄ actuale? Dico i pctm̄ veniale ꝛ mortale. Quid est pctm̄ veniale? Dico q̇ est libido siue voluptas i creatura citra deū. vt sc̄ȝ male cogitatiōes sine ꝯsensu. silr ꝟbū ociosum ꝛ mēdaciū ociosuȝ. Quid est pctm̄ mortale? Dico est libido siue voluptas in creatura sup̄ deū vel eq̄ deo. Vl' ſm Amb. Peccatū mortale ē puaricatio legȝ diuine ꝛ celestiū inobedientia pceptoꝝ vl' mandatoꝝ. In q̊ ꝯsistit illa puaricatio legis diuine? Dico qn̄ volūtas ꝓpria pfert voluntati diuine. ꝛ qn̄ sensualitas pfertur recte rōni. ꝛ qn̄ bonū vtile pfert bono honesto. ꝛ qn̄ q̄s peccat ꝯ pceptū vel precepta dei sp est pctm̄ mortale. ¶ Quare pctm̄ dr̄ veniale ꝛ q̄t modis delet atq̧ curat absq̧ ꝯfessiōe? Ad pmū dico q̇ dr̄ veniale: qꝛ facile meret veniā ꝛ nō obligat ad penā eternam. Ad scđm dico: q̇ pctm̄ veniale delet ꝛ curat decē

Dece modis deletur veniale peccatum

modis. Primo per generalem confessionem. Secūdo p tusionem pectoris. Tertio p aspersionem aque benedicte. Quarto p cordis contritionem. Quinto per dominicam orationem. Sexto p benedictionem episcopi. Septimo per sumptionem eucharistie. Octauo p condonationem iniurie. Nono p extremam vnctionē. Decimo p fraternam compassionē. vnde versus

Confiteor: tundo: spargor. z conteror oro
Signor: edo: dono. p que venialia purgo
Unctio pena leuis: compassio que fit egenis.

¶ De dānis puenietib⁹ ex vno pctō mortali.

Quot damna seu quanta mala facit in nobis peccatum mortale. Dico fm Bonauenturā. q̄ subtrahit gratiā gratuȝ facientē: sine qua nemo potest saluari. Mortificat merita precedentia. annihilat sanguinē christi redimentem. facit nos incurrere inimiciciam domini facit iniuriam angelo nos custodienti. deformat nobilissimam z pulcerrimā animā dei imaginem. facit nos honorare diabolum. facit nos reos eterni supplicij. debilitat nostram liberam voluntatem. elongat nos a beneficio dei. z prouocat om̄es creaturas in vltionē inimicorum creatoris sui. Superaddunt alij q̄ peccatū mortale obscurat intellectum in cognitione veri: qđ maxime notabunt studentes. Item tepefacit officium in operatione boni. animā maculat: z ad penā eternam obligat. cor indurat: z ad alia peccata trahit. Nam dicit Grego. Peccatum quod per penitentiam non diluitur mox suo pondere ad aliud trahit. Ecce quanta mala facit peccatū mortale dilecti pueri. modica em̄ in peccato est delectatio. sȝ eterna est quam pro illo patimur cruciatio. vt ait Bernardus. Momentaneum est quod delectat: eternū pro qđ cruciat.

¶☞ De Septē peccatis mortalibꝫ.

¶ Primo de Superbia

Q Uero quot sunt pctā mortalia. Dico septē: que si-
gnificantur p hanc dictionē (saligia) scꝫ p s supbia. per
a auaricia. p l luxuria. p i ira. p g gula. p i inuidia. p a aci
dia. Quid ait scriptura de supbia. Deus superbis resi-
stit. humilibꝫ autē dat gratiam. Dicit etiā. Odibilis co
ram deo ꝛ hominibꝫ est supbia. Quid ait libellꝰ qdam
dictus (Omne punctū) Dicit sic. vñ. Si tibi copia si sapi
entia formaqꝫ detur. Sola supbia destruit oīa si comite
tur. ¶ Quid est supbia. Dico est amor ꝛ appetitꝰ ꝓprie
excellētie. Quō se hꝫ ad vanā gloriā. Dico ꝙ sunt vnuꝫ
peccatum. sed differunt in hoc ꝙ supbus apparet sibi in
tra se magnus. Sed vana gloria cupit apparere in ore
alioꝝ p laudem extra. ¶ Quot sunt filie superbie. Dico
septem ſm Gregorium. Prima est inobediētia. ꝛ est vo
luntas nolens subiacere supiori. Secūda iactantia. be-
romynghe. vt ait Bonauentura. est qñ narrat ea q̄ ha-
bet vt laudet. Sꝫ alij dicūt iactātia (q̄ alio noīe dr arro
gantia) est cū qs attribuit sibi qd nō hꝫ. Tertia hypo-
crisis. ꝛ est falsa vita apparens bona ꝛ existens mala.
Inde hypocrita qui se simulat in aperto ꝛ viliter agit in
occulto. Quarta est curiositas. qñ superbꝫ diligēter inq-
rit rumores. s. vt qd de ipo dicat. Quinta est pertinacia
qñ qs dictū suū aut factū irreuocabiliter defendit ne vi-
deatur errasse. Sexta est discordia. qñ qs fugit minora
tionem sapiētie dissentiēs ab his que alijs dicunt. Se-
ptima est nouitatū psumptio. qñ qs ꝓpter apparentē no
uitatem scientie vel sapiētie se cupit ostentari.

¶☞ De Inani gloria

Q Uid est inanis gloria: Dico ꝙ est amor laudis
ꝓprie ꝓpter apparentem excellentiā. Hō em̄ inanis

glorie cupit laudari ꝛ magnus reputari ab hominibus. ꝛ hꝫ in se appetitū laudis ꝛ appetitū fauoris. Est aūt fauor excellētia alicuiꝰ in corde. ſ laus est excellētia alicuiꝰ in ore. Quid dt Hiere. ꝓpha de inani glia: Dicit. Nō gloriet̄ sapiēs in sapia sua: nec fortis in fortitudine: nec diues in diuitijs suis. ſ in hoc gloriet̄ scire ꝛ noscere me dt dn̄s. Quare nemo dꝫ sibi sumere gliam in sapia. fortitudine ꝛ diuitijs suis: Dico qꝛ glia est ꝓpria beatitudini trinitatis. Nō igit̄ gloriandū est in sapia q̄ attribuit̄ filio. nō in fortitudie q̄ attribuit̄ pr̄i. nō in diuitijs tpalibus ꝛ spūalibꝫ q̄ attribuunt̄ spūiscto. Quid Cato dt de vana gloria: Dicit sic. Nō te collaudes nec te vituperes ipe. Hoc faciunt stulti quos glia vexat inanis.

¶ ☞ De secūdo pctō mortali. s. auaricia.

Quid est auaricia: Dico ſm Aug. Auaricia est appetitꝰ inordinatꝰ nō solū pecunie ſ ꝛ altitudinis ꝛ scie. Uel sic. Est inordinatꝰ appetitꝰ hn̄di. Quid est auaricia ſm Paulū: Dico auaricia est idoloꝝ seruitus. Quare h̄. qꝛ sic ꝟtuosus ponit totā suā spem fidē ꝛ charitatē i deū. ita auarꝰ ponit totā suā spē fidē ꝛ charitatē in pecunias suas q̄s colit tanq̄ deū: ꝛ iō sua sunt idola. Quid salomon ait de auaricia. Nihil est scelestiꝰ ꝛ iniquiꝰ q̄ amare pecunias. Quid adhuc. Qui abscondit frumēta malediceť i pplis. bn̄dictio āt sup caput vendētiū. Quid Dauid ait ꝯ auariciā. dt. Meliꝰ ē modicuꝫ iusto sup diuitias pctōꝝ mltas. Quid Aresto. ait d auaricia: Dicit. Appetitꝰ diuitiaꝝ crescit in infinitū. Quid Juuenal dt de auaricia. Sed q̄d diuitias hec p tormēta coactas. Cū furor haud dubiꝰ cū sit manifesta phrenesis. Ut locuples moriaris egēti viuere fato Interea pleno cū turget loculꝰ ore. Crescit amor nūmi quantuꝫ ipa pecunia crescit. Quid Cato dicit. Despice diuitias

si vis anima esse beatus. Quas qui concipiunt mendi/cant semp amare. Quid Virgilius. Auri sacra fames quid non mortalia cogis Pectora ꝛc.

¶ Quot sunt avaricie spēs? Dico quinqꝫ ſm Bonaue/turam. s. subtractio elemosyne. furtum. rapina. vsura et symonia. Quid Tuli⁹ ait de avaricia. Dicit. Nihil est tam angusti ꝛ parui animi q̄ꝫ amare diuitias. Idem in Paradoxis. Improbi autē ꝛ avari qm̄ incertas atqꝫ in casu positas possessiones habēt ꝛ pl⁹ sp appetūt: nec eorum quisqꝫ inuētus est cui qd̄ haberet esset satꝫ. nō mo/do nō copiosi ac diuites. sed etiā inopes ꝛ paupes esti/mandi sunt. Itē nihil est honesti⁹ ꝛ magnificentius q̄ꝫ pecuniā ꝯtemnere si nō habes. ꝛ si habeas eā ad benefi/centiam ꝛ liberalitatē conferre. Quid Salustius ait de avaricia? Dicit. Avaricia fidē, pbitatē ꝛ ceteras bonas artes subuertit: quā nemo sapiēs cōcupiuit. animūqꝫ vi rilem effeminat. sp est infinita ꝛ insatiabilis. neqꝫ em̄ co pia neqꝫ inopia minuit. Quid Hierony? Dico. Avaro tam deest qd̄ habet q̄ꝫ qd̄ nō hꝫ. Idē dicit. Avar⁹ etiaꝫ obolo indiget. ¶ Quot sunt filie avaricie? Dico ſm Gregoriū. septem: que sunt proditio. fraus fallacia. periurium. inquietudo mentis. violētia. obduratio. Proditio ꝑsonaꝝ ꝓpter lucꝝ tꝑale. Fraus qn̄ prim⁹ decipitur vel eius bonū impedit. Fallacia que fit in verbo qn̄ cau sa lucri, ꝓxim⁹ decipit. Periurium qd̄ fit in vendiōe vel emptione. Inquietudo mentis qn̄ qs nō cessat cogita/re ꝑ diuitiis ꝯgregandis. Violētia qn̄ ꝑ vim alioꝝ bo na rapiunt. Obduratio cordis: qn̄ excedit quis in reti/nendo nolens petentibꝫ ꝛ indigētibꝫ distribuere de his quibus ipe abundat. ¶ Quot filias genuit diabolus ex matre avaricia? Dico septem: quas magnifice de/sponsauit diuersis in hoc mundo. Primo ex ipsa genuit

symoniam: quam desponsauit prelatis. Scdo rapinam quam desponsauit militib*. Tertio vsuram: quā dedit burgensibus. Quarto fraudem: quā dedit mercatorib* Quinto superbiam: quam dedit mulierib*. Sexto hy/pocrisim: quam dedit spiritualibus. Septimo luxuriā quam desponsauit omnib*.

¶ ☞ De tertio pctō mortali scz luxuria.

Quid est luxuria: Dico est libidinosus voluptatis appetit*. hoc intellige de appetitu qui est cū cōsensu rationis. Quottuplex est tentatio luxurie: Dico quintuplex. vnde versus. Visus & alloquium contact* & oscula. factum.

Quid dicit domin* de luxuria: Si videris mulierem & concupiueris eam: iam mechatus es in corde tuo. Jō q̄primū venit tentatio abijce ne consentias.

Quid Paulus ait. Nolite errare. neq3 fornicarij: neq3 adulteri: neq3 molles regnum dei possidebunt.

Quid dicit Cato de luxuria. Luxuriam fugito simul & vitare memento Crimen auaricie: que sunt contraria menti.

Quid Tulius ait. Cum omni etati turpis sit: senibus ꝑo turpissima est.

Quid Boetius de ea dicit libro. iij. prosa. vij. Tristes ꝑo voluptatum exitus quisquis reminisci libidini suaꝝ volet intelliget. Idem eodē libro. metro septimo. Habet hoc voluptas om̄is. Stimulis agit feruentes. Apiumq3 par volantium. Ubi grata mella fudit Fugit et nimis tenaci. Ferit icta corda morsu.

Quid Tuli* ait de ea: Dicit. Libidinosa eteñ adolescentia effetum corpus tradit senectuti. Idē dicit. Nulla capitalior pestis q̄3 voluptas corporis que hominib* a natura est data. Idem Tulius. Nullum facin* adeo

malum ad quod suscipiēdum non libido voluptatis im pellit. Idem Tulius dicit. Impedit cōsilium voluptas rationi inimica ac mentis perstringit oculos: nec habet vllum cum virtute cōmertium.

¶ Quanta mala facit luxuria. Dicit ad hoc Gregorius Nazanzenus. Luxuria sensum hebetat. intellectum confundit. maculat voluntatem. obscurat memoriam. euacuat cerebrum. obnubilat visum. vultum reddit pallidū anhelitum facit fetidum. senium inducitur. vita minuitur. et morti ocius appropinquatur.

¶ Quot sunt species luxurie aut differentie. Dico sex. scz Fornicatio. Et est qua soluta persona cognoscit aliā Adulterium est luxuria qua coniugalis torus violatur. Stuprum est quo virginalis incorruptio defloratur. Sacrilegium est quo psona religiosa fornicatur. Incestus est coitus cōmissus contra consanguinitatē vel affinitatem vel compaternitatem. Peccatum contra naturam est bestiale et non naturale.

¶ Quot sunt filie luxurie. Dico fm Gregorium. Octo Cecitas mentis: qr in ope luxurie lumē rōnis q̄si extinguitur. Inconsideratio. qr tantū imergitur delectationi vt nec de amaritudine mortis cogitat: nec penā inferni formidat. Inconstātia: qr volūtas est adeo libidine carnis fracta vt statū suū seruare nō valeat. sed iaz illuc iam istuc labitur. Precipitatio: qr feruore ɔcupiē freqnter se periculo exponit. Amor sui quo q̄s desiderat longaz vitā vt suā expleat voluntatem. Odiū dei: qr detestatur deū tanq̄ impedimentū carnalis cōcupiscētie. Amor seculi. quo quis penes seculū sp manere desiderat ꝓpter fruitionem voluptatis carnalis. Desperatio. qr voluntas excecata pn̄ti voluptate de beatitudine desperat.

¶ De quarto peccato mortali scz Ira.

QUid est ira: Dico sm̃ Cassiodoꝝ. Est mot⁹ ani-
mi concitat⁹ ad penã ꝓuocãti inferendã. Raban⁹
dicit ꝙ est oĩs mal⁹ mot⁹ ad nocendũ. Quid dicit
Salomon de ira: Scelus ⁊ iracũdia minuẽt dies hoĩs
⁊ ante tp̃s senectã inducẽt. iocũditas cordis hec est vita
homĩs ⁊ thesaurus sine defectione. Unde quidaꝫ. Si
vis incolumẽ si vis te reddere sanũ. Curas tolle graues
irasci crede ꝓphanũ. Quid Cato de ira dicit: Litem in-
ferre caue cũ q̃ tibi gr̃a iũcta. Ira odiũ generat: ꝯcordia
nutrit amorẽ. Idẽ dt. Irat⁹ de re incerta ꝯtẽdere noli.
Impedit ira aĩm ne possit cernere veꝝ. ¶ Quottuplex
est ira: Dico duplex. s. ira ꝑ zelũ ⁊ ira ꝑ viciũ. Ira ꝑ zelũ
. i. amorẽ est q̃ vult punire ꝑsonã vt viciũ ei⁹ destruatur
⁊ in meli⁹ emẽdet. ⁊ ita legit chr̃m sepe irasci iudeis. Ex
hac ira supiores debẽt irasci inferioribꝫ delinquẽtibus. ⁊
ista nõ est pctm̃. Sꝫ ira ꝑ viciũ est q̃ vult ꝙ ꝑsona punia-
tur vt vindicta sumet. ¶ Quot sunt filie ire: Dico sm̃
Gregoriũ ꝙ q̃nqꝫ. Rixa. et est qñ hoĩes mutuo se ꝑcuti-
unt: ⁊ cõsistit in facto. Tumor mentꝭ. ⁊ est qñ hõ cogi-
tat in corde suo diuersas vias vindicte. Cõtumelia qñ
hõ voce sua dicit corã multꝭ defectũ alteri⁹ i vituperiũꝫ
⁊ dehonoratiõnẽ ei⁹. Indignatio est volũtas vindicãs
se ꝑ signũ molestie. Blasphemia est viciũ ꝓrumpens in
verba iniuriosa cõtra deũ ⁊ sanctos.

¶ ☞ De q̃nto pctõ mortali scꝫ inuidia.

QUid est inuidia: Dico sm̃ Aug. est odiũ felicita-
tis aliene. Item sm̃ Damascenum. Est tristicia de
alienis bonis. Ergo oĩs inuidia includit in se odium: et
tristiciam. ⁊ ꝗ inuidia est morbꝫ animi valde molestus.
Quid dt Salomon de inuidia vt est tristicia: dicit sic.
Sicut tinea nocet vestimento ⁊ ꝟmis ligno: ita tristicia
nocet cordi. Hoc est sicut tinea corrodit ⁊ ꝯsumit vesti-

mentum: ita inuidia seu tristicia consumit ossa et carnē.

¶ Quot ꝗ mala facit inuidia? Dico quinqꝫ. Corpus desiccat. sanguinē consumit. faciem pallidat. gemēbūda suspiria efficit: et cor semper triste reddit. Quid Catho ait. Inuidiam nimio cultu vitare memento. Que si nō ledit: tamen hanc sufferre molestum est. Inter quos reperitur inuidia? Dicit Aresto. Reperitur inter pares: vt lutifigulus odit lutifigulū. sic tabernarius tabernarium. et qui sunt eiusdē quest⁹ sibiinuicem inuident.

¶ Quot sunt filie inuidie? Dico ꝺm Gregoriū quinqꝫ. Odium est voluntas affectans primo malum et nolēs ei bonū. Susurratio est qn̄ quis seminat discordias inter fratres p quā amicicia tollit inter amicos: qđ est grauissimum peccatū. Et ideo dicit Salomon. Non appelleris susurro et bilinguis maledictus est. multos em̄ turbauerunt pacem habentes. Detractio et est aliene bone fame p occulta vba denigratio. Caue libēter audire detractiones. Vn̄ detractor et eius auditor eadē pena puniuntur. Vn̄ Bern̄. Detrahere aut detrahentē audire quid hoꝝ damnabilius sit nō facile dixerim. Exultatio in aduersis proximoꝝ. Afflictio in bonis pximi.

¶ De sexto pctō mortali scꝫ gula

QUid est gula? Dico ꝺm Augustinū ꝙ est īmoderatus cibi auiditas. Quid dicit Paulus de gula? Dicit ꝙ plures moriunt crapula ꝗꝫ gladio. Quid dn̄s ait. Erat quidā diues q̄ induebat purpura et epulabat splendide: q mortuus sepultus est in inferno. ¶ Quid Salomon? Noli auidus esse in epulatione. in multis em̄ escis erit infirmitas. Idem dicit. Propter crapulā multi obierunt. q̄ aūt abstinēs est adiiciet vitam. Quid Catho ait? Hoc bibe qđ possis si tu vis viuere sanus Morbi nanqꝫ mali causa est quecunqꝫ voluptas.

Quincꝫ modis peccatur circa gulam
Primo qn̄ an̄ statutū tp̄s comedit
Scd̄o quando nimis delicate.
Tertio qn̄ nimis abūdant sumit
Quarto qn̄ nimis ardenter sumit
Quīto qn̄ nimis studiose cibi ꝑpas

¶ Quot sunt filie gule? Dico s̄m Gregoriū qncꝫ. Inepta leticia. ꝛ est ꝑ exteriores lusus excitās libidinē in gustu. Scurrilitas q̄ ꝑ ꝟba carnalia libidinis gustū cōmouet. Immundicia. ꝛ est vomit⁹ ꝛ eructationes fetide ac luxuria. Multiloquiuꝫ. qd̄ est multiplicatio ꝟboꝝ ꝑter vtile ꝛ necessitatē. Hebetudo mentis. ꝛ est subuersio rationis ex nimia repletione ventris.

¶ De Ebrietate.

QUid est ebrietas? Ad hoc respondet Seneca. Ebrietas est voluntaria insania que omne vicium incendit ꝛ detegit. ꝛ oēm verecundiam malis obstantē remouet. Quid Paulus ait de ebrietate. Nolite inebriari vino in quo luxuria est. Quid Hieronym⁹. Nihil tam obruit memoriā sicut frequens comesatio ꝛ ebrietas. Augustinus ait. Ebrietas est blādus demon. dulce venenū. suaue pctm̄. quā q̄ hꝫ seipm̄ nō hꝫ. Quid adhuc idem ait: Ebrietas aufert memoriam. sensum dissipat. confundit intellectum. concitat libidinem. inuoluit linguam. corrumpit sanguinem. omnia membra debilitat. diminuit vitam. ꝛ omnem salutem exterminat. Quid Terentius: Sine cerere ꝛ baccho friget venus. Quid Horacius? Quid non ebrietas designat. aperta recludit. Spes iubet esse ratas: ad prelia trudit inermem.

¶ Queritur. An ebrietas semper sit peccatum mortale Dico ꝙ bibiturus potest se tripliciter habere circa potum. Uno modo quando nescit potum esse fortem et

potentem inebriare. tunc ebrietas potest esse sine pecca-to. Alio modo quãdo potum scit esse fortem: non tamẽ estimat ipsum potentem inebriare. ⁊ sic est veniale. Tertio quando scit potum fortem ⁊ potentem ⁊ vult poti⁹ ebrietatem incurrere ꝙ̃ a vino abstinere: ⁊ tunc est peccatum mortale.

¶ ☞ De septimo peccato mortali scꝫ acidia

Quid est acidia? Dico. est torpor animi quo quis bona negligit inchoare: ⁊ inchoata fastidit perficere: ⁊ tedet audire verbum dei.

Quid Cato dicit de acidia? Segniciem fugito que vite ignauia fertur. Nam dum animus languet consumit inertia tempus. Quid Laborintus? Desidiã mentis elegia vidit et inquit. Incipe ꝑficies auxiliante deo. Quid Salomon ait contra pigros? Dicit sic. Vade ad formicam o piger ⁊ considera vias eius ⁊ disce sapientiam. parat in estate cibum suũ: ⁊ congregat in messe quod comedat. Quid adhuc. Propter frig⁹ piger arare noluit: mendicabit ergo estate: ⁊ non dabitur illi.

¶ Quot sunt filie acidie? Dico ẜm Gregorium sex. scꝫ Malicia. est qua quis detestat̃ bona spiritualia. Rancor est amaritudo cordis inclusa sup̱ talem vel tales. Pusillanimitas est qua quis immoderate diffidet de proprijs viribus: ⁊ recusat in id tendere quod est sue potentie cõmensuratum.

Desperatio est diffidentia de proprijs viribus ⁊ de auxilio dei ad implenda ardua ⁊ de remuneratione dei. Torpor est grauedo tepida ⁊ pigra ad perficiendum inchoata. Vagatio mẽtis est qua interno gaudio destitutus ⁊ priuatus est non habens in se quo delectetur. ⁊ ideo euagatur ad res exteriores illicitas querens in illis consolationem ⁊ quietem.

¶ ☞ De Sacramentis ecclesiasticis.

Quot sunt sacramenta ecclesiastica? Dico septem. scz baptism⁹. ɔfirmatio: q̄ fit in fronte p epm. ordo corp⁹ chr̄i. matrimoniū. penitētia. cōfessio. extrema vnctio. vn̄⁹. Abluo. firmo. cibo. piget vxor ꝛ ordinat vngit. Per abluo intelligit baptismus. p firmo ɔfirmatio p cibo corpus chr̄i. p piget penitētia. p vxor matrimoniū p ordinat ordo ꝛc̄. Itē. Ordo cōiugiū fons cōfirmatio panis. Unctio postrema. ɔfessio sunt sacramenta.

¶ Quare dn̄s iesus chr̄s puidit de istis septē sacramētis. Dico q ɔ septē infirmitates spūales q̄ sunt in nob. Sunt em̄ due infirmitates. s. generalis. que est infirmitas pene ꝛ infirmitas culpe.

Infirmitas culpe est triplex.
- Est culpa originalis: contra quam est baptismus
- Est culpa actualis mortalis: cōtra quam est penitētia
- Est culpa actualis venialis. cōtra quam est vnctio

Infirmitas pene est quadruplex.
- Ignorantia contra quam est ordo
- Infirmitas ɔ quā est cōfirmatio
- Malicia. ɔ quam est eucharistia
- Cōcupiscētia. ɔ quā est mr̄imoniū

¶ Hic iuuenes debēt notare q saltē trib9 modis debēt ɔfiteri de trib9 sacramentꝫ. De baptismo: q aīam suā p baptismū purgatam sepe multꝫ pctis maculauerūt. De pn̄a. q ɔfessionē suā ꝛ pn̄az nimis distulerūt ꝛ impfecte fecerūt. ꝛ q magis ex coactōe aut timore aut cōsuetudine pn̄am ꝛ ɔfessionē egerint q̄ ex charitate. De eucharistia. q sacramentū altaris sine deuotōe cū immundo corde adorauerunt. oculis impudicis respexerūt. ꝛ debitam reuerentiā non fecerunt.

¶☞De Septē Donis Spūssancti.

Quot sunt dona spūssancti: Dico septē. vñ. Sap. intel. con. for. sci. pi. ti. collige dona. Sap. i. sapientia in diligēdo ⁊ cōtēplando diuina. Intel. i. intellectꝰ in cognoscēdo q̄ttuor nouissima. Con. i. consiliū in docendo ⁊ eligēdo bonū ⁊ declinando a malo. For. i. fortitudo in sustinēdo ⁊ resistēdo tētationibꝫ. Sci. i. scīa in conuersando ⁊ meipm̄ cognoscēdo. Pi. i. pietas ī cōpatiēdo primo. Ti. i. timor dei in reuerēdo ⁊ ad malū fugiendū ⁊ ad salutē aīe querendū. ¶ Quare dicunt dona spūssancti: Dico iō: qr infundit nobis ea spūssctūs cū gratia gratū faciēte. Et iō q̄ est extra pctm̄ mortale hꝫ in se gratiam spūsscti simul cū istꝫ donis: ⁊ recedēte grā ꝑpt peccatum mortale etiā recedūt ista dona. Quid opant ista dona in nob. Dico q̄ expellūt a nobis septē pctā mortalia. Timor expellit supbiā. Consiliū auariciā. Pietas inuidiā. Intellectꝰ gulā. Scientia iram. Sapientia luxuriā. q̄ est q̄si quedā insania. Fortitudo acidiā que mētem reddit ad bona impotentem.

¶☞De septē operibꝫ mīscdie corpalibꝫ.

Quot sunt opa mīscdie corpalia: Dico septem. vñ. Visito. poto. cibo. redimo. tego. colligo. condo.

Septem opera misericordie corporalia.

Primum visitare infirmos
Secundum. potare sitientes
Tertium. cibare esurientes
Quartum. redimere captiuos
Quintum. vestire nudos
Sextum. colligere peregrinos
Septimum. sepelire mortuos.

¶ Debent pueri ista opera mīscdie imprimere memorie: vt cum postea facultatē habuerint se in his exerceāt: quia ista opa sunt deo acceptissima. Quid dicit dn̄s de

cis in evangelio. Dicit ad illos qui damnati sunt. Ego esuriui z non dedistis mihi ad manducandum. Ego sitiui z non dedistis zc.

¶☞ De operibus miscdie spualibus.

Quot sunt opera misericordie spualia. Dico septe. vn⁹. Corripe suade doce dimitte solare fer ora.

Primum est corripere peccantem
Secundum. suadere dubitanti
Tertium. docere ignorantem
Quartum. dimittere in te peccanti
Quintum. consolari tristantes
Sextum. ferre tibi iniuriantes
Septimum. orare pro salute omnium.

Septem opera misericordie spiritualia.

¶☞ De Octo beatitudinibus anime

Quot sunt beatitudies anime. Dico sunt octo. vn⁹
Paupertas spiritus mitis lugens miseransqz
Justiciam petere. cor mundum. pa. persequensqz

¶ Quid dicit dñs in euãgelio de istis beatitudinibus.
Beati pauperes spiritu. qm̄ ipsoz est regnum celoz.
Beati mites. qm̄ ipi possidebunt terram
Beati qui lugent. qm̄ ipsi consolabuntur
Beati qui esuriunt iusticiã: qm̄ ipi saturabunt
Beati misericordes. qm̄ ipi miscdiam consequent
Beati mundo corde. qm̄ ipsi deum videbunt
Beati pacifici: qm̄ ipi filij dei vocabuntur
Beati qui psecutionem patiunt pter iusticiam. quoniã ipsorum est regnũ celoz.

¶☞ De Peccatis alienis

Quot sunt peccata aliena. Dico. Nouem: que patent in his versib⁹ sequentib⁹.

Jussio consilium consensus palpo recursus
Participans: mutus: non obstans: nõ manifestans.

Iussio.i.alijs iubere vt malū faciant primo suo
Consilium dare alijs vt malum faciant
Consensus.dare consensum ad malefaciendū alteri
Palpo.i.laudare raptorē vl malefactorē de pctō suo
Recursus.i.hospitari fures ⁊ maleficos ⁊ eos defendē
Participans.i.habere partem de bonis ablatis
Mutus.i.dolose furtum vel rapinam tacere
Non obstans.id est non resistere peccantibus quando
sine periculo facere potest.
Non manifestans.id est non reuelare ⁊ manifestare rē
ablatam qñ ⁊ vbi posset hoc facere.

¶ De Peccatis in Spiritumsanctum.

Quot sunt peccata in spiritumsanctū: Dico sex. scꝫ
Impugnatio veritatis. Presumptio. Desperatio
Induratio. Inuidentia fraterne charitatis. Contem-
ptus penitentie. vnde uersus.
Impugnans verum.presumens.spemqꝫ relinquens.
Hinc induratus.odiens quoqꝫ fratris amorem
Emendam spernens.impugnat pneuma beatum.
¶ Quare ista pctā dicunt in spm̄sanctū: Dico qꝛ fiūt ex
pura malicia: ⁊ imgugnāt bonitatē spūſcti ex cuius grā
fit remissio pctōꝝ. ¶ Quid dꝛ de pctō in spiritūsanctuꝫ
in euangelio: Dicit sic. Si peccaueris in patrē.remittet
tibi hic. Si peccaueris in filiū.remittet tibi hic. Si pec
caueris in spiritūsanctū. nec remittet tibi h nec i futuro.
¶ Qūo intelligit hoc qꝫ pctm̄ in spm̄sctm̄ est irremissibi-
le: Dico. intelligit irremissibile nō qꝛ remitti nō possit i
hoc seculo.ſꝫ qꝛ vix ⁊ cū maxima difficultate remittitur.
Etiā ꝓpter impotentiā homis. qꝛ vix se pt preparare ad
grām quē tāta moles pcti pmit. Etiā nō legit aliqs tal
saluatus.sicut Melchisedech dꝛ sine pr̄e. non qꝛ nō ha-
buit patrē: ſꝫ qꝛ nō legit de eius patre.

¶ De quattuor Nouissimis.

Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Que sunt ergo illa que retrahunt maxie a pctis? Dico cū Salomone i Eccl'. In omib; opib; tuis memorare nouissima tua etc. Vñ Aug⁹. Plus sola vitāda est pcti feritas q̄ q̄libet tormētoꝝ imanitas. ¶ Quot sunt nouissima hominis? Dico q̄ttuor sunt nouissima hois cōiter apd' sanctos in nūero cōputata. s. mors. iudiciū. gehēna et gloria. De q̄b; dt btūs Berñ. Quid horribili⁹ morte. q̄d terribili⁹ iudicio. q̄d intolerabili⁹ gehēna. et q̄d iocundius celesti gl'ia. Vñ dt Aug. Nā frequēs q̄ttuor nouissimorum memoria a pctis nos reuocat: ꝟtutib; nos copulat et in oī bono ope nos tenet et ꝯfirmat. Jō dt eximi⁹ propheta Dauid. Utinā sapent et itelligerēt ac nouissima puiderēt. Q̄uo sctūs Ber. exponit: Dico sic. Utinam sapent p tria pterita bonoꝝ amissionē. maloꝝ cōmissionem. tempoꝝ amissionem.

Utinā itelligerēt p tria pñtia
- vite pñtis breuitatem
- saluandi difficultatem
- saluādoꝝ paucitatem.

Utinā prouiderent p tria futura.
- Mortem qua nihil certius
- Extremū iudicium quo nihil horribilius
- Eternum supplicium quo nil intolerabilius.

Vñ quidā volēs hec nouissima freq̄nter hr̄e pre oculis et iugiter in mēoria versificādo sic dixit. Bis duo sunt q̄ cordeten⁹ sub pectore misi. Mors mea iudiciū baratrū nox lux paradysi. Ista sunt q̄ttuor rote currus anime vehentes eam ad eternā salutem. Ista sunt q̄ttuor incitamenta incitantia spm̄ homis vt spretꝫ oībus munda-

nis ad suũ redeat creatorẽ. vñ Aug. Memorare nouis-
sima tua o iuuenis q̄ floride ambis ꝛ pgis capite eleua-
to: cuncta q̄ dei sunt despiciẽdo. Memorare nouissima
tua q: terra es ꝛ in terram ibis. Memorare nouissima
tua: q: ꝯcept⁹ es in culpa: nat⁹ in pena: viues i miseria.
ꝛ necessario morierꝫ in angustia. Memorare ḡ nouissi-
ma tua q̄ q̄tidie epularis splẽdide quõ nudus de vtero
matris venisti: ꝛ nudus reuertetis.

¶☞ De Primo Nouissimo scꝫ Morte.

Quid Berñ. dt de p̄mo nouissimo: puta de morte
Dicit sic. Miser hõ q̄re te in oĩ hora nõ disponis
ad mortẽ. cogita te iã mortuũ q̄ scis te de necĩtate mori
tur. distingue q̄liter oculi tui vertẽtur in capite. qualit
vene rumpent in corpore: ꝛ cor tuũ scindetur in dolore.
¶ Quid dr in libello de contẽptu mũdi: Mors resecat
mors oẽ necat qđ carne creat. Magnificos p̄mit ꝛ mo-
dicos cũctꝫ dñatur. Nobiliũ tenet imperiũ: nullũqꝫ ve-
retur. Tam ducib⁊ q̄ꝫ p̄ncipib⁊ cõis habet. Mors iuue-
nes rapit atqꝫ senes nulli miseret. Illa fremit gen⁹ oĩe
tremit qđ in orbe mouet. ¶ Dic mihi vbi est Hector ꝛ
Julius: vbi Alexander potẽtissim⁹: vbi Judas Ma-
chabeus ꝛ Samson fortissim⁹: vbi Cresus ditissim⁹:
vbi Absolon pulcerrim⁹: vbi Galien⁹ medic⁹ ꝛ Auicẽ
na eius soci⁹: vbi Salomon prudẽtissim⁹: vbi Plato
vbi Porphiri⁹: vbi doctissim⁹ poetaꝝ Uirgili⁹: Nõ-
ne eos tanq̄ꝫ peregrini ꝛ hospites vni⁹ diei velocissime
transierũt. Ita ꝛ te breuissime moriturum time.

¶☞ De scđo nouissimo scꝫ Extremo iudicio.

Quid ais de scđo nouissimo qđ est extremũ iudici-
um: Dico q̄ illđ est terribilissimũ ꝛ iõ sũme timẽ-
dum. Uñ Berñ. Considera o anima mea cũ tremore
qđ erit de te i die nouissimo qñ ꝯ te de cogitatõib⁊ loq̄-

tur conscientia: quādo de actionibꝫ tuis accusabūt te ele menta. qñ ꝯtra te in testimonium portabit crux. qñ con tra te clamabūt vulnera. allegabūt vincula. claui loquen tur. cicatrices conquerent. O summe angustie. hinc erūt peccata accusantia. illic terrēs iusticia. intꝰ vrens consciā subtus horridū cahos inferni. supͣ iudex iratꝰ iusti iudi cij. foris mundus ardēs ⁊ iusticia iudicātis terrens. O aīa siue vigiles siue dormias sp in auribꝫ tuis illa terri bilis vox resonet. surgite mortui venite ad iudicium. vñ Hiero. Quotiens illū diem considero: toto corde con tremisco: siue comedā siue bibam: siue aliud faciā sp vi detur illa horribilis tuba sonare in auribꝫ meis: surgite mortui venite ad iudiciū. O aīa mea nunꝙ recedat a memoria tua. Ite maledicti in ignem eternum. Venite benedicti pcipite regnū. Quid em̄ terribiliꝰ ⁊ horribi lius potest audiri ꝙ ite. ⁊ quid delectabiliꝰ expͥmi ꝙ ve nite. Tunc vt ait Berñ. pctā erunt ligata ad colluz pec catoris: ⁊ dicent ad eum. tu nos egisti. opa tua sumꝰ. nō te deseremus. tecum erimus. tecum ad iudicium pgemꝰ Et ideo sicut furtum ligatū ad collū furis eum accusat: ita peccata accusabunt miserū peccatorem.

¶ De tertio nouissimo Gehenna ignis.

QUid ais de tertio nouissimo qđ est gehēna ignis: Dico ꝙ infernalis ignis vim ⁊ potentiā nulla vox expͥmere potest: nec vllus sermo explicare: qꝛ in infinitū quasi acerbior est ꝙ ignis noster. Nam dicit sanctꝰ Se bastianus ꝙ iste ignis sensibilis ita se habet ad gehēna lem ignem: sicut ignis in pariete depictus ad istū sensibi lem. Quid Berñ. ait de tertio nouissimo: Dicit. Ego abhorreo vermē mordacem. mortē viuacē. o gehēnalis regio fugienda: vbi est ignis ardens. frigus rigens. ver mis imortalis. fetor intolerabilis. mallei percutientes.

tenebre palpabiles. confusio peccatorum. imoderatio vinculorum. horribiles facies demonum. Quid Augustinus ait? Ve inquit illis quibus preparatur dolor vermium. ardor flãmarum. sitis sine potu. fletus et stridor dentium. lachryme oculorum. vbi mors optatur: sed nõ dabitur ei. vbi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Quid Virgilius (qui non christianus sed paganus fuit) ait de penis inferni? Sic ait in sexto. Non mihi si lingue centum sint: oraque centum. Ferrea vox. omnes scelerum comprendere formas. Omnia penarum percurrere nomina possem.

¶ ☞ De quarto Nouissimo Gloria celesti.

Quid ais de quarto nouissimo qd est gloria celestis? O aïa erige rõnem et intellectũ et dilata tuum affectum et ingredere gaudium domini tui. De quo ait scriptura. qd gaudiũ nec oculus in hac vita pfecte vidit: nec auris audiuit neque in cor hominis ascendit. Quid Bern. ait? Gaude o anima et exulta et magnam laboris tui mercedem considera. que reuera est tam multa q nõ potest numerari. tam magna q nõ potest mensurari. tã pciosa q nõ pt estimari. tam copiosa q nõ pt terminari. ¶ Utrum cognoscemus nos mutuo? Audi Anselmum dicentẽ. Ibi a singulis oẽs. ibi ab omibus singuli cognoscuntur. nec quenque latebit qua patria. qua gente. q stirpe quisque conditus sit. Cõcordat Grego. Boni bonos in regno. mali malos in supplicio agnoscũt. Idẽ Greg. Ibi erit tam pfecta charitas iustorum vt vnusquisque diliget proximum suum sicut seipsum. Ex quo illud inestimabile sequitur bonum: q ibi vnusquisque de alterius gaudebit bono: sicut de proprio merito. Proinde cum inenarrabilis sit numerus electorum: quis putas enarrare sufficit gaudiũ electorum. In celesti conuiuio audies angelos

iubilātes. virgines chorusca̅tes. aplos psalle̅tes. marty/res tripudia̅tes. ꝯfessores lauda̅tes. p̄riarchas ꝛ ꝓphas iocunda̅tes. oe̅sq; sanctos ꝛ electos dei vnanimiter pa/tre̅ ꝛ filiu̅ ꝛ spm̄sctm̄ collaudantes ꝛ vna voce dicentes. Sa̅ct9 sctu̅s sanct9: plena est oi̅s t̄ra gl̄ia ei9. O q̄ȝ glo/riosum est regnu̅ in quo cu̅ chr̄o gaude̅t oe̅s sancti ami/cti stolis albis: ꝛ sequunt̄ agnu̅ quocunq; ierit.

¶☞ Quid faciendu̅ est vt penas eui/tenius ꝛ eterna gaudia possideam9.

Et q2 terrent me horribiles pene inferni. ꝛ q2 alli/ciu̅t me ineffabilia gaudia celi. quid ē̄ faciendu̅ est vt illas penas euitem ꝛ hec gaudia eternalit̄ possidea̅: Ego respo̅debo tibi cu̅ Dauid. Quis est ho̅ q̄ vult vi/tam ꝛ diligit dies videre bonos. Ipse r̄n̄det. Prohibe lingua̅ tua̅ a malo ꝛ labia tua ne loquant̄ dolu̅. Diuerte a malo ꝛ fac bonu̅: inquire pace̅ ꝛ ꝑsequere eam. Quid adhuc ait dauid: Dico ipe querit. Dn̄e quis habitabit in tabernaculo sancto tuo. ꝛ respondet. Qui ingredit̄ si/ne macula ꝛ opat̄ iusticia̅. q̄ loquit̄ in corde suo veritate̅ q̄ no̅ egit dolu̅ i lingua sua. nec fecit ꝓximo suo malu̅. qui iurat ꝓximo suo ꝛ no̅ decipit. q̄ pecunia̅ sua̅ no̅ dedit ad vsura̅. Vel ego r̄n̄debo tibi duob9 ṽbis. Vnu̅ est. De/clina a malo ꝛ fac bonu̅. Alteꝝ est. Si vis ad vita̅ igre/di serua ma̅data dei. ¶Sȝ q̄ro sup illō (fac bonu̅) q̄ttu/plex est illō bonu̅: Dico triplex. s. Bonu̅ in corde vt sis bone voluntatis velle in meli9 eme̅dare vitam tuam ꝛ recogites sepe cordialiter q̄ttuor nouissima. Bonu̅ in ore vt sis grat9 deo: ꝛ ideo sepi9 ore dicas. Gr̄as ago ti/bi dn̄e q̄ me ad imagine̅ tua̅ creasti: q̄ me sanguine tuo ꝛ morte tua amarissima redemisti. q̄ me peccante̅ no̅ sta/tim da̅nasti: ȝ misericorditer emendatōem mea̅ expecta/sti. Hoc sepe repetes ꝛ subdes. Laudate dn̄m oe̅s gen

tes laudate eū oēs ppl'i ₇c. Bonū in ope. vt facias dei mādata: ₇ te exercita in opib₉ misc̄die: ₇ in passione chr̄i p deuotā ei⁹ meditatōem. Hec si fecer₃ dabit deus tibi copiosam grāz in pn̄ti ₇ gl'iam sempiternā in futuro.

¶☞ Quid sit grā dei ₇ ad quid vtilis.

QUid est grā dei ₇ ad q̄d vtilis? Dico q̄ grā dei in spūalib₉ influentia faciēs rōnalē creaturā eterne beatitudinis pticipē. Ad scōm dico q̄ summe vtil' est ₇ necessaria ad eternā btitudinē: q₃ sine grā nemo p̄t saluari ₇ ideo hō q̄ nō est in statu grē dū morit' eternalit' dānabitur. ¶ Quottuplex est grā? Dico triplex. s. grā generalissima grat₃ data: ₇ gratū faciēs. Gratia generalissima est p quam non solū nos. s₃ oēs creature habent suum esse. ₇ ideo sine illa nō possumus subsistere. Grā gratis data est q̄ dat' nob ad bn̄ cogitandū ₇ opandū. ₇ si non bn̄ cogitam⁹ ₇ opamur adhuc sp manet ad pulsandum liberꝝ arbitriū nr̄m vt bn̄ agat. ₇ idō ista grā stat cū pctō mortali. De ista grā loquit' apl's. Diuisiones gratiaru₃ sunt. nā aliq̄ habent gratiā faciendi miracula. aliq̄ grām coniurandi spūs. aliqui grām sanitatum. aliqui donum lingue. aliq̄ donū interpretandi. Grā gratū faciens est q̄ facit hominē deo gratū ₇ eterna beatitudine dignum. ₇ ista nō potest stare cū pctō mortali. Istā triplicē gratia₃ innuit Paulus cū d̄t. Grā dei sum id qd̄ sum. ecce p̄ma p quā h₃ esse. Grā dei in me vacua non fuit. ecce secūda. Et grā dei sp in me manet. ecce tertia.

¶☞ Ex quib₉ actib₉ generat' in nob grā.

GRatia dei nō generat' i nob ex actib₉: s₃ sol⁹ de⁹ infundit sil' cū trib₉ ꝟtutib₉ theologic₃ ₇ cū septē donis spūſſcti. Et qn̄ infundit? Certe qn̄ p grām grat₃ datam declinam⁹ a malo ₇ creatur₃. ₇ cōuertimus nos ad deū p dolorem ₇ ꝯtritōem pctōꝝ cū ꝓposito ampli⁹ non

peccādi ⁊ tpe debito ꝯfitēdi. h̄ q̄tienscūq̃ facꝫ deꝰ in in-
stāti infundit grāz grē facientē cū p̄dictꝫ ꝟtutibꝫ. ⁊ q̄ꝑprī
mū peccaſ mortalit̄ ꝑdis illā nobilissimā mr̄ez cū filiabꝫ
⁊ de filio ⁊ amico dei efficerꝫ filiꝰ ⁊ amicꝰ diaboli.

¶☞ De Uirtute ⁊ eius diuisione

Quid est ꝟtus ꝑ cuiꝰ actꝰ euadimꝰ et̄na supplicia
Dico ſm Aresto. Est habitꝰ volūtariꝰ in medieta
te duaꝝ maliciaꝝ ꝯsistēs determinatꝰ recta rōne ꝓut sa
piens determinabit. Sꝫ ꝟtus ſm Aug. est bona q̄litas
mētis q̄ recte viuit̄. q̄ nemo male vtit̄: quā deꝰ in nobis
⁊ sine nobis oꝑatur. Quot sunt ꝟtutes quibꝫ tota chrī
stiana vita regit̄. Dico septē. s. tres ꝟtutes theologice. ⁊
q̄ttuor ꝟtutes cardinales. Tres theologice snnt fides.
spes. ⁊ charitas. ꝑ q̄s aīa nr̄a rectificat̄ in ordine ad finē
vltimū q̄ est deꝰ: in q̄ est veritas summa: ad quā dirigit
nos fides credēdo. In q̄ est summa maiestas seu largi-
tas. ad quā dirigit spes laudādo ⁊ expectando. In quo
est summa bonitas: ad quā nos dirigit charitas diligen
do. Quattuor sunt ꝟtutes cardinales. scꝫ prudentia.
iusticia. fortitudo ⁊ tēperantia: ꝑ quas aīa nr̄a rectificat̄
respectu medioꝝ que sunt ad finem. Media aūt ad vl-
timū finē sunt oꝑationes bone que fiunt a potētijs nr̄is
Sunt autē in aīa nr̄a quattuor potentie. scꝫ rationalis.
voluntas. irascibilis. ⁊ concupiscibilis. Jam prudentia
est virtus dirigens ⁊ rectificans potentiaꝫ rationalem:
vt sciat quid sit agendū: q̄d ue fugiendū. Sꝫ iusticia di-
rigit ⁊ regulat voluntatē ⁊ eiꝰ oꝑationes exteriores: vt
reddat̄ vnicuiq̃ qđ suū est. Fortitudo cū suis spēbꝫ re-
gulat appetitū irascibilem ꝯtra passiones a bono retra-
hentes; vt sunt timor ⁊ desꝑatio. Item temperantia cū
suis spēbus regulat appetitū ꝯcupiscibilem ꝯtra passio
nes ad malū impellētes; vt sunt amor, delectatio.

¶☞ De virtutibus Theologicis in speciali.

¶☞ De Fide:

Quid est fides? Dico secundum apostolum. Est substantia rerum sperandarum argumento non apparentium. Sed secundum Aug⁹. Fides est virtus q̄ credim⁹ ea q̄ nō videm⁹. Sine fide em̄ nemo pt saluari. Probat: qz dicit dn̄s. Qui non crediderit nec baptizatus fuerit salu⁹ eē nō poterit. Contra. fuerūt multi chr̄iani q̄ fidē habuerūt ꝛ dānati sunt. Dico duplex est fides. scilz fides informis. ꝛ fides formata. iam licz illi habuerīt fidē informē: nō tn̄ formatam Fides informis est q̄ non est formata charitate. de qua dr̄. Fides sine opib9 mortua ē. Vn̄ p fidē informē bene credimus deū. i. deū esse. ꝛ credimus deo. i. verbis eius. qd̄ etiā faciunt diaboli. sed p ipam non credim⁹ in deum. Quid est credere in deū. Rn̄det Aug⁹. Credere in deū est credendo eū amare. credendo in eū ire. credendo ei adherere. ꝛ credēdo eius mēbris incorporari. Hoc aūt fit p fidē formatā charitate q̄ est virtus theologica nobis infusa. ¶ Quot sunt articuli fidei? Dico duodecim. de quib9 patet in pncipio.

¶☞ De Spe.

Quid est spes? Est certa expectatio future beatitudinis ex dei grā ꝛ ppriis meritis pueniēs. Et nota q dicit (ex meritis propriis) quia sperare futurā beatitudinem sine meritis esse presumptio. vt dicit Gregorius. Et est triplex spes. scilicet spes venie peccatorum. spes gratie meritorum. ꝛ spes glorie premiorom.

¶ Sine spe nemo saluatur. Probat de Juda qui si habuisset spem venie pctōꝝ suoꝝ saluus fuisset. ꝫ desperabat. Unde Chrysostomus. Nullus desperare debz veniam. etiamsi circa finem vite conuertatur. Vnūquēqꝫ enim deus de suo fine non de vita preterita iudicat.

Quid Boetius dr de spe: Dicit sic. Nec frustra st in deo posite spes z pces: q cū recte sint inefficaces esse nō pnt. Cōtra: dt idē Boeti⁹. Gaudia pelle. pelle timorē. spemq fugato. Dico q spes nō capit ibi vt est vt⁹ theologica. s3 p affectōe seu passione anime.

¶ De Charitate.

Quid est charitas: Dico: charitas est dilectio q̄ diligit de⁹ ꝓpter se: z pxim⁹ ꝓpter deū. Uel sic. Charitas est virt⁹ q deo adherere eoq frui desideramus.

¶ Quot st ex ordine diligēda fm Aug⁹. Dico q̄ttuor Unū qd ē sup nos. s. de⁹. Alterū qd nosipi sum⁹. Tertiū qd est iuxta nos. s. pxim⁹. Quartū qd ē īfra nos sc3 humanū corpus. Quē ordinē diligendi ponit Ambro. Dicit ipe q pmo diligem⁹ deū. scdo nosipos. tertio parentes. q̄rto frēs z filios. deinde domesticos. postremo inimicos. Quid dt Aug. de charitate: Dicit q nullu3 donū dei est excellenti⁹ dono charitat. h em solū est qd diuidit int filios regni z filios etne dānationis. Quid Paul⁹ dt de charitate: Dicit sic. Si linguis hoim loqr z angelorū. si habuero ꝓphetiā z oēm sciam. z si distribuero ī cibos oēs facultates meas. z si tradidero corp⁹ meum vt ita ardeam. si charitatē nō habuero nihil mihi pdest. Ita dñs dt. Hoc est pceptū meū vt diligatis vos inuicem: sicut ego dilexi vos.

¶ De Uirtutib⁹ Cardinalib⁹.

Quot sunt virtutes cardinales et qūo differunt a vtutib⁹ theologicis: Dico q̄ttuor. s. prudētia. iusticia. fortitudo. z tēperantia Et differūt a theologicis: qr ille a deo nobis infundunt: qū sum⁹ sine pctō mortali. S3 vtutes inq̄ztū sunt habit⁹ morales acqrunt in nob ex actib⁹ freqūter reiterat. Itē ille mouēt ad finem. iste ad media in finē. ille attendunt q̄ztū ad act⁹ interiores.

iste cp̄tū ad opa exteriora. Quare īfundit de⁹ aliquib⁹ grāz cū ꝟtutib⁹ ⁊ aliq̄b⁹ nō: Dico oī optāti se ⁊ apiēti fenestrā aī sui p cordis ↄtritiōez de⁹ sp infundit grāz. ido nob nō deo iputandū. Recte sic sol splēdet ī domū cui⁹ fenestre sunt apte. nō aūt cui⁹ fenestre sunt clause.

¶☞ De Prudentia.

QUid est prudētia: Dico ꝭm Phm. est recta rō rerꝫ agibiliū. Itē ꝭm Macrobiū. Prudētia est mundū istū ⁊ oīa q̄ ī mūdo sꝫ diuinorꝫ ↄtēplatiōe despicere. ⁊ oēm animi cogitatōem ī diuina dirigere. Quid ē officium prudētie: Dico est ex pn̄tib⁹ ⁊ p̄teritꝫ futura ppendere. vn̄ Esop⁹. Preteriti rō scire futura facit. Boeti⁹. Nō qd̄ an̄ ocl'os sitū est sufficit intueri. ꝫ rerꝫ exit⁹ prudentia metit. Quot sunt ptes prudētie: Dico tres ꝭm Tuliū. s. memoria: q̄ respicit p̄terita. intelligētia: q̄ aspicit pn̄tia. puidētia: q̄ futurꝫ anteq̄ꝫ fiat p̄uidet. De q̄bus partib⁹ dr̄. Utinā saperēt tria p̄terita: ⁊ intelligerēt tria pn̄tia. ⁊ puiderēt tria futura.

¶☞ De Iusticia.

QUid est iusticia: Dico ꝭm iuristas. est ↄstans ⁊ ppetua volūtas ius suū vnicuiq̄ꝫ tribuens. Sꝫ q̄ro. Quid est ius vniuscuiusq̄ꝫ: Dico ꝙ h̄ ius exp̄mit ī definitione quā dat Prosp. q̄ illa est. Iusticia est ꝟtus tribuens suā vnicuiq̄ꝫ dignitatē. supiorib⁹ reuerentiā. parib⁹ concordiā. inferiorib⁹ disciplinā. deo obedientiā. sibi sanctimoniam. inimico patientiam. misero compassionem. ¶ Quid Phus dr̄ de iusticia: Dicit ꝙ iusticia est oīm ꝟtutū p̄clarissima. nec lucifer stella. nec hesper⁹ ita mirabilis est vt iusticia. v. Ethicorꝫ. Quid Dauid dicit de hoīe iusto: Dicit. Iuuenis fui etem̄ senui: ꝫ nunq̄ꝫ vidi iustū derelictū nec semē ei⁹ q̄rens panē. ¶ Nota pagani summe obseruabāt iusticiā. Narrat Elynādus ꝙ Ca-

byses rex iniustum iudicem fecit excoriari: ⁊ sup iudiciariam sedem pellem iussit extendi: filiumq; eiꝰ desup sedere mandauit. Quot sunt partes iusticie? Dico septē. scʒ religio. reuerētia. pietas. grārumactio: vindicatio. veritas. innocentia. Quid est religio? Dico ꝙ religio latīe est eadē cū latria grece. ⁊ est honor seu cultꝰ soli deo debitus. Quid est cultus dei? Dico ꝙ deo exhibet triplex cultꝰ. scʒ Corde ꝑ fidē. spem ⁊ charitatem. Ore ꝑ adorationem. laudationem. benedictionē. ⁊ grārumactionem Ope ꝑ genuflexionē. oblationē ⁊ turificationē. Nota Dulia est cultꝰ solis sanctis debitꝰ: ⁊ ꝟgini Marie hyperdulia. Quid est reuerentia? Est honor vel cultꝰ ꝑsonis grauibꝫ vl' in dignitate ꝯstitutꝫ debitꝰ ⁊ exhibitꝰ. Quid est pietas? Est ꝟtus q̄ cultꝰ exhibet parētibꝫ nostris. sanguīe cōiunctꝫ. ⁊ patrie beniuol'. Quid est grārꝫ actio? Dico est ꝟtus beneficioꝝ ⁊ amiciciaꝝ cōfortatiua cū volūtate remunerādi Cuiꝰ oppositū est ingratitudo de qua đr ꝙ ip̄a displicet deo ⁊ facit liberalē donatorem a liberalitate cessare. Vn̄ Bern̄. Ingratitudo est exinanitio meritorū. virtutum dispsio. beneficioꝝ ꝑditio. siccans fontem pietatis: rorem miscdie. fluenta grē. Alie ꝑtes videantur in Bonauentura.

De Fortitudine.

Quid est fortitudo? Dico ꝺm Tuliū. est considerata periculoꝝ susceptio. Augꝰ. đt. Fortitudo est amor oia tolerās ꝓpter id qđ amat. Aresto. đt. ij. Ethicorum. Qr fortitudo est circa timores ⁊ audacitas q̄si cohibitiua timoꝝ ⁊ moderatiua audaciaꝝ: ⁊ sic consistit in medio timoris ⁊ audacie. Quot sunt ꝑtes fortitudinis? Dico ꝺm Macrob. septē. s. magnimitas. fiducia. securitas magnificētia. ꝯstātia. patiētia. fidētia. Tuliꝰ ponit nisi q̄tuor. s. magnificentiā: fidentiā. patientiā. ⁊ ꝑse

uerantiã. Quid est magnanimitas: Dico q est diffici-
lium spõtanea et rõnalis aggressio. vt fit in bello p repu-
blica. Magnificentia est magnarum rerum et excelsarum cũ am-
plissima ai proposito agitatio vel administratio. Constan-
tia est stabilitas ai firma et in proposito pseuerãs. Perseue-
rãtia sm Tuliũ est rõne bñ ꝯsiderata stabilis et ppetua
in bono pmanẽtia. illa est pmanentia in proposito. ista vero
est pmanẽtia in bono. Patientia est virtus contumelias
et omẽs aduersitates eq̃nimiter portãs.

¶☞ De Temperantia

QUid est tẽperantia: Dico sm Macrob. est nihil
appetere penitendũ: et nullo mõ legẽ moderatiõis
excedere sub iugo rõnis libidinẽ tẽperare. Sz sm Tu-
liũ tẽperantia est firma et moderata dñatio rõnis ꝯtra li-
bidinẽ et alios nõ rectos impetus aie. et est virtus media in-
ter intẽperantiã et insensibilitatẽ. Intẽperãtia ẽ viciũ ma-
xime exprobrabile circa delectatiões cões nob et brutis.
Insensibilitas opponit intpantie p defectũ. vt si qs tan-
tum refugeret delectatiõem vt necaria ad conseruationẽ
natnre indiuidui vel spẽi ptermitteret peccaret q̃si repu-
gnãs ordini naturali. Quot st ptes tpantie: Dico sm
Tul. tres. s. ꝯtinẽtia. clemẽtia. et modestia. Continentia
est p quã cupiditas consilij ꝯtinet. Clemẽtia est p quam
animus in vindictã seu penã alterius cõcitatus benignitate
retinet. et ista multũ de pena remittit. seueritas aũt oia ad
vnguẽ punit. Itẽ sm moraliũ dogma. ptes tpantie sunt.
modestia. verecũdia. abstinẽtia. sobrietas. pudicicia. casti-
tas. honestas. moderãtia. pcitas. Modestia ẽ q̃ fac cul-
tũ et oẽz motũ et oẽz nrãz occupatõez vltra defectũ et citra
defectũ. Verecũdia est in verbo et gestu honestatem ser-
uare. Abstinentia est statutũ tps prandẽdi non preueni-
re. Sobrietas est excessum temperare in potu et arcere

ebrietatē. Pudicicia est moderamine rōnis petulantiā domare. Castitas est ↄtinētia ab oī coitu illicito. Et est triplex. s. ↄiugalis: vidualis ꝛ ꝟginalis. Quare dn̄s dt in euāgelio. Nisi fueritꝫ sic puer iste nō intrabitꝫ i rgnū celoꝝ: Dico ꝓpter septē ꝟtutes q̄s hn̄t pueri ↄtra septeꝫ pctā mortalia. vn̄ꝰ. Sunt pueri puri parui paruisq̄ꝫ cibātur. Currūt letātur cito dāt cito pacificātur. Vn̄ pueri sunt puri. ↄtra luxuriā. sunt parui ↄtra supbiā. paruis cibātur. ↄtra gulā. currūt. ↄtra acidiā. letātur. ↄtra inuidiā. cito dāt. ↄtra auariciā. cito pacificātur. ↄtra irā.

¶ ☞ De Virtutibꝫ ↄtra supbiam.

Que stꝫ ꝟtutes ↄtra supbiā: Dico hūilitas ꝛ obedientia. ꝛ nō velle dn̄ari alijs. Quid ait dn̄s de humilitate: Discite a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. et inuenietis reqem aiabꝫ vestrꝫ. ꝛ q̄ me hac humilitate seqtur. nō ambulat i tenebrꝫ: ꝫ hēbit lumē vite Quid plꝰ ait: Oīs q̄ se exaltat humiliabit: ꝛ q̄ se humiliat exaltabitur. Quid Greg. ait: Qui alias ꝟtutes sine humilitate congregat: puluerē in ventū portat. Idē ait. Perit oē bonū qd̄ agit nisi ꝑ humilitatē custodiat. Idē ait. Euidentissimū signū reproboꝝ est supbia. humilitas ꝟo electorū. qd̄ est terribile ꝟbum. Quid dn̄s ait ↄtra supbos inobediētes: Qui vos audit me audit: ꝛ q̄ vos spernit me spernit: qꝛ oīs ptās a deo est. Itaq̄ꝫ q̄ ptāti resistit. dei ordinatōni resistit. Quid Paulꝰ ait: Obedite p̄positis vrīs etiā si discoli sint. Ideo nō solū bonis dn̄is ꝛ p̄latꝫ: ꝫ etiā mal' obediendū est. ¶ Nu q̄s posset appetere dignitatē ꝛ ptātē dn̄andi: Rn̄det dn̄s. Nemo dꝫ sibi assumere honorē nisi q̄ vocatꝰ fuerit a dn̄o sicͭ aaron. Audi terribile ꝟbū qd̄ ait Salomon. Judiciū durissimū fiet his q̄ p̄sunt. ꝛ potētes potent' tormēta patiētur. Itē Grego. Scire debēt q̄ alijs p̄sunt si ꝑuersa ꝑpetrāt

tot mortibꝫ digni sūt q̄t exēpla p̄ditōis ad subditos transf(mittūt.

¶ De Virtutibꝫ ꝯ auariciā.

QUe sunt ꝟtutes ꝯtra auariciā: Dico ꝯtēpt⁹ diui/
tiaꝝ ⁊ elemosyna. Quid Salomon dt de ꝯtēptu
diuitiaꝝ: Sic dt. Duo rogaui te dn̄e ne deneges mihi.
Unū vt vanitatē ⁊ mendacia longe facias a me Aliud
mendicitatē ⁊ diuitias ne dederis mihi. ꝫ victui meo tm̄
tribue necessaria. Quid dn̄s ait de diuitibꝫ. Erat diues
qui induebat purpura ⁊ epulabat splendide: mortu⁹ et
sepultus est in inferno. Qui pl⁹ ait: Facili⁹ est camelū
p foramē ac⁹ trāsire q̄ꝫ diuitē i rgnū celoꝝ itroire. Quid
g̈ dices: erit om̄is diues damnat⁹: Dico non. si elemo/
synam largā fecerit ⁊ cor suū in diuitijs nō posuerit. Et
ido dt Dauid. Diuitie si affluant nolite cor apponere.
Quid Hiero. ait de diuitibꝫ: Oīs diues est iniqu⁹ aut
heres iniqui. Quid ait vas electionis: Qui volunt di/
uites fieri incidūt in tentationē ⁊ laqueū diaboli ⁊ desi/
deria multa q̄ mergūt hoīes in interitū ⁊ p̄ditiones. Et
ido dt Phus. Propter diuitias multi perierūt. Quid
Beda dt de diuitibꝫ in ꝯsolatione pauperum: Dicit sic.
Si mali ⁊ diuites in h mundo florent ⁊ tu patiaris. si
gaudēt ⁊ tu p̄turbarꝫ. non debes turbari: qꝛ mali nullū
locum in celesti gaudio habēt. g̈ nō cures si nihil habue
ris in h seculo. Et ideo dicit dn̄s. Beati pauperes spū:
qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ.

¶ De generibꝫ Elemosynarum.

QUot sunt genera elemosynaꝝ: Dico duo. Aliq̄ ē
elemosyna spūalis ⁊ cordis. scꝫ ex corde dimittere
oēm offensam ei a q̄ lesus fuerꝫ: ⁊ delinquētes corrigere
⁊ errātes ad viā veritatis reuocare. Alia est elemosyna
corpalis. s. egenis subuenire inq̄ꝫtū potueris. Quid dt
scriptura de ea: Abscondite elemosynā in sinū pauperū

⁊ ipa oret ꝑ vob ad dn̄m. Quid plus ait scriptura: Si
cut ignē extinguit aqua: ita elemospna extinguit pctm̄.
Quid ḡ dn̄s ait: Date elemosynā ⁊ oīa mūda st̄ vob
Idē dicit. Quicq̄d vni ex mimis meis fecerrtis: mihi fe
cistis. Ergo d̄t Grego. Ad distribuendū paupib⁹ pigri
cur estis qn̄ h̄ qd̄ iacēti in terra porrigit: sedenti in celo
datis. Quid adhuc ait scp̄tura:. Frāge esuriēti panem
tuū: ⁊ egenos vagosq́ꝫ duc ī domū tuā. cū videris nudū
opi eū ⁊ carnē tuā ne despexeris. Quid Tobias ait ad fi
liū suū: Ex suba tua fac elemosynā: ⁊ nō ex alieno: ⁊ noli
auertere faciē tuā ab alio paupe. Ita em̄ fiet ꝙ nec a te
auertat facies dn̄i. etiam exiguū libēter impartiri stude:
quoniā elemosyna ab oī pctō ⁊ a morte gehēne liberat.
Quid Salomon ait: Qui obturat aures suas ad cla-
morē paupeꝝ ipe clamabit ⁊ nō exaudiet. Item Dauid
ait. Beatus q̇ intelligit sup egenū ⁊ paupem qm̄ in die
mala liberabit eū dn̄s. Quid Aug: Aliena rape ꝯuin-
citur q̇ supflua paupib⁹ nō largit. Ido d̄t Amb. Pasce
fame morientē. quē si nō pauisti occidisti. ¶ Quib⁹ pau
perib⁹ dꝫ fieri elemosyna: Dico paupib⁹ bonis. Nā d̄t
Greg. Dare histrionib⁹ ⁊ sacrificare demonib⁹ paria st̄
De quib⁹ bonis fiet elemosyna: Dico de iuste acquisit
Audi Salomonē. Qui offert sacrificiū de rapina pau-
perum tanq́ꝫ si victimet filiū an̄ patrem.

¶ ☞ De Virtutib⁹ cōtra Luxuriam.

QVe sunt ꝟtutes ꝯ luxuriā: Dico castitas ⁊ ꝯtinē-
tia. Quid est castitas: Dico est abstinētia ab oī co
itu illicito. Quottuplex est: Dico triplex. s. ꝟginal. vidu
alis. ⁊ ꝯiugal. Quid debet ꝟginitati: Dico fruct⁹ cēte-
sim⁹. Quid castitati viduali: Dico fruct⁹ sexagesimus
Quid castitati cōiugali: Dico fruct⁹ tricesimus. Ecce
quantum castitas ꝟginalis excellat castitatē vidualem

et coniugale. ¶ Quid est virginitas? Dico secundum Gregorium est in corpore corruptibili perpetue incorruptionis meditatio. Ideo virginalis integritas est per piam continentiam ab omni concubitu abstinere. Habebunt profecto magnum aliquid virgines preter ceteros in illo communi immortalitate. Virgines enim sequuntur agnum quocunque ierit. Quo putatis hunc agnum ire. certe quo nemo eum sequi poterit nisi virgines. Quid Ambrosius dicit de virginibus? Profecto in carne preter carnem vivere non terrena vita est sed celestis. Quid Isidorus dicit. Omne peccatum recipit vulnerum sanitatem per penitentiam. virginitas autem si perdatur nullatenus reparatur. Hieronymus concordat dicens. Audenter loquor. cum deus omnia possit suscitare tamen non potest virginem post ruinam. Unde Metrista. Bis duo notavi que non possunt revocari Virginitas: tempus: verbum dictumque: iuventus. Quid ait Augustinus? In corpore virginitatem pauci habent. in corde autem omnes habere debent. que est abstinentia ab illicitis sicut dicit idem. O vos iuvenes cavete. servate castitatem et pudiciciam virginalem per quam pares angelis dei estis. Nolite perdere illam nobilissimam margaritam qua in celis vobis aureolam comparabitis gloriam superexcellentem quam nemo scribere aut excogitare potest.

¶ ☞ De Virtutibus contra Iram

Que virtutes sunt contra iram? Dico patientia et mansuetudo animi. Si quis tibi molestias fecerit: sis patiens. Exemplo christi cogita quot et quanta ipse opprobria. irrisiones. contumelias. alapas. sputa. flagella. spineam coronam et crucem sustinuit. et tandem pro crucifixoribus oravit. Et nos miseri unico verbo iniurioso nobis illato in iras et maledictiones prorumpimus. Cogita si non compatimur non conregnabimus ut ait Apostolus. Cogita qui irascitur fratri suo reus erit

iudicio, ꝛ qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. vt ptꝫ ĩ euãgelio. Greg. Sine ferro ꝛ flãmis martyres esse possumꝰ si patientiã in aīo veracit̃ ꝯseruamꝰ. Hoc tene p hoꝝ puerbiũ in corde tuo. Nemo sapiens nisi patiens. ¶ Quid est mansuetudo? Dicit Chrysost. Mansuetudo est bonitas maliciã vincẽs nulli malum inferens. ꝫ oīa mala in bonũ conuertẽs. Greg. Perfecta mansuetudinis laus est aduersa ꝑpeti fortiter ꝛ clementer. fortiter exterius. ꝛ clementer interiꝰ. Dñs dt. Discite a me qꝛ mitis sum ꝛ humilis corde. i. mansuetꝰ. Vñ Chrys. Mitis est quẽ rancor nõ afficit aut ira ꝑturbat ꝫ oīa patient̃ ꝛ eq̃nimiter portat. Bern. dt. Si deꝰ humilibꝫ dat celũ: ꝛ mitibꝫ terrã. quid relinquit̃ crudelibꝫ ꝛ sup̄bis nisi miseria infernalis.

¶ De Virtutibꝫ ꝯtra inuidiam.

Que ꝟtutes sunt ꝯ̃ inuidiã? Dico q̄ ꝯ̃ inuidiã illã q̃ est odiũ ꝓximi est charitas ꝓximi q̃ nob̃ valde p̄cipit̃ obseruãda. Vñ dt dñs. Diligatꝭ vos inuicẽ sicut ego dilexi vos. ꝛ nõ solũ amicos. ꝫ etiã inimicos diligemus. Nã dt dñs. Si diligitꝭ eos q̃ vos diligũt quã mercedẽ habebitꝭ. nõne ꝛ publicani h̃ fecerũt. Quid Salomon ꝛ ap̄ls dicũt de dilectõe inimici? Dicũt. Si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illum. si sitit potũ da illi. Hoc eñ faciens carbones ignis cõgeres sup caput eiꝰ. ꝛ certe tu vinces eiꝰ maliciã ꝛ trahes eũ in tui amorẽ. Vñ Paulus. Noli vinci a malo: ꝫ vince in bonũ malũ.

¶ De Virtutibꝫ contra Gulam.

Que sunt ꝟtutes ꝯ̃ gulã? Dico sobrietas: abstinentia ꝛ ieiuniũ. Quid est abstinẽtia? Dico ẜm Gregoriũ. Est qñ q̃s ꝑ amore dei ꝛ salute ꝓpria: nõ ab illicitis tm̃: ꝫ etiã a licitꝭ atq̄ ꝯcessis se cohibet. Aug. Delitie quelibet si absq̄ appetitu vicioso ꝑcipiant̃ nõ officiũt

id est nō nocet. ⁊ viles cibi si cū appetitu guloso pcipiātur impediūt pfectū abstinētie salutarē. nō em̄ in cibo ꝫ appetitu viciū ɔsistit. Modicꝰ ⁊ tpatus cibꝰ carni ⁊ aīe est vtil. Idē. Mat sanitatꝫ est abstinētia. mat egritudinis est voluptas. Itē. Tunc pclara est apꝺ deū abstinentia corpis: cum aīa nr̄a ieiunat a vicijs.

¶ De Ieiunio contra gulam.

Quid dt Greg. de ieiunio ꝯ gulā: Dicit sic. Ieiuniū deꝰ approbat si ꝫ qꝺ tibi subtrahis alij largiaris: vt vn̄ tua caro affligit inde egentis pximi caro reparat. ğ ieiuniū debet fieri cū elemosynarū largitione.

Quid Chrys. ait de ieiunio: Qui orat cū ieiunio ⁊ elemosyna duplices hꝫ alas ipis etiā ventꝫ leuiores Quid Amb: Qui ɔstitutū numeꝝ vna die mādicando preterit nō vt vniꝰ diei violator accusat. ꝫ vt totiꝰ q̄dragesime trāsgressor arguit. Idē. Non est leue pctm̄ frēs indictam a dn̄o q̄dragesime abstinentiam violare: ⁊ ieiunia ab ecclia ɔsecrata ventris voracitate dissoluere. Idem. Quicquid aliud pter mādata dei fecerꝫ q̄uis abstineas nō ieiunas. Ideo dt Aug. Ieiuniū magnū ⁊ generale est abstinere ab iniq̄tatibꝰ ⁊ ab illicitis voluptatibus seculi qꝺ est pfectū ieiuniū: Concordat Leo papa. Nō in sola abstinētia cibi stat summa nr̄i ieiunij: nec fructuose esca corpi subtrahit: nisi mens ab iniquitate reuocet. ⁊ ab obtrectationibꝰ lingua coerceatur.

¶ De Uirtutibꝰ ꝯ Acidiam.

Que virtutes sunt ꝯ acidiam: Dico orare. legere: studere: bene opari ⁊ nō male. vn̄ꝰ. Nūc lege nunc ora. nunc cū feruore labora. Sic erit hora breuis et labor ipe leuis. Augꝰ. Cū audis dn̄m sex diebus opatuꝫ fuisse/ frustra tu speras reqem nisi post laborē. Iob dt. Sicut auis nascit ad volandū: ita hō ad laborandum.

In de cõflictu vicioꝝ dr Disaite corpis ineritiã sempq̃ memẽto: q2 regnũ celoꝝ nõ tepidi: nõ molles: non desides. ſ violẽti ꝛ vim facientes diripiũt. Aug⁹. Nemo te nisi legentẽ aut orantẽ inueniat. O nota Isidori verba. Qui vult cum deo semp esse frequenter debet orare. frequenter legere. nam cũ oramus: ipi cum deo loquimur. cum ꝟo legim⁹: nobiscũ loquit̃ de⁹. Hiero. Semp aliquid boni opis facito: ne te diabol⁹ inueniat ociosum. Sen̄ dt. Ocium sine lrĩs mors est/ ꝛ vita hois sepultura. Horac. Ocia si fugias fuge cupidinis arc⁹. Bern̄. ait. Omniũ tentationũ ꝛ omniũ cogitationũ malarum ꝛ inutiliũ productiuũ est ociũ: qđ intelligit̃ de ocio malo. De quo illud. Ocia dant vicia fugias ergo procul illa. Sed ocium laudabile ꝛ sanctum (vt ait Bern̄.) est vacare deo: imo negotiuz oim negotiorum. Istud ociũ consistit in abstractione a mundanis strepitib⁹ ꝛ secularibus negotijs ad liberius vacanduz litteraꝝ studijs ꝛ diuinoꝝ contemplationib⁹.

¶ De Studio.

Quottuplex est studium: Dico triplex. s. studium artificiosum: negotiosum: ꝛ questuosum. Studiũ artificiosum est vehemens animi occupatio illoꝝ qui in ocio laudabili philosophie vel artium liberaliuz cognitioni aut scp̃turaꝝ sanctaꝝ contẽplationi incumbunt: vt sunt scholastici: phi: theologi: religiosi: causidici: poete. ꝛ quicunq̃ student in artib⁹. ꝛ q̃ mentẽ magis q̃ꝫ corpus exercent. Studium negotiosuz est vehemens animi occupatio illoꝝ q̃ aio ꝛ corpe honestũ ꝛ frugi op⁹ aliqđ exercent: ꝛ lucris honestis ꝑ coi vtilitate se occupãt: vt militares: mercatores: agricole. Studiũ questuosuz est vehemens animi occupatio illoꝝ q̃ corp⁹ ꝛ ingeniũ inseruire cogunt questib⁹ ꝛ lucris indignis ꝛ infamib⁹: vt sũt

histriones: mimi: lenones: parasite: adulatores: mulie-
res infames. Int' hec studia p̄mū versat' in ocio laudabi-
li: qd̄ optimū: sctm̄ est ⁊ meritoriū: qd̄ studiū vos iuue-
nes scholastici in dei noīe inchoastꝪ: illd̄ m̄lta beniuolē-
tia vos hortor, p̄seq̄mini q̄ diuitcas imortales vob̄ com
paretis incōparabilit' p̄ciosiores q̄ꝫ seculares sibi q̄ritāt
Audite Salomonē dicentē. Doctrinā magis q̄ꝫ auruꝫ
eligite. melior est em̄ sapia cunctꝪ opib9 preciosissimis. ⁊
om̄e desiderabile nō p̄t ei cōparari. Per cognitōēꝫ p̄hie
⁊ sapientie venim9 in noticiā creaturaꝝ ⁊ mirabiliū dei.
⁊ tandē in noticiā creatoris nostri. Ad cuius visionem
claram perducat nos omnipotens dn̄s qui sit in eternū
benedictus. Amen.

Sequūtur nunc Sedecim vtilis-
sima signa p̄ que coniecturare possum9 aliquem fore
de numero electoꝝ vel damnatoꝝ.

SCiendum licet nullus certi-
tudinaliter scit an sit electus vel p̄scitus: vt
dr̄ Eccl'i. ix. Nescit hō vtrū amore an odio
dignus sit. scꝫ certitudinaliter. Attamen stꝪ
aliqua signa p̄ que coniecturare possum9 aliquem fore
de numero predestinatoꝝ vel dāmnatoꝝ: ⁊ de quanto
plura apparent in homine: de tanto est maior spes. Di-
cit em̄ Bern̄. Si nullū esset signū in hac vita ciuiū celi
⁊ inferni: q̄ tūc poterit esse ꝯsolatio int' spem ⁊ metū an-
xia sollicitudīe fluctuātib9: nō vtiq̄ꝫ penit9 sine testionio
ꝯsolatōis elcōs suos derelinq̄t: i ō notem9 siḡ electionis
¶ Primū signū ē: pctōꝝ detestatio: de q̄ Hiero. Tunc
pctōꝝ salus incipit cū q̄s veracit' p̄ delictis ingemiscit.
hoc est vnum signum electorum. Sic viceuersa. si letat'
de peccatis: vt illi de quibus Prouer. ij. Letantur cum

malefecerint ꝛ exultāt in reb⁹ pessimis: hoc est malū signū: qꝛ dt Greg. Qui adhuc ꝑ illicita desideria defluit: ꝑfecte deū nō amat. Jō dꝛ ps.xvj. Qui diligitꝭ dn̄m odite malū. qꝛ dt Aug. in epl'a ad quendā comitē. Nullum scel⁹ corā deo tam abomiābile ꝙ̄ de preteritꝭ pctis reminiscēdo gaudere: qꝛ ē signū ꝙ nunꝙ̄ bn̄ displicuerit. Jdeo Luce.ix. dꝛ. Nemo ponit manū ad aratrum ꝛc̄.

¶ Scōm signū est. delectabilis verbi dei auditio. De q̄ Joh.viij. Qui ex deo est ṽba dei audit. Nā verbū dei est cib⁹ aīe. De q̄ Math.iiij. Nō in solo pane viuit hō: ꝛc̄. vn̄ Aug⁹. dt. Nullū maius est signū eterne predestinationis ꝙ̄ libenter audire verbum dei.

¶ Tertiū signū est aduersitatis patiēs toleratio: vt infirmitas corꝑis. pauꝑtas reꝝ. eo ꝙ dt Apl's Heb.xij. Flagellat oēm filiū quē recipit: Apoc.iij. Ego q̄s amo arguo ꝛ castigo. ꝛ si hō patienter fert: est signum bonū.

¶ Quartū signū est. sub penalitatib⁹ vite melioratiōis: dicēdo cū ps..cxiiij. Tribulationē ꝛ dolorē inueni ꝛ nomē dn̄i inuocaui Sed econtra induratio est malū signū De q̄ Eccl'i.iij. Cor durum habebit male in die nouissimo ꝛc̄ Audi terribile verbū btī Gregorij. Qui inť flagella deteriores fiūt: illis tꝑale suppliciū fit eterne pene initiū. ꝛ vt sic videať quid in inferno sequať.

¶ Quintū signū est. si q̄s timētes deū honorificat. ps. xiiij. Dn̄e q̄s habitabit in tabernaculo tuo: aut q̄s requiescet in monte sctō tuo. Rn̄dit. Qui ingrediť sine macula ꝛ operať iusticiā ꝛc̄. Si custodiūt ista ꝑcepta q̄ ꝓpheta ibi numerat ꝑ ordinē est bonū signū. Sꝫ ecōtra h' est signū eterne damnatiōis si odiunt bonos ꝛ deificos. vt Cayn Abel. Esau Jacob ꝛc̄. ꝛ est grande pctm̄: vt pꝫ in euāgelio Matth.xxv. Qd̄ vni ex minimis meis fecistꝭ mihi fecistꝭ. Et de illis etiā dicit dn̄s Joh.viij. Vos ex

patre diabolo estis rc.
¶Sextum signū est humilitas. Et econuerso superbia est. vñ Aug⁹. Qui autē est superbus omniū maloꝝ habet principiū. Grego. dr. Euidentissimū signū reproborum est supbia. electoꝝ autē humilitas
¶Septimū signū est. qñ q̄s non libenter audit male loqui de ꝓximis. ꝛ oīa dicta ꝛ facta ꝓximi ad bonū conuertit. Nam h̄ est signū dilectionis ꝓximi. De q̄ Joh. xiij. In h̄ cognoscēt homīes ꝙ mei estis discipuli. si dilectionem habueritis adinuicem.
¶ Octauum signū est. ꝓximi in necessitatibꝫ compassio ꝛ miseratio. De quo ps. cxj. Jocundus hō q̄ miseretur rc. Nam miseratio bñ dr signū ꝑdestinatōis: vt dt saluator. Greg. Aliter membra nostri redemptoris nō efficimur: nisi ꝓximo compatiamur.
¶Nonum signū est iniurie facilis demissio. vñ Aug⁹. Unusquisqꝫ talem indulgentiaꝫ accipiet a deo qualem facit ꝓximo. ꝛ si quis ad indulgentiam inclinatus est. signum est bonū. Econuerso ꝓo rancorositas est signum malum: De quo Amb. Indignū est illi deum esse propicium qui crudelis est ad proximū.
¶Decimū signū est melioritatis adoptio: videlicet qñ quis frequenter mouetur ab intra vt bonus fieri valeat Matth. v. Bti q̄ esuriunt ꝛ sitiunt iusticiā.
¶Undecimū signū est passionis chrī frequēs meditatio ꝛ regratiatio. vt scribit͛ de electis Ezech. ix. Signa thau in frontibꝫ coꝝ. i. signū crucis.
¶Duodecimū signum est. ad mandata dei inclinatio. Math. xix. Si vis ad vitā ingredi: serua mādata.
¶Tredecimū signū est. ad dei visionē ardēs anhelatio Juxta illō Job. x. Tedet animā meā vite mee. Super quo Gregori⁹. Pñs vita tedere incipit cū vita celestis

dulcescit. ⁊ sic pn̄s vita fuit in tedio chr̄i Dauid dicentl. ps̄. xlj. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte.

¶ Quartumdecimū signū est. in omnib⁊ pmissis bona intētio: quia dt Grego. xxviij. moral. Intentio prestituat fundamentum operi nostro ⁊ vigilanti cura p cuncta opa nostra intentio est pensanda. Grego. Sicut oculus corpalis est corpis lucerna: sic p radium intentiōis illustrantur actionis nostre merita.

¶ Quintūdecimū signū est. in oīb⁊ p̄fatis final' psenerātia. De q̄ Matth. x. Qui pseuerauerit vsq₃ in finē hic saluus erit. Nam ꝫm Grego. Incassum bonū agitur si ante terminū vite deserat.

¶ Sedecimum signum est: finalis dei dilectio Nihil em̄ prodessent omnia predicta sine dei dilectione: eo q̄ dicit Augustin⁹. Sola charitas distinguit inter filios dei et filios diaboli ⁊c̄.

¶ Finiūt ista Sedecim sig̃ vtilissima p q̄ cōiecturare possum⁹ aliquē fore saluandū vel damnandū.

¶ De Secūdo pho ⁊ ei⁹ ptinaci silentio.

Temporibus Adriani Imparatoris floruit Secūdus phs: q̄ philosophat⁹ est oī tpe silentium seruās ⁊ pythagoricā vitā ducēs. Hic em̄ adhuc puul⁹ ad discendu₃ missus audiuit in scholis vbū hmōi: q̄ oīs mulier fornicatrix eēt ⁊ ipudica. Tandē in phia pfect⁹ remeauit in patriā suā: coe₃ gerēs peregrinationis ꝯsuetudinē baculū ⁊ perā secū ferens: coma capit̄ ⁊ barba prolixa. Hospitat⁹ est aūt i domo ppa nemine domesticoꝝ eu₃ agnoscēte: neq₃ ppria mr̄e. Volēsq₃ pbare de mulierib⁊ si veꝝ eēt qd̄ audierat: vocauit vnā de ancill' pmittēs eī decē aureos si psuaderet matri. Et illa ꝯsentiēs ancille

vespe fecit eū ad se introduci. Cūq3 illa estimaret se cū illo carnalit̄ debere cōmisceri: ille velut ꝓpriā matrē am-plectens int̄ vbera illi⁹ dormiuit vsq3 ad mane. Mane aūt cū vellet egredi ⁊ decedere: illa apprehendens eū ait vt me tētares h̄ fecisti? Qui dixit. Neq3 dn̄a mr̄. neq3 eī dignū est me illō vas maculare vn̄ exiui. Illa āt sci-citāte q̄d eēt. Rn̄dit. Ego sum secūdus fili⁹ tu⁹. Illa ei recogitās ī semetip̄a ⁊ nō ferēs ꝯfusionē examinata est. Secūdus ꝟo sciēs ꝙ ꝑ loquelā suā mors mr̄i cōtigisset. ⁊ hāc a se ī posterū exigit penā ne ampli⁹ loqueret̄: et sic vsq3 ad mortē taciturnitatē obseruauit. ¶ Circa ꝟo idē tp̄s Adrian⁹ imꝑator veniēs Athenas audiuit de illo: eumq3 ad se venire faciēs p̄m⁹ eū salutauit Ille aūt tacu-it. Tunc Adrian⁹ ait. Loquere philosophe vt a te ali-quid addiscam⁹. Ille aūt ī ꝓposito silētij ꝯstāter ꝑseuerā-te: vocās Adrian⁹ Tyrpon quendā spiculatorē suū ait Hūc nolentē loq̄ imꝑatori viuere nolum⁹: adduc eum ⁊ torque. Adrian⁹ deniq3 spiculatorē latenter euocans ait. Loquere ei in via ⁊ ꝑsuade ei vt loquat̄: ⁊ siquidem ꝑsuasus respōdeat decolla eū. si ꝟo nō respōderit reduc eū ad me. Ducebat̄ aūt Secundus a spiculatore ad lo-cum tormentoꝝ. Qui dixit. O secunde q̄re tacens mo-rieris. loquere ⁊ viues. Sed ille vitā suā paruipendens mortē tacit⁹ expectabat. Spiculator itaq3 ducēs eū ad locū destinatū dixit illi. Extende ceruicem ⁊ suscipe in ea gladium. Ille extendens ceruicem silentio vitam post-posuit. Apprehendēs igit̄ eū venit ad Adrianū dicēs Secundum vsq3 ad mortē tacuisse.

¶☞ De his que ad interrogata respōdit scripto

TUnc Adrianus admirans Philosophi conti-nentiā dixit ei. Quia lex ista silentij quam tibi ip̄e proposuisti nullo modo solui potest: sumens

tabulã illã scribe ⁊ saltem manu sua loquere. Accipiens Secũdus tabulã scripsit in hũc modũ. Ego quidem o Adriane nihil te timeo: q2 p̄ceps hui⁹ tp̄is vider̨ existere. me q̄dē occidere potes ꝫ voc̨ mee ꝓferēde nulla tibi ptās est. Adrian⁹ itaqꝫ legēs dixit. Bñ excusat⁹ es ꝫ ad huc q̄dam tibi ꝓbleumata ꝓpono: vt ad hec mihi respõdeas. quoꝝ p2imũ est. Quid est mundus: Ille resc̄ꝑsit Mundus est incessabilis circuitus. spectabilis supellex multiformis formatio. eternus tenor. circuitus sine errore. Quid est oceanus: Mundi amplexus. terminus coartatus. hospicium fluuiorum. fons imbrium. Quid est deus: Immortalis mens. incontemplabilis celsitudo. forma multiformis. incogitabilis inquisitio. insopitus oculus. omnia continens. lux bonorum. Quid est sol: Celi oculus. coloris circuitus. splendor sine occasu. diei ornatus. horarum distributor. Quid est luna: Celi purpura. solis emula. malefactorum inimica. solamen iter agentium. directio nauigantium. signum solennitatum: larga roris. presagium tempestatum. Quid est terra: Basis celi. meditulliũ mũdi. fructuũ custos ⁊ mater. operculum inferni. mater nascentiũ. nutrix viuentium. deuoratrix omniũ. cellariũ vite. Quid est homo: Mēs incarnata. phantasma tempis. speculator vite. mancipium mortis. transiens viator. loci hospes. anima laboriosa. parui tp̄is habitaculũ. Quid est pulchritudo: Flos marcidus. carnalis felicitas. humana concupiscentia. Quid est mulier: Hoīs confusio. insaturabilis bestia. continua sollicitudo. indesinens pugna. viri continentis naufragium. humanũ mancipiũ. Quid est amic⁹: Desiderabile nomē. homo vix apparens. infelicitatis refugium. indesinēs felicitas. Quid diuitie: Auri pondus. curaꝝ minister. delectatio iniocunda. insatiabil' inuidia.

desideriū inexplebile. os excelsum. inuisa concupiscentia. Quid est paupertas: Odibile bonū. sanitatis mater. curarum remotio. sapiētie repatrix. negotium sine damno. possessio absq̧ calūnia. sine solicitudine felicitas. Quid est senect⁹: Optatū malū. mors viuentiū. incolumis lāguor. spirans mors. Quid est somn⁹: Mortis imago. laborum quies. infirmantium votū. miseroꝝ desideriū. Quid est vita: Bonorum leticia. miseroꝝ mesticia. expectatio mortis. Quid est mors: Eternus somn⁹. diuitum pauor. pauperum desideriū. ineuitabilis euēctus. latro homīs. fuga vite. resolutio omniū. Quid est verbū: Proditor animi: Quid est corpus: Domiciliū anime. Quid est barba: Sexus discretio. Quid est cerebrum: Custos memorie. Quid est frons: Imago animi. Quid oculi: Duces corpis. vasa luminis. iudices animi. Quid est cor: Receptaculum vite. Quid est iecur: Custodia laboris. Quid est fel: Suscitatio iracūdie. Quid est splen: Risus ꝛ leticie capax. Quid est stomachus: Ciborum coquus. Quid ossa: Robur corporis. Quid pedes: Mobile fundamentum. Quid est ventus: Aeris perturbatio. mobilitas aquaruꝫ. siccitas terre. Quid sunt flumina: Cursus indeficiens. refectio solis. irrigatio terre. Quid est amicicia: Equalitas animorum Quid est fides: Ignote rei miranda certitudo Quid est quod hominē lassum fieri nō sinit: Lucrū.

¶☞ Finit Libellus Fundamentum eterne felicitatis nuncupatus: tam senibus q̄ȝ iuuenibus salutares anime sue doctrinas habere cupientibus summe necessarius.

¶☞ Sequitur Liber de Contemptu Mundi.

Incipit tabula capitulorū in librꝝ de Contemptu mundi sequentem.

Tituli Capitulorū pmi libri.

Tabula.

Tituli Capituloꝝ secūdi libri

Tabula.

Tituli capitulorum libri tertij.

¶ Explicit Tabula Capitulorum.

Incipit liber de Contemptu mūdi siue de Miseria humane conditiōis

a Lothario diacono Cardinali sanctoꝝ Sergij ꝛ Bachi editus: qui postea Innocētius papa tertius appellatus est. Et diuidit̃ in tres libros partiales.

¶Prologus.

Domino pr̄i charissimo. P. dei grā Portuensi epō Lothari⁹ indign⁹ diacon⁹ grāz in p̄nti ꝛ gloriā ĩ futuro. Modicū ocij q̄d int̃ multas angustias nuꝑ ea (quam nosti) occasione captaui nō ex toto me p̄terijt ociosum. Sz ad deprimendā suꝑbiā (q̄ caput est oīm vicioꝝ) vilitatē humane cōditōis vtcunq; descripsi. Titulū aūt p̄ntꝫ opusculi vr̄o noī dedicaui: rogās ꝛ postulās vt si q̄d in eo vestra discretio dignū inuenerit diuine grē totū asscribat. Si ꝓo paternitas vr̄a suggesserit dignitatē hūane nature christo fauente describā. Quatenus ita ꝑ h̄ humiliet̃ elatus: vt ꝑ illud humilis exaltet̃.

☞De miserabili humane ꝯditōis ingressu. Ca. I.

Quare de vulua m̄ris egressus sum vt viderē laborē ꝛ dolorē ꝛ ꝯsumerent̃ in confusione dies mei Hiere. xx. Si talia de se locut⁹ est ille quē dn̄s sc̄tificauit in vtero. q̄lia loquar ego de me quē mater mea genuit in pctis. Heu me dixerim mater mea q̄d me genuisti filiū amaritudinis ꝛ doloris Job. iij. Quare non in vulua matris mortu⁹ sum: egressus de vtero non statim perij: Cur except⁹ genib⁹: lactat⁹ vberib⁹: nat⁹ in cōbustionē ꝛ cibū ignis. Utinā interfectus fuissem in vtero vt fu-

esset mihi mater mea sepulchꝝ ꝛ vulua eius concept⁹ e/
tern⁹. Job. x. Fuissem em̄ q̄si nō essem de vtero tūslat⁹
ad tumulū. Quis ḡ det ocul' meis fontē lachrymarum:
vt fleam miserabilē ꝯditōis hūane ingressū ꝛ culpabilē
hūane ꝯuersatiōis ꝓgressū. dānabilē hūane dissolutōis
egressum. Considerauerim ḡ cū lachrymis de q̄ factus
sum hō. q̄d faciat hō. q̄d factur⁹ sit hō. Sane formatus
de terra. concept⁹ in culpa. nat⁹ ad penā. Agit praua q̄
nō licēt. turpia q̄ nō decent. vana q̄ nō expediūt. Fiet ci/
bus ignis. esca vermis. massa putredinis. Exponam id
plani⁹. edisserā pleni⁹. Format⁹ est hō de puluere. de lu
to: de cinere. q̄dq̄ʒ vili⁹ est de spurcissimo spmate. Con/
ceptus in prurit u carnis. in feruore libidinis. in fetore
luxurie q̄dq̄ʒ deteri⁹ est in labe pctī. Nat⁹ ad laborem
dolorē. timorē.. q̄dq̄ʒ miseri⁹ est ad mortē. Agit praua
quib⁹ offendit deū: offendit ꝓximū: offendit seipm. agit
turpia quib⁹ polluit famā. pollit cōsciam. polluit psonā
Agit vana quib⁹ negligit seria. negligit vtilia: negligit
necessaria. Fit cib⁹ ignis q̄ sp ardet ꝛ vrit inextinguibil'.
esca v̄mis q̄ sp rodit ꝛ comedit imortalis: massa putre/
dinis q̄ sp fetet ꝛ sordet horribilis.

¶ De vilitate materie de q̄ fact⁹ est hō. Ca. II.

Formauit igit' dn̄s de⁹ hoiem de limo terre q̄ ce/
teris elemētis est vilior: vt ptʒ Gen. ij. Planetas
ꝛ stellas fecit ex igne. flat⁹ ꝛ vētos fecit ex aere. pi/
sces ꝛ volucres fecit ex aq̄. hoies ꝛ iumēta fecit de terra.
Considerans igit' aq̄tica se vilē inueniet. ꝯsiderās aerea
se viliorē agnoscet. ꝯsiderās ignea se vilissimū r̄putabit.
Nec valebit se parificare celestib⁹: nec audebit se p̄ferre
terrenis: q2 se parē iumētis inueniet ꝛ silem recognoscꝫ.
Eccl's. iij. Vn⁹ est em̄ interit⁹ hoim ꝛ iumētoꝝ ꝛ equa
vtriusq̄ʒ ꝯditio: ꝛ nihil hʒ hō iumento ampli⁹: de terra

orta sunt ꝛ in terram parit̄ reuertētur. Verba ista sunt nō cuiuslibet hoīs sꝫ sapientissimi Salomonis. Quid est igit̄ homo nisi lutū ꝛ cinis. Hinc em̄ hō d̄t ad deum Job. x. Memēto queso ꝙ sicut lutū feceris me ꝛ in puluerē reduces me. Hinc ꝛ deus inquit ad hominē Geñ. iij. Cinis es ꝛ in cinerem reuerteris. Comparatus sum ait Job luto ꝛ assimilatus sum fauille ꝛ cineri. Lutum efficitur ex aqua ꝛ puluere vtroqꝫ manēte. Cinis aūt fit ex ligno ꝛ igne vtroqꝫ deficiente. Expressum mysterium hꝫ al's exp̄mendū. Quid ergo lutum sup̄bis: de quo puluis extolleris: vnde cinis gloriaris.

¶ De Vicio conceptionis Ca. III.

AN illud forsan respondebis: ꝙ Adam ipse fuit de limo terre formatus: tu autem ex humano semine procreat⁹. At ille fuit formatus de terra sed virgine: tu vo procreatus de semine sed immūdo. Job. xiiij. Quis em̄ potest facere mundum de immundo conceptū semine? Quis est homo vt immaculatus sit ꝛ iustus appareat natus de muliere. Ps. l. Ecce enim in iniquitatib⁹ conceptus sum ꝛ in peccatis concepit me mater mea.

Non in vna tm̄ iniquitate. non in vno tm̄ delicto: sed in multis iniquitatibus ꝛ in multis delictis. In delictis et iniquitatibus proprijs. in delictis ꝛ iniquitatibus alienis. ¶ Est autē duplex conceptio. vna seminum. altera naturarum. Prima fit in cōmissis. Scd̄a fit in contractis. Parentes em̄ cōmittunt in p̄ma. ples ꝯtrahit in secunda. Quis em̄ nesciat ꝯcubitū etiā ꝯiugalē nūqꝫ oīno cōmitti sine pruritu carnis. sine feruore luxurie. sine fetore libīdinis: vñ semia ꝯcepta fedant̄: maculant̄ ꝛ viciant̄ ex quibus aīa tandē infusa cōtrahit labē pc̄ti. maculam culpe. sordem iniquitatis. Sicut ex vase corrupto liquor infusus corrumpit̄. ꝛ pollutū ꝯtingēs ex ipo ꝯtractu polluit̄

Habet eni aia tres naturales potetias siue tres natu-
rales vires. Rōnabilem vt discernat inter bonu et malu.
Irascibilem vt respuat malum. Concupiscibilem vt ap-
petat bonu. Iste tres vires tribus oppositis vicijs origi-
naliter corrupuntur. Uis rōnalis per ignorantia vt no discer-
nat inter bonu et malu. Uis irascibilis per iracundia vt re-
spuat bonu. Uis concupiscibilis per concupiscentia vt appe-
tat malu. Prima gignit delictu. vltima parit pctm. me-
dia delictu generat et pctm. Est eni delictu no facere fa-
ciendu. pctm agere no agendu. Hec tria vicia contrahuntur
ex carne corrupta per tres carnales illecebras. In carnali
quippe commertio rōnis sopitur intuitus vt ignorantia semine-
tur. libidinis irritatur pruritus: vt iracundia propagetur. volu-
ptatis satiatur affectus: vt concupiscentia cotrahatur. Hic est tyran-
nus carnis. fex mebrorum. fomes peccati. languor nature.
pabulu mortis: sine quo nemo nascitur. sine quo nullus moritur
quod si trāsit reatu: semper tn remanet actu. Joannes in epla. j.
ca. j. Si eni dixerimus quod pctm no habemus: nosipsos sedu-
cimus et veritas in nobis no est. O grauis necessitas et infelix
conditio: anteque peccemus pctō constringimur: et anteque delinqua-
mus delicto tenemur. Paulus ad Ro. v. Per vnu homi-
nem peccatu in hunc mundu intrauit: et per pctm in omnes
homies mors pertransijt. An non patres vua comederunt
acerbam et dentes filiorum obstupescunt.

☞ Quali cibo conceptus nutriatur in vtero. Ca. IIII.

Sed attede quo cibo cōceptus nutriatur in vtero: profecto
sanguine mestruo qui cessat a feia post conceptu vt ex
eo conceptus nutriatur i feia: qui fertur esse tā detestabilis et
imundus vt ex eius conatu fruges no germinet. arescant
arbusta. moriantur herbe. amittāt arbores fetus: et si canes
inde comederet in rabiem efferantur. Concepti fetus viciu
seminis contrahūt: ita vt leprosi et elephantici ex hac cor-

ruptiōe nascant᷑. Vn̄ ſm legē moiſaicā Leuit᷑.xx. Mulier q̄ menſtruū pati᷑ reputa᷑ imūda. ⁊ ſi q̇s ad mēſtruatam acceſſerit: iube᷑ interfici. Ꝓpter imundiciā menſtruoꝝ p̄cipi᷑ vt mulier ſi maſculū pareret. xl. diebꝫ a tēpli ceſſaret ingreſſu. ſi ꝟo feminā ſeptuaginta.

¶☞ De Jmbecillitate infantis. Ca. V.

Quare ḡ data eſt miſero lux. ⁊ vita his q̇ ſtꝫ i amaritudine aīe. Job. iij. Felices illi q̇ moriun᷑ anteꝗ̄ orian᷑: p̄us mortē ſentiētes ꝗ̄ vitā ſcientes. Quidā em̄ tā deformes ⁊ ꝓdigioſi naſcun᷑ vt nō hoīes ꝫ aboīationes poti⁹ videan᷑ q̇bꝫ forte meli⁹ fuiſſet ꝓuiſum ſi nunꝗ̄ ꝓdijſſent ad viſum: q̄m vt monſtra monſtran᷑ ⁊ oſtētui oſtendun᷑. Pleriqꝫ ꝟo diminuti mēbris ⁊ ſenſibus corrupti naſcun᷑ amicoꝝ triſticia. parentū infamia. verecūdia ꝓpinquoꝝ. Quid h̄ ꝑticularit᷑ dixerim de q̇buſdā cū ḡnaliter oēs ſine ſcia. ſine ꝟbo. ſine ꝟtute naſcamur. flebiles: debiles: imbecilles. paꝝ a brutꝫ diſtantes. imo min⁹ in multꝫ habētes. Nā illa ſtatim vt exorta ſtꝫ gradiun᷑. Nos aūt nō ſolū erecti pedibꝫ nō incedim⁹: verū etiam curuati manibꝫ nō reptam⁹.

¶☞ De dolore part⁹ ⁊ eiulatu infantꝫ Ca. VI.

Omnes naſcimur eiulātes vt nr̄az miſeriā exp̄mamus. Maſcul⁹ em̄ recēter nat⁹ dicit a. femia ꝟo e vn̄⁹. Dicētes e vel a q̊tq̊t naſcan᷑ ab eua. Quid ē igi᷑ eua niſi heu a: vtrūqꝫ dolentꝫ eſt interiectio doloris exprimēs magnitudinē. Hinc em̄ an̄ pc̄m̄ virago: poſt pc̄m̄ eua meruit appellari: exquo ſibi dictū audiuit. Jn dolore paries. Non eſt em̄ dolor ſicut dolor parturientꝫ Vn̄ Rachel pre nimio dolore part⁹ interijt: ⁊ moriens vocauit nomen filij ſui bennony. i. filius doloris. Uxor Phinees ſubitis doloribꝫ irruentibꝫ pepit ſimul ac perijt. ⁊ in ipſo mortis articulo vocauit filium ſuū Nabor

.i.fideliū merorīs. Mulier aūt vt naufragus cum parit tristiciā hȝ.cū ꝟo pepit filiū masculū iā nō memit pſſure ꝓpt gaudiū:qꝛ natꝰ est hō ī mundū. Cōcipit ḡ cū imundicia ꝛ fetore. parit cū tristicia ꝛ dolore. nutrit cū angustia ꝛ labore.custodit cū instātia ꝛ timore.

¶☞De nuditate hoīs nascētis Ca.VII.

Nudus egredit͛ ꝛ nudus regredit͛. Pauꝑ accedit ꝛ pauꝑ r̄cedit. Nudꝰ (inq̄t Job.j.)egressus suȝ de vtero mr̄is mee ꝛ nudus reuertar illuc. Nihil intulimꝰ in hūc mundū. haud dubiū qꝛ nec auferre q̄d possumꝰ. Si q̄s aūt indutꝰ egredit͛ attēdat q̄le ꝓferat indumenrum. Turpe dictu.turpiꝰ auditu.turpissimū visu. Fedam scȝ pelliculā sanguine cruentatā. Hec est illa materia de q̄ Thamar inq̄t in partu Geñ.xxxviij. Quare diuisa est ꝓpter te materia. ꝛ ob hāc causam vocauit nomē eius Phares:qd̄ interp̄tat͛ diuisio.

¶☞Que fructū hō ꝓducit Ca.VIII.

O Vilis ɔditōis hūane indignitas.o indiḡ vilitatꝭ hūane cōditio. Herbas ꝛ arbores inuestiga. Ille de se ꝓducūt flores: frondes ꝛ fructꝰ. ꝛ tu de te lendes ꝛ pediculos ꝛ lūbricos. Ille de se fundūt oleū:vinum et balsamū. ꝛ tu de te sputū.vrinā ꝛ stercꝰ. Ille de se spirāt suauitatē odoris. ꝛ tu de te reddis aboīationeȝ fetoris. Qualis est arbor tal' est fructꝰ. Non em̄ p̄t arbor mala fructꝰ bonos facere. Quid est em̄ hō ꝑm formā nisi quedam arbor euersa cuiꝰ radices sunt crines. truncꝰ est caput cū collo:cuiꝰ stipes est pectꝰ cū aluo. Rami stꝭ vlne cū tibijs. Frondes sunt digiti cū articlis. Hoc est foliū qd̄ a vēto rapit͛:ꝛ stipula q̄ a sole siccat͛.

¶☞De incōmodis senectutꝭ ꝛ breuitate vite

In p̄mordio ɔditōis hūane nōgentꝭ Ca.IX.
annis ꝛ ampliꝰ homīes vixisse legunt͛. ȝ paulatim

vita hominis declinante dixit dñs ad Noe. Non pma-
nebit spiritus me⁹ in homine in eternum: quia caro est.
Eruntq3 dies illius centum vigintiquinq3 annoꝝ. Qđ
intelligi potest tam de termino vite q̄3 de spacio penitē-
di Extunc eñ rarissime legunt̄ homies plus vixisse: sed
cum magis ac magis vita recideret̄ humana: dictum est
a psalmista. Dies annoꝝ nostroꝝ in ipsis septuaginta
anni. Si autem in potentatibus octuaginta anni: ꝛ am
plius eorum laboꝛ ꝛ doloꝛ. Nonne autē paucitas dierū
nostroꝛuʒ finietur breui tempoꝛe. Dies nostri velocius
transeunt q̄3 a texente tela succiditur Job. xiiij. Homo
natus de muliere breui viuens tempoꝛe repletur mult3
miserijs. Qui quasi flos egreditur ꝛ conteritur ꝛ fugit
velut vmbra: ꝛ nunq̄3 in eodem statu permanet. Pauci
nūc ad quadraginta. paucissimi ad sexaginta annos per
ueniunt. ¶ Si quis autem ad senectutem processerit sta
tim coꝛ eius affligitur ꝛ caput concutitur. languet spiri-
tus: ꝛ fetet anhelitus. facies rugatur: ꝛ statura curuat̄.
caligantur oculi: ꝛ vacillant articuli. nares effluunt: ꝛ cri
nes defluunt. tremit tactus: ꝛ deperit actus. dentes pu-
trescunt: ꝛ aures surdescunt Senex facile prouocatur: ꝛ
difficile reuocatur. cito credit. ꝛ tarde discredit: tenax et
cupidus. tristis ꝛ querulus. velox ad loquendum: ꝛ tar-
dus ad audiendum. laudat antiquos ꝛ spernit moder-
nos. vituperat presens: ꝛ commendat preteritum. suspi
rat ꝛ anxiatur. torpet ꝛ infirmatur. Audi Horaciū poe
tam dicentem. Multa senem circumueniunt incommo
da ꝛc. Porro nec senes contra iuuenem glorientur. nec
insolescant iuuenes contra senem: quia quod sumus ille
fuit: erimus quandoq3 quod hic est.

¶ De Laboꝛe Moꝛtalium.
¶ Capitulum Decimum.

AVis nascit̃ ad volanduz: ⁊ hō nascit̃ ad laborem. Job. v. Cūcti dies eiꝰ laboribꝫ ⁊ erūnis pleni sṫꝫ: nec ꝑ noctē req̇escit mens eiꝰ. Et h̄ nōne vanitas? Non est q̇cq̄ȝ sine labore sub sole. nō est sine defectu sub luna. non est sine vanitate sub tp̄e. Tp̄s em̄ est mora motus rex mutabiliū. Vanitas vanitatū (inquit Eccl's) ⁊ oīa vanitas. O q̄ȝ vana sunt studia hoīm: q̄ȝ diuersa exercitia: vnꝰ est tñ oīm finis ⁊ idē effectꝰ labor ⁊ afflictio spūs. Occupatio mag̃ creata est oībꝫ hoībꝫ ⁊ iugū ḡue sup filios adam: a die exitꝰ de vētre matris eoꝝ vsq̄ȝ ad diem sepulture in matrem omniū.

☞ De Studio Sapientum Ca. XI.

PErscrutent̃ sapiētes ⁊ inuestigēt alta celi. lata terre ꝓfunda marꝫ. de singul' disputēt. de cunctꝫ ꝑtractēt discantq̄ȝ aut doceāt: ⁊ q̇d ex hac occupatōe nisi laborē ⁊ dolorē ⁊ afflictionē spūs inuenient. Nouerat h̄ expimēto q̇ dixit. Dedi cor meū vt scirē prudentiā atq̄ȝ doctrinaȝ. errores ⁊ stulticiā: ⁊ agnoui q̄ȝ esset labor ⁊ afflictio spiritus: eo q̄ȝ in multa sapia multa sit indignatio. ⁊ q̇ addit sciam addit dolorē. Licet em̄ oporteat indagantem multꝫ insudare vigilijs ⁊ inuigilare laboribꝫ ⁊ sudoribꝫ: vix tñ est q̇cq̄ȝ tā vile. vix tā facile qđ ad plenū intelligat: cōprehēdatq̄ȝ ad liquidū: nisi forsan illud ꝑfecte sciat̃ q̄ȝ nihil scitur ꝑfecte: quanq̄ȝ ex h̄ insolubilis redargutio ꝯsequatur. Quinimo corpꝰ qđ corrumpit̃ aggrauat animam ⁊ dep̄mit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Audi q̇d sup h̄ d̄t Salomon. Cūcte res difficiles nō p̄t hō eas explicare s̃mone. Est hō q̇ diebꝫ ac noctibus somnū non capit oculis: ⁊ nullā opeꝝ dei p̄t inuenire rationē. Et quanto plus laborauerit ad querendum. tāto minꝰ inueniet. Defecerūt q̄ scrutantes scrutiniū: qm̄ accedet hō ad cor altū ⁊ exaltabit̃ deꝰ. Perscrutator em̄

maiestatꝫ opprimetur a glia. Qui eñ magꝫ intelligit magis dubitat. ꝛ ille videtur sibi plꝰ sape ꝙ̄ q̄ desipit. Ergo ps scie est scire qd nesciat. Fecit aũt deꝰ hoiem rectum: ꝛ ipe se infinitis immiscuit questionibꝫ.

¶☞De varijs studijs hoim Ca. XII.

Currunt ꝛ discurrunt mortales p sepes ꝛ semitas acendũt montes. transcendũt colles. trãsuolãt rupes. puolãt alpes. trãsgrediunt foueas. ingrediuntur cauernas. rimant viscera terre. p funda marꝫ. incerta fluminis. opaca nemoris. inuia solitudinis. exponũt se ventꝫ ꝛ imbribꝫ: tonitruis ꝛ fulminibꝫ. fluctibꝫ ꝛ p cellis. ruinis ꝛ precipitijs. Metalla cudunt ꝛ conflant. lapides sculpunt ꝛ poliunt. ligna succidũt ꝛ dolãt. telas ordiuntur ꝛ texunt. vestes incidũt ꝛ consuũt. Edificãt domos ꝛ plãtant hortos. Excolunt agros. pastinãt vineas. succẽdũt clybanos. extruunt molẽdina. piscant: venant ꝛ aucupãtur. meditant ꝛ cogitant. ꝯsiliant ꝛ ordinãt: querelãtur ꝛ litigant. diripiũt ꝛ furant. decipiũt ꝛ mercãtur. contendunt ꝛ prelianr. ꝛ innumera talia vt opes congregãt: vt questus multiplicẽt. vt lucra sectent. vt honores acq̄rant vt dignitates extollãt: vt ptãtes ostendãt. Et hec quoqꝫ labor ꝛ mẽtis afflictio. Si mihi non credit Salomoni credat. Magnificaui inquit opa mea ꝛ edificaui mihi domos ꝛ plantaui vine s. feci hortos ꝛ pomeria. ꝛ conserui cuncti generis arbores. extruxi mihi piscinas aq̄rũ vt irrigarent syluã lignoꝝ germinantium. Possedi seruos ꝛ ancillas. multãqꝫ familiã habui. armenta quoqꝫ ꝛ magnos ouiũ greges vltra oẽs q̄ fuerãt añ me i hierlm. Coaceruaui mihi aurum ꝛ argentũ: ꝛ substantias regũ ꝛ prouinciaꝝ. Feci mihi cantores ꝛ cantatrices ꝛ delitias filioꝝ hominũ. ciphos ꝛ vrceolos in ministerio ad vina fundenda. ꝛ suggressus sum opibꝫ omnes q̄ ante me

fuerunt in hierlm. Cunctis me conuertissem ad vniuersa que fecerant man⁹ mee: ⁊ ad labores quib⁹ frustra desi deraueram vidi in omnib⁹ vanitatē ⁊ afflictionem ani/mi: ⁊ nihil permanere sub sole.

¶☞De diuersis anxietatib⁹ Ca. XIII.

O Quāta mortales angit anxietas: affligit cura. sol/licitudo molestat. metus exterret: tremor concutit. horror abducit. dolor affligit. pturbat leticia. contristat turbatio. Paup ⁊ diues. seru⁹ ⁊ dn̄s. piugat⁹ ⁊ ptinēs deniqꝫ bon⁹ ⁊ mal⁹. oēs mūdanis cruciatib⁹ affligūtur ⁊ mundanis afflictionib⁹ cruciant. Ergo, crede mgr̄o. Si impius inqt fuero ve mihi est. ⁊ si iustus nō leuabo caput: satiatus afflictione ⁊ miseria.

¶De miseria paupis ⁊ diuitꝫ Ca. XIIII.

P Aupes em̄ premunt inedia. cruciant erumna. fa/me: siti: frigore ⁊ nuditate. vilescūt ⁊ tabescūt: sper/nūtur ⁊ pfundunt. O miserabil' mēdicantis pditio. ⁊ si petit pudore pfundit: ⁊ si nō petit egestate cōsumit. ꝫ vt mendicet necessitate compellit. Deū causat iniquum qꝛ non recte diuidat. proximū criminat malignū qꝛ nō ple/ne subueniat. Indignatur: murmurat: imprecatur. Ad/uerte sup hoc sniam sapientis Eccli. xl. Melius est mo/ri qꝫ indigere. ⁊ etiā pximo suo paup odiosus erit Oēs dies paupis mali. fratres hoīs paupis oderūt eū. insup ⁊ amici pcul recesserūt ab eo. qꝛ Cum fueris felix mul/tos numerabis amicos. Tpa si fuerint nubula sol⁹ eris. Prohpudor fm fortunā eristimat psona. cum poti⁹ fm psonā estimāda sit psone fortuna. tam bonus reputatur vt diues. tam malus vt pauper. cū potius tam diues sit reputandus vt bonus. tam paup vt malus. Diues au/tem a superfluitate resoluitur ⁊ iactantia effrenatur. cur rit ad libitum et corruit ad illicitum. Etiā fiunt instru

menta penaꝝ que modo fuerunt oblectamēta culparū. labor in acquirendo. timor in possidēdo. dolor in amittē do. Mentē eius sꝫ fatigat ⁊ affligit. Matth. vj. Ubi eīn est thesaurus tuus: ibi est ⁊ cor tuū. Sed de hoc in sequentibꝫ plenius dicemus.

De miseria seruoꝝ ⁊ dn̄oꝝ Ca. XV.

SEruus ministrat. angarijs fatigatur. plagis affligitur. opibus spoliatur. ꝙ si non habet habere cōpellitur. et si habet cogitur nō habere. Culpa domini: serui pena. culpa serui. domini preda. Quicquid delirant reges plectūtur achiui. venatio leonis onager in heremo. sic ⁊ pascua diuitum pauperes. O extrema conditio seruitutis. Natura liberos genuit sed fortuna seruos constituit. Seruus cogitur pati: ⁊ nemo sinit compati. dolere compellitur: ⁊ nemo condolere permittitur Sic ipse nō suus est vt nemo sit sibi. Miseri qui castra sequuntur: quia miserum est viuere aliena preda. Dominus autem si crudelis est oportet illum vereri propt̄ nequitiam subiectorum. Si mitis est contingit illum cōtemni propter insolentiam subiectorum. Seuerum ergo metus affligit. mansuetū vilitas paruipendit. Num crudelitas parit odium. et familiaritas parit contemptum. Familiaris enim cura fatigat et domestica sollicitudo molestat. Oportet enim hominem semper esse paratum vbiqꝫ minutū vt possit insidias malignantiū precauere. oppugnantium iniurias propulsare. hostes conterere. ciues tueri. Nec sufficit diei malicia sua. sed dies diei laborem eructat. ⁊ nox nocti sollicitudinem indicat. Dies ergo laboriosi ducuntur. et noctes expenduntur insomnes.

De Miseria Continentis ⁊ Coniugati. Capitulum. XVI.

SI potest ignis nō vrere: pōt caro nō ꝯcupiscere. q2 quātūcunqꝫ punief nūqꝫ tñ ex toto iebuse⁹ ille pōt expelli. Naturā expellas. furta tñ vsqꝫ recurret. nō oēs (inqt Matth. xix.) capiūt ꝟbū istō: ꝟ q pt cape capi at. Vñ cū de⁹ ipe de ceteris pōtificalib⁹ indumentꝭ iussisset. Exod xxviij. vt Moyses ꝛ Aaron filios vestirēt de solis feminalib⁹ nō ꝑcepit. ꝟ ait vt ipi feminalib⁹ vterenf cū ingrederenf tabnaculū testimonij. Sꝫ ꝛ Aplus inqt. j. ad Cor. vij. Nolite fraudare inuicem nisi forte ex ꝯsensu ad tēpus vt vacetꝭ orōni. ꝛ iterꝫ reuertimini i idipm ne tentet vos sathanas ꝓpter incontinentiā vestrā. Meli⁹ est em̄ nubere qꝫ vri. Pugnat ḡ ꝯ cōtinentiam angel⁹ sathane q carnaliter stimulat ꝛ ḡuiter colaphisat. ignē nature flatu suggestiōis succēdit: materiā apponit. facultatē tribuit: ꝛ oportunitatē mīstrat. pugt etiam ꝛ spēs q subito visa est facile ꝯcupiscif. Vñ. ij. Regū. ij. Cū Dauid post meridiē deābularet in palacio domus regie vidēs ex aduerso Bersabee se lauantē misit ꝛ tulit eā ꝛ dormiuit cū ea. erat em̄ mulier pulchra nimis. Porro q cum vxore est: sollicit⁹ est q sunt mūdi ꝛ diuisus est. j. Cor. vij. Distrahif em̄ ꝑ multas angustias ꝛ iniurias ꝛ in sollicitudines varias disceptaf: vt filijs ꝛ vxori. famulis ꝛ ancillis nccāria ꝗrat ꝛ subministret. Tribulationes qꝫ carnis hñt hmōi Vxor ꝯtendit hr̄e ꝑciosuꝫ ornatum ꝛ variā supellectile: vt plurim⁹ sit sepe cult⁹ vxoris qꝫ cēsus mariti. alioqn ꝑ noctes ꝛ dies plāgit ꝛ suspirat garrit ꝛ murmurat. Tria stꝫ em̄ q nō sinūt hoīem in domo ꝑmanere. fum⁹. stillicidiū ꝛ mala vxor. Illa inqt ornatior ꝑcedit ꝛ ab oīb⁹ honoraf. ego aūt miserrima in conuētu mulierꝫ sola despicior. a cunctis cōtemnor. Sola vult diligi ꝛ laudari. alterius amorē suū asserit odiū. alteri⁹ laudē suū dedec⁹ suspicaf. amandū est omne qđ

diligit. odiendū oīe qđ spernit. vincere vult ꝫ vinci nō valet. famulari nō patit̄ ꝫ dn̄ari molit̄. Si pulcra fuerit facile adamat̄. si feda facile ꝯcupiscit / ꝫ difficile custodit̄ qđ a multis diligit̄. ⁊ molestū est possidere qđ nemo dignatur hr̄e. Aliꝰ facetijs. aliꝰ ingenio. alius liberalitate sollicitat. ⁊ ex aliq̄ ꝑte capit̄ qđ vndiqꝫ insistit̄. Equꝰ asinus vestis ⁊ lectulꝰ: calix etiā ⁊ vrceolꝰ ꝑus ꝓbant̄. postea compant̄. Spōsa ꝓo vix tandē ostendit̄. ne priꝰ displiceat q̄ꝫ ducat̄. q̄liscūqꝫ casus obuenerit sp̄ est habenda. Si feda. si fetida. si egra. si fatua. si supba. si iracūda si q̄libet mō vitiosa nisi ꝓpter solā fornicatōem nō potest vxor a viro dimitti. Sꝫ nec dimittēs p̄t aliā ducere nec dimissa alij p̄t copulari. Matth. v. Nā quicūqꝫ dimiserit vxorē suā nisi ob fornicatōis cām facit eā mechari. q̄ dimissam duxerit mechat̄. Et si vxor a viro discesserit manere dꝫ inupta. aut viro suo recōciliari. j. ad Cor. vij. Graue nimis est pōdus cōiugij. Nā vt inquit Salomō Prouerb. xviij. Stultꝰ est ⁊ impiꝰ q̄ tenet adulteram. ⁊ patronus est turpitudīs q̄ celat crimen vxoris. Si ꝓo dimittit adulterā absqꝫ sui culpa punit̄. q̄m illa viuente cogit̄ continere. ꝓpter qđ ⁊ discipuli chr̄i dixerūt. Si ita est causa hoī nō expedit nubere. Quis vnqꝫ eq̄nimiter potuit sustinere riualē? Sola suspitio zelotipū vehemēter affligit. Nā licet scriptū sit. Erunt duo in carne vna. zelus tñ viri duos in vna carne non patit̄.

¶ De miseria bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Ca. XVII.

Non est cū impijs gaudere dī dn̄s: qꝛ ꝑ q̄ peccat hō ꝑ hec torquetur. Vermis em̄ ꝯſcīe nunqꝫ morit̄ et ignis rōnis nunqꝫ extinguit̄. Job. iiij. Vidi eos q̄ operant̄ iniq̄tatē ⁊ semināt dolores ⁊ metunt eos flante deo perijsse. ⁊ spū ire eiꝰ esse ꝯsumptos. Superbia inflat. inuidia rodit. auaricia stimulat. ira succēdit. angu/

Gula dissoluit luxuria. ligat mẽdaciũ. maculat homicidiũ. Sic ⁊ cetera portẽta viciorum / ⁊ q̄ sunt hoĩ oblectamẽta pec/cãdi. duo sunt instrũa puniẽdi. Inuidus alterius reb⁹ marces/cit opimis. Inuidia siculi nõ inuenere tyrãni Tormẽtũ maius. Viciũ eius corrũpit naturã: apl'o testãte q̄ ait. Qz euanuerũt ĩ cogitatõib⁹ suis obscuratũ ẽ insipiẽs cor eorum: ppt' qḋ deus tradidit illos ĩ desideria cordis eorum in imũ/diciã vt ɔtumelijs afficiãt corpa sua. ⁊ sic̃ reprobauerũt deũ hr̃e in noticiã: ita tradidit eos deus ĩ reprobũ sensuz. vt faciãt ea q̄ nõ ɔueniũt. Sz ⁊ q̄ pie viuere volũt ĩ christo psecutionẽ patiunt'. Sancti nãq3 ludibria ⁊ verbera expti. insup ⁊ vincl'a ⁊ carceres. lapidati sunt. secti sunt. tẽta/ti sunt. in occisiõe gladij mortui sunt p dño. Circuierũt ĩ melotis. in pellib⁹ capñis egentes angustiati. afflicti. q̇b⁹ dignus nõ erat mũdus. in solitudinib⁹ errãtes ⁊ ĩ mõtib⁹ ⁊ in speluñcis ⁊ in cauernis tr̃e. picul' fluminũ. piculis la/tronũ. picul' ex gñe. piculis ex gẽtib⁹. picul' ex falsis fratri/bus; in labore ⁊ erũna. in vigilijs multis. in fame ⁊ siti. in angustijs multis. in frigore ⁊ nuditate. Iustus em̃ abne/gat semetip̄m crucifigẽs mẽbra sua cũ vicijs ⁊ cõcupiscẽ/tijs: vt sibi mũdus crucifix⁹ sit ⁊ ip̄e mundo. Nõ hz hic manentẽ ciuitatẽ sz futurã inq̇rit. sustinet seculũ tanq3 exi/liũ. clausus in corpe tanq3 in carcere. Incola (inq̇t pphã ps̄. cxviij.) ego sum in terra: ⁊ pegrin⁹ sicut oẽs patres mei. Remitte mihi vt refrigerer prius q̄3 abeam: et non ero ampli⁹. ps̄. cxix. Heu mihi q2 incolat⁹ me⁹ plonga/tus est habitaui cũ habitãtib⁹ cedar multum incola fuit aĩa mea. vñ Paul⁹. ij. Corum. xj. Quis infirmat' ⁊ ego nõ infirmor. q̇s scandalizat' ⁊ ego nõ vror. Nã pctã primo/rum refrigeria sunt iustorum. h̄ est irriguũ qḋ Caleph axe filie sue dedit in dotem. vt pz Iudicũ. j.

Ⓒ De Hostib⁹ Hominis Ca. XVIII.

Militia q̃ est vita hoīs sup̲ terrā. an nōne vera militia est ⁊ multiplices hostes. sp̲ vndiq̲ insidient̃ vt capiant. p̲sequant̃ ⁊ perimant. demon ⁊ hō. mundus ⁊ caro. demon cū vitijs ⁊ cōcupiscētijs. hō cū bestijs mundus cū elemētis. caro cum sensib⁹. Caro nanq̲ (vt Apl'us ait ad Eph. vj.) concupiscit aduersus spiritum spūs aūt aduersus carnē. Ql eꝝ nō est in nob colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: ꝫ aduersus spiritualia nequitie in celestib⁹. aduersus rectores tenebraꝝ haꝝ. Petr⁹ in ep̄la prima. cap̄. v. Aduersarius enim vester diabol⁹ tanq̲ leo rugiens circuit querens quem deuoret. accenduntur ignea tela nequissimi. Mors ingreditur p̲ fenestras. oculus animā depredat̃. pugnat orbisterrarum cōtra insensatos. i. gens contra gentem. ⁊ regnū aduersus regnū. terremotus magni p̲ loca: ⁊ pestilentie: ⁊ fames: terroresq̲ de celo ⁊ tempestates. Terra producit spinas ⁊ tribulos. aq̄ p̲cellas et fluctus. aer tēpestates et tonitrua. ignis choruscationes et fulgura. Gen̄. iij. Maledicta singt̄ terra in ope tuo: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terram. quia terra es et in terram ibis. Ps̄. Exterminauit eum aper de sylua et singularis fer⁹ depastus est eum. Hiere. Lup⁹ et vrsus. pardus et leo. tigris et onager. cocodrillus et gryphes. serpēs et coluber basilisc⁹ et aspis. cerastes et draco. scorpiones et vipere Sed et lendes et pediculi. formice el pulices. cynifes et musce. scrabrones et vespe. pisces et volucres. Nam qui creati sumus vt dominaremur piscib⁹ marꝫ et volatilib⁹ celi et vniuersis aiantib⁹ q̃ mouent̃ in terra. nūc illis damur in predā et in escā ei⁹ tribuimur. Scriptū est enim Deutero. xxxij. Dētes bestiaꝝ mittā in eos cum furore trahentium sup̲ terram atq̲ serpentium.

¶ De carcere aīe qđ est corp⁹ Ca.XIX.

I Nfelix ego hō q̇s me libabit de carcē mortꝫ hui⁹. Certe nō vult educi de carcere q̇ non vult exire de corpe. nā carcer aīe corp⁹ est. De q̄ ps. dt. Educ de carcere aīaꝫ meā. nunq̄ꝫ est q̇es ꝛ tñq̄llitas. nūq̄ꝫ par ꝛ securitas: vbiq̄ꝫ tior ꝛ tremor: vbiq̄ꝫ labor ꝛ dolor. Caro dū viuit dolebit ꝛ aīa sup semetipam lugebit.

¶ De Breui Leticia Ca.XX.

Q Uis vnq̄ꝫ diem totū duxit ī sua delectatiōe iocundū quē in aliq̄ pte diei reat⁹ cōsciē vel impet⁹ ire vel mot⁹ ꝯcupiē non turbauerit. quē liuor inuidie vł ardor auaricie. vel tumor supbie non vexauerit. quem aliq̄ iactura vel offensa vel passio nō cōmouerit. quē deniq̄ꝫ visus vł audit⁹ vł act⁹ aliq̇s nō offenderit. Rara auis ī terris nigroq̄ꝫ simillima cigno. Audi sup h̄ sniām sapientis in Eccł. A mane vsq̄ꝫ ad vespam mutabit tēpus. cogitationes vane sibi succedūt ꝛ mens rapit in diuersa. Job. xxj. Tenēt tympanū ꝛ cytharā ꝛ gaudēt ad sonitū organi. ducunt in bonis dies suos: ꝛ in puncto ad infernum descendunt.

¶ De inopinato dolore Ca.XXI.

S Emp em̄ in mūdana leticia tristicia repētina succedit: ꝛ qđ incipit a gaudio desinit in merore. Mūdana q̇ppe felicitas innumerꝫ amaritudinibꝫ est respsa. Nouerat h̄ ille q̇ dixerat. Risus dolore miscebit ꝛ extrema gaudij luct⁹ occupat. Expti sunt ꝛ liberi Job. vt ptꝫ Job. j. Qui cū comederēt ꝛ biberēt vinū ī domo fratrꝫ sui p̄mogeniti: repēte vehemēs vētus irruit a regiōe deserti ꝛ concussit quattuor angulos domus: que corruens vniuersos oppressit. Merito ḡ pater aiebat Job. xxx. Uersa est in luctū cythara mea ꝛ organuꝫ meū in voce flentiū. Meli⁹ est ire ad domū luct⁹ q̄ꝫ ad domū conui

iiij. Attende salubre ꝯsiliũ. In die bonoꝝ nõ immemor sis maloꝝ. Memorare nouissima tua ꝛ i eternũ. ñ peccab.

¶☞ De Vicinitate Mortis Ca. XXII.

SEmp vltim⁹ dies ꝑm⁹: ꝛ nunꝗ̃ ꝑm⁹ dies vltim⁹ reputabit: Cũ tñ ita sp viuere deceat tanꝗ̃ mori sp oporteat. Scp̄tũ est eñ. Memor esto q̄ mors non tardat. tp̄s p̄terit ꝛ mors appropinq̄t. Mille anni añ oculos moriẽtis tanꝗ̃ dies hesterna q̄ p̄terijt. Sp eñ futura nascunt. sp pñtia moriunt: ꝛ q̇cq̇d est p̄teritũ: est totũ mortuũ. Morimur ḡ sp dũ viuim⁹. ꝛ tũc tm̃ desinim⁹ mori cũ desinim⁹ viuere. Melius est ḡ mori vite ꝗ̃ viuere morti. q̄ nihil est vita mortal' nisi mors viuens. vñ Eccl'i. iiij. Laudaui magis mortuos ꝗ̃ viuẽtes. ꝛ vtroꝗ̃ feliciorẽ iudicaui q̇ necdũ natus est. vita velocit' fugit ꝛ retineri non p̄t. Mors aũt militãter occurrit ꝛ impediri non valet. Hoc est illd mirabile: q̄ quanto pl⁹ crescit tanto magis decrescit. quia quanto plus vita ꝓcedit tanto magis ad finem accedit.

¶☞ De terrore somnioꝝ Ca. XXIII.

TEmpus qd quieti ꝯcessum est nõ ꝯcedit esse quietum. Nã terrẽt somnia: visiones ꝯturbãt. Et licet nõ sint i veritate tristia vl' terribilia seu laboriosa q̄ somniant somniãtes. tñ in veritate tristant. terrẽtur ꝛ fatigãtur etiã intm̃ vt aliqñ dormientes lachrymẽt. ꝛ euigilãtes sepissime conturbent. Aduerte q̇d sup h̃ dicat Heliphas themanites Job. iiij. In horrore visionis nocturne cũ solet sopor occupare homies pauor ꝑmit me ꝛ tremor: ꝛ oia ossa mea p̄territa sunt. ꝛ cũ sp̄us me pñte trãsiret inhorruerunt pili carnis mee. Considera Job. vij. dicentẽ. Si dixero ꝯsolabit' me lect⁹ me⁹ ꝛ releuabor loquens mecum in strato meo. terrebis me p somnia: ꝛ p visiones horrore ꝯcuties. Nabuchodonozor somnium

vidit qd eũ valde ꝑterruit: ⁊ visiões capitꝭ ꝯturbauerũt eũ. Multe cure sequunt̃ somnia: ⁊ vbi mlt̃a somnia: vanitates plĩme. Multos errare fecerũt somnia: ⁊ exciderũt sperãtes in illis. Apparẽt eñ freq̃nter turpes i somnis imagĩes ex quib⁹ ꝑ illusiões nocturnas nõ solũ caro polluit̃ ꝫ aĩa maculat̃. Vñ dñs Leuit̃.xv. Si sit inq̃t inter vos hõ q̃ pollutus sit in nocturno somno extra castra egrediat̃ ⁊ nõ reuertat̃ ꝓusq̃ ad vespeꝝ lauetur aq̃. ⁊ post solis occasum regrediat̃ in castra.

De Compassione Ca. XXIIII.

O Quãto dolore turbamur. quanto tremore ꝯcutimur cũ amicoꝝ dãna sentim⁹ ⁊ parentũ ꝑicula formidam⁹. Pl⁹ interdũ san⁹ formidine q̃ infirm⁹ egritudine ꝑturbat̃. pl⁹ ꝫ volũtarius affectu doloris q̃ inuitus effectu lãguoris affligit̃. Vex est eñ illd poeticum Ouidij. Res est solliciti plena timoris amor. Cui⁹ pectus tã ferreũ. cui⁹ cor tã lapideũ: vt gemit⁹ nõ exꝓmat. lachrymas nõ effundat cũ ꝓximi vł amici morbũ vel interitũ intuet̃: vt patiẽti nõ cõpatiat̃ ⁊ dolẽti nõ ꝯdoleat. Ipse iesus cũ vidisset mariã ⁊ iudeos (q̃ cũ ea venerant ad monumentũ) plorantes infremuit spũ: ⁊ turbauit semetipm ⁊ lachrymat⁹ est. ꝫ eo poti⁹: qꝛ mortuũ ad vite miserias reuocauit. Sciat aũt se culpabilit̃ durũ ⁊ dure culpabilẽ q̃ corꝑalem amici sui mortẽ deplorat: ⁊ spũalẽ anime sue mortẽ non deflet.

De subitꝭ infortunijs Ca. XXV.

S Ubito cũ non suspicat̃ infortuniũ accidit. calamitas irruit. morb⁹ inuadit. mors itercipit quã null⁹ euadit. ĝ ne glieris in crastinũ ignorans q̃d suꝑuentura pariat dies. Nescit hõ finẽ suũ. ꝫ sicut pisces capiuntur ab hamo: ⁊ sicut aues cõprehendunt̃ laqueo: sic capiunt̃ hoĩes in tp̃e malo cũ eis exemplo suꝑuenerit.

¶ De innũerabilib⁹ spẽb⁹ egritudinis Ca. XXVI.

Nondũ a secul' tot egritudinũ gñã / tot passionum spẽs physical' industria potuit indagare q̃t hũana fragilitas potuit tolerare Tolerabilem dixerim intolerantiã morboꝝ. aut intolerabilem dixerim tolerantiam. Melius est vt vtrunqꝫ coniunxerim. Nam intolerabile est ꝓpter passionis acerbitatẽ: ꝛ tolerabile est ꝓpter patiendi necessitatem De die in diem: ac magis ac magis humana natura corrumpit' Jtaqꝫ plurima fuerunt olim expimẽta salubria q̃ ꝓpter defectũ ipsius hodie sunt mortifera. Senuit iam mũdus vterqꝫ. s. macrocosmus ꝛ microcosm⁹. i. maior mũdus ꝛ minor mũdus. Et q̃nto plirius vtriusqꝫ senectus ꝓducit': tanto deterius vtriusqꝫ natura corrumpit' ꝛ turbat'.

¶ De diuers' gñib⁹ tormẽtoꝝ Ca. XXVII.

Quid dicã de miser; q̃ p innumera tormẽtoꝝ gñã puniunt'. ceduntur fustib⁹. ꝛ gladijs iugulant'. cremantur flãmis ꝛ lapidib⁹ obruunt'. discerpunt' vngulis ꝛ patibulis suspendunt'. torquent' tigrib⁹ ꝛ scorpionib⁹ flagellant'. artant' vinculis: ꝛ a laqueis suggillant'. detrudũtur carcerib⁹: ꝛ ieiunijs macerant'. p̃cipitant' ꝛ sb̃mergũtur. excoriant' ꝛ distrahunt'. sectant' ꝛ suffodiuntur. Qui ad mortẽ ad mortẽ. q̃ ad gladiũ ad gladiũ: q̃ ad famẽ ad famẽ. ꝛ q̃ ad captiuitatẽ ad captiuitatẽ. Crudele iudiciũ. inmane suppliciũ. triste spectaculũ dant' in escã volatilib⁹ celi. bestijs terre ꝛ piscib⁹ mar; Heu heu heu misere matres que tam infelices genuist; filios.

¶ De q̃dã horrẽdo facinore Ca. XXVIII.

Illud igit' horribile facin⁹ libet reminisci qđ Josephus de iudaica obsidione describit. Mulier quedam facultatibus ꝛ genere nobilis cum cetera multitudine (q̃ confluxerat hierosolymis) cõem cum omib⁹ ob/

fidionis casum ferebat. Huius reliquas facultates (q̄s
de domo in vrbē cōuexerat) tyranni penit⁹ inuaserunt.
Si q̄d ꝟo relictū ex magnis opib⁹ fuerat q̄ victū q̄tidia/
nū ꝑtenuem duceret: irruentes ꝑ momēta satellites pre/
donū rapiebāt: ꝓ q̄ ingēs labor mulierē ex indignatiōe
quadā velut insania fatigabat: ita vt interdū p̄dones in
necem sui maledictionib⁹ ꝛ cōuitijs instigaret. Vl ex cū
nec irritatus q̄sq̄ nec miserat⁹ illā ꝑimeret. ꝛ si q̄d forte
fuisset cibi quesitū ab illa: id ab alijs q̄rereſ: nec iam fie/
ret vsq̄ copia reqrendi. Famis aūt dū viscerib⁹ insiste/
ret ac medullis: ꝛ ad furorē iam famis inedia purgeret:
pessimis vsa est cōsilijs: ꝛ ꝯ ip̄a nature iura iam armaſ.
Erat āt ei sb vberib⁹ puul⁹ fili⁹ quē an̄ oclos ferēs: infe/
licis inq̄t m̄ris es o infelicior fili. Nā in bello fame ac di/
reptione p̄donū cui te reseruabo. Nā etsi posset vita su/
pari iugo tñ romane seruitutꝫ vrgeberꝫ. veni ḡ o mi na/
te esto m̄ri cib⁹: furor p̄donib⁹: secul' fab'la: q̄ sola deerat
cladib⁹ iudeoꝝ. Et cū h̄ dixisset ꝓtinus filiū iugulauit.
Tunc deniq̄ igni appositū torret: mediū q̄dē cōsumit:
mediū seruat obtectū. Et ecce statim p̄dones irruūt ab
uste carnis odore cōcepto: mortē minanſ nisi cibos sine
mora (q̄s ꝑatos senserāt) demōstraret. Tūc illa inquit:
ꝑtem vob optimā reseruaui: ꝛ ꝯtinuo q̄ supfuerāt mem
bra retexit infantis: ac illos repente ingēs horror ꝛ ima
nis inuasit. ꝛ q̄si animi diruere: vox eoꝝ est faucib⁹ inter
clusa. Illa ꝟo truci vultu: ꝛ ip̄is iā p̄donib⁹ truculentior
me⁹ inq̄t est part⁹: me⁹ est fili⁹ ꝛ meū est facin⁹: edite
nā ego prior comedi q̄ genui. Nolite vos effici aut m̄re
religiosiores aut feīa molliores: q̄ si vos pietas vincat ꝛ
meos execramini cibos q̄ iā talib⁹ pascha sum ego: iterū
his pascar. post h̄ illi facti ꝯtremētes discedūt q̄ hunc so
lum ex oīb⁹ cibū miserie matri relinquunt.

¶☞ Qr quãq; punit innocẽs ꝛ nocens absoluit Ca.XXIX.
NEmo se ꝯfidat exptẽ a pena q se nouit immunẽ a culpa. Qui stat videat ne cadat. nã sepe innocẽs damnat ꝛ nocẽs absoluit. pius punit. honorat impius. iesus crucifigit: ꝛ barrabas liberat. Hodie vir q̃etus inutil. vir rligiosus hypocrita. vir simplex fatu reputat. deridet em̃ iusti simplicitas. Jam pax cõtempta est apud cogitationes diuitum.

¶☞ Explicit Liber Primus

Incipit Liber Secundus

¶De culpabili hũane ꝯuersatõis ingressu Ca.I.
TRia maxime solent hoies affectare. opes. voluptates. honores. De opibus praua. de voluptatibus turpia. de honoribꝫ vana pcedũt. Hinc em̃ Joh. apl's ait. j. Joh. ij. Nolite diligere mũdũ neq; ea q̃ i mũdo sunt. qꝛ quicq̃d est in mũdo aut est ꝯcupia carnis aut cõcupiscẽtia oculoꝝ: aut supbia vite. Concupia carnis ad voluptates. ꝯcupiscẽtia oculoꝝ ad opes. supbia vite ptinet ad honores. Opes generant cupiditatẽ. concupiam ꝛ auariciã. Voluptates pariunt gulã ꝛ luxuriã. Honores nutriũt supbiã ꝛ iactantiam.

¶☞ De Cupiditate. Ca.II.
NJhil est igit auaro scelestius ꝛ nihil iniquius q̃ꝫ amare pecuniã. Verbũ ẽ sapient. qd ꝯfirmat aplus dicens. j. ad Tim̃. vj. Qui volũt diuites fieri incidunt in tentationẽ ꝛ in laqueũ diaboli ꝛ i desideria mlta ꝛ inutilia ꝛ nociua q̃ imergũt hoies i interitũ ꝛ pditionẽ. Radix em̃ oim maloꝝ est cupiditas. Hec sacrilegia cõmittit. furta ꝛ rapinas exercet ꝛ pdas. bella gerit ꝛ homicidia. symoniace vendit ꝛ emit. inique petit ꝛ recipit iniu

ste negotiatur z feneratur. Instat dolis z imminet fraudibus. dissoluit pactum z violat iuramentuz. Corrūpit testimoniū z puertit iudicium.

¶☞ De iniq̄s muneribꝫ Ca. III.

Consule ꝓpham euangelicū Esaiā. j. ca. Oēs inq̄t diligūt munera: sequunt̄ retributiōes. pupillo non iudicāt. cā vidue nō ingredit̄ ad eos. Nō ipi pcedūt retributiones: q2 nō iudicāt amore iusticie: ꝫ retributiōes pcedunt ipos: q2 iudicāt amore pecunie. Sp em̄ sequūtur largitionē vl' ꝓmissionē vel spem: z iō pupillo nō iudicāt a q̄ nihil largit̄ vel ꝓmittit̄ vel sperat̄. O pncipes infideles socij furū q̄cunq̄ꝫ diligitis munera. sequimini retributōes. nunq̄ꝫ excutietis manū a munere nisi prius excludatis cupiditatē a pectore. De vobis inquit ꝓpha Ezech. xxij. Principes eiꝰ q̄si lupi rapiētes predā z auare sectantes lucra. Principes eiꝰ in muneribꝫ iudicabāt z sacerdotes eiꝰ in mercede docebāt: z ꝓphe eiꝰ in pecunia diuinabāt. Ecce dn̄s p moisen pcepit i lege. Iudices z mgr̄os ꝯstitues in oibꝫ portis tuis ac iudicēt ppl'm iusto iudicio nec in alterā ptem declinēt. Nō accipies psonam nec mūera: q2 munera excecāt ocl'os sapientū z mutant ṽba iustoꝝ. ꝫ iuste qꝺ iustū est ꝓsequerꝫ vt viuas. Duo dicit. iustū z iuste. Quidā em̄ iuste qꝺ iustum est. alij qꝺ iniustū est iniuste. Rursum quidā iniuste qꝺ iustum est. alij iuste qꝺ iniustū est ꝓsequunt̄.

¶☞ De acceptione psonaꝝ. Ca. IIII.

Ue vob̄ q̄ corrupti estis prece vel p̄cio. q̄ tracti amore vel odio. Dicitis bonū malū z malū bonū. ponētes lucē tenebras z tenebras lucē. mortificātes aīas que nō moriunt̄. z viuificātes aīas q̄ nō viuūt. Vos aūt nō attenditꝫ merita causaꝝ: ꝫ merita psonaꝝ. non iura sed munera. nō iusticiā ꝫ pecuniā. nō qꝺ rō diceret: ꝫ qꝺ vo-

luntas affectet. non q̄d lex sauciat. ſʒ q̄d mēs cupiat. Nō
inclinatꝭ aīm ad iusticiā: ſʒ iusticiā inclinatis ad animū.
nō vt ꝙ licʒ h̄ libeat: ſʒ vt liceat h̄ q̄d libet. Nunc꞉ i voꝭ
ita simplex est oculus: vt totū corpꝰ sit lucidū: ſʒ ſi ꝑ aliq̄d
admiscetis fermēti q̄ totā massam corrumpitis. Paupe
rum causam cū mora negligitꝭ. diuitū cām cū mag̃ instā
tia ꝑmouetis. In illis rigorē ostēditis. cū istꝭ ex māsue/
tudine dispensatis. Illos cū difficultate respicitis. istos
cū fauore tractatꝭ. Illos negligent̃ auditꝭ. istos subtilit̃
auscultatis. Clamat paup̱ ꝛ nullꝰ exaudit. loquit̃ diues
ꝛ oēs applaudūt. Diues locutꝰ est ꝛ oēs tacuerūt: ꝛ ver
bum illiꝰ vsq꞉ ad nubes ꝑducēt. Paup̱ locutus est ꝛ di/
cunt. q̇s est h̄. ꝛ si offenderit subuertent illū. clamat vim
patiens ꝛ nullꝰ exaudit. vociferat̃ ꝛ nō est q̄ iudicet. Sʒ
si forte pauperꝝ cām suscipitꝭ: illos remisse fouetꝭ. Cum
aūt diuitū cām assumitis: illos ꝑtinacit̃ adiuuatꝭ. Pau
peres despicitis: diuites honoratꝭ. Istis reuerēter assur
gitis. illos despicabiliter conculcatꝭ. Iac. ij. Si introie/
rit in conuētu vr̄o vir annulū hn̄s aureū in veste cādida
introierit ꝛ paup̱ sordido habitu / ꝛ intendatis in eum
qui indutus est veste preclara ꝛ dixeritis ei. Tu sede hic
bene. Pauperi d̄o dicatis. Tu sta illic aut sede sub sca/
bello pedum meorum. Nonne iudicatis apud vosmet/
ipsos ꝛ facti estis iudices cogitationū iniquaꝝ. De voꝭ
em̄ ꝛ contra vos dicit ꝓp̄ha Hiere. v. Magnificati sunt
ꝛ dilatati sunt ꝛ incrassati ꝛ impinguati causam pupilli
non dixerunt ꝛ iudicium pauperum non iudicauerunt.
Sʒ in lege ꝑ̄cipit̃ Deut. v. Nulla erit distātia ꝑsonarū:
ita paruum audietis vt magnū. Non accipietis cuius/
cunq꞉ ꝑsonam: quia dei iudicium est. Non est em̄ perso
narum acceptio apud deum.

☞ De Venditione iusticie. Ca. V.

Vos aũt nõ graz gtis datã: nec iusticiã iuste reddi-
tis: qz nisi venit nõ puenit: nec dat nisi vendat Se
pe iusticiã tantũ differt ꝙ litigãtib pl⁹ ꝙ totũ au-
fertis: qz maior ẽ sumpt⁹ expẽse ꝙ fruct⁹ snie. Quid aũt
poterit illi in districto iudicio rñdere ꝗ pcipit Matth.
x. Gratis accepistis gtis date. lucrũ in archa. damnũ in
consciẽtia. pecuniã captatis. ꝫ animã captiuat. Verum
quid pficit homi si mundũ lucret vniuersum. aĩe ꝓo sue
detrimentũ patiat. Aut quã dabit hõ cõmutationẽ pro
aĩa sua. Frat nõ redimet: redimet hõ: nõ dabit deo pla-
cationẽ suã nec pciũ redẽptõis aĩe sue. laborabit in eter-
nũ ꝛ viuet adhuc in finẽ. Audite diuites ꝗd ꝫ vos Ja-
cobus apl's ait in. v. ca. Agite nũc diuites plorate ꝛ vlu-
late in miserijs vrĩs que aduenient vob. diuitie vestre pu-
trefacte sunt. vestimẽta vrã a tineis comesta sunt. aurũ ꝛ
argentũ vestrũ eruginauit ꝛ erugo eoꝝ erit vob in testi-
moniũ: ꝛ manducabit carnes vrãs sicut ꝛ ignis. thesau-
risastis vob irã in nouissimis dieb. Ecce merces opari-
orum vrõꝝ ꝗ messuerũt regiones vrãs ꝗ fraudata est a
vobis. Clamat ꝛ clamor ipoꝝ in aures dñi sabaoth in-
troiuit. Propterea veritas precepit Matth. vj. Nolite
thesaurisare vobis thesauros in terra vbi erugo ꝛ tinea
demolit: vbi fures effodiũt ꝛ furant.

¶ De insatiabili desiderio cupidoꝝ. Ca. VI.

O Ignis inextinguibilis cupiditas insatiabil. Quis
vnꝗ cupid⁹ p⁹ fuit voto ptẽtus. Cũ adipiscat qd
optauerat desiderat sp ampliora. In habẽdis nõ in ha-
bitis finẽ pstituit. Insatiabil est ocul⁹ cupidi ꝛ in partẽ
iniqtat nõ satiabit. Auar⁹ nõ implebit. ꝛ ꝗ amat pecu-
nias fruct⁹ nõ capiet ex eis. Infern⁹ ꝛ pditio nunꝗ re-
plent. Similit ꝛ oculi hoim insatiabiles. Sanguisuge
due filie sunt ꝗ dicũt affer affer. naz Crescit amor num-

mi quantū ipa pecunia crescit.

¶☞ Quare cupid⁹ satiari nō pt Ca. VII.

Vis o cupide scire q̄re sp̄ es vacu⁹ ⁊ nunq̄ȝ impleriȝ aduerte. Nō est plena mēsura tua q̄ q̄ntūcunq̄ȝ cō/tineat adhuc capax est amplioris. Sȝ hūan⁹ animus capax ē dei: qm̄ q̄ adheret deo vn⁹ spūs ē cū deo. Quā/tumlibet ḡ ɔtineat nunq̄ȝ est plen⁹ nisi dū habeat cui⁹ sp̄ est capax. Si vis ḡ o cupide satiare desinas esse cupidus. qꝛ dū cupidus fueriȝ satiari nō poteris. Nō est em̄ conuentio luciȝ ad tenebras: neq̄ȝ chr̄i ad belial: qꝛ nemo potest deo seruire ⁊ mām̄one.

¶☞ De falso noīe diuitiaꝝ Ca. VIII.

O Falsa diuitiaꝝ felicitas q̄ diuitē veracit̄ efficit fili/um infelicē. Quid est infelici⁹ q̄ȝ opes mūdi q̄ di/uitie nuncupant̄. Opposita sunt esse diuitez ⁊ egenū. ac opes mūdi nō auferūt: ȝ afferunt egestatē. Magis em̄ (inq̄t Salomon) sufficit modicū paupi q̄ȝ plurimū diuiti: qꝛ vbi multe diuitie: ibi multi q̄ comedūt illas. Quot ⁊ quāti magnates indigeāt: ipsemet frequēter experior opes itaq̄ȝ nō faciūt hoīem diuitē ȝ egenū. vn̄. Cui satis est qd̄ hȝ satis illum constat habere ⁊c.

¶☞ De exemplo ɔ̄ cupiditatē Ca. IX.

O Qꝫ m[illegible]ltos seduxit cupiditas. q̄ȝ plures ꝑdidit auaricia. Balaam asella redarguit ⁊ pedes sedentis attriuit: qꝛ cap⁹ cupiditate ꝑmissoꝝ disposuerat male/dicere israeli. Achoꝛ ppl̄s lapidauit: qꝛ tulit auꝝ ⁊ argē/tum de anathemate hiericho. Naboth interemptus est vt achab vineā possideret. Gyesi lep̄ ꝑcussus est: qꝛ pe/tijt ⁊ recepit auꝝ ⁊ argentū ⁊ vestes sub nomie Helysei Judas laqueo se suspēdit: qꝛ vēdit ⁊ tradidit christum. Ananiā ⁊ zaphyrā subitanea mors extinguit: qꝛ de pre/cio agri defraudauerūt apl̄m Zach. ix. Edificauit tyr⁹

munitionē suā z coaceruauit argentū q̄si humū z aurū q̄si lutū plateaꝝ. ꝗ ecce dn̄s possidebit eā z percutiet i mari fortitudinē ei⁹. Et hec ign deuorabit.

¶ De sup̄flua sollicitudie cupidoꝝ Ca. X.

Cur ad ꝯgregandū q̄s instet cū stare nō possit ille q̄ ꝯgregat Job. xiiij. Nā q̄si flos egredit z ꝯterit z fugit velut vmbra z nūq̄ꝫ i eodē statu p̄manet. Cur multa desideret cū pauca sufficiāt. Hn̄tes inq̄t victū z vesti tum his ꝯtēti sitis. Cur nc̄caria cū mlt̄a sollicitudie querat: cū ip̄a sine maḡ difficultate se offerāt. Audi q̄d sup̄ h̄ v̄itas dt̄ Lu. xij. Nolite solliciti eē dicētes. q̄d mādu cabim⁹ aut q̄d bibem⁹: aut q̄ opiemur. scit em̄ p̄r vr̄ celestis q̄r his oib⁹ indigetꝫ. Querite ꝗ p̄mū regnū dei et iusticiā ei⁹. et hec oīa adijcient vob. Nunq̄ꝫ em̄ vidi iustum derelictū: nec semē ei⁹ querēs panem.

¶ De Auaricia Ca. XI.

Tantalus sitit in vndis: z auar⁹ eget in opib⁹. Cui tantū est q̄d hꝫ q̄ntū est q̄d nō hꝫ: q̄r nunq̄ꝫ vtit acquisitꝫ: ꝗ sp̄ inhiat acq̄rendis. Salomon. Est q̄si diues cū nihil habeat: z est q̄si paup̄ cum in multis diuitijs sit Auar⁹ et infern⁹ vterq̄ꝫ comedit z nō digerit: recipit et nō reddit. Auar⁹ nec patiētib⁹ ꝯpatit: nec miserꝫ subuenit vl̄ miseret. ꝗ offendit deū. offendit se ip̄m. offendit p̄ximū. Nā deo detinet debita. p̄ximo denegat nc̄caria. sibi subtrahit oportuna. Deo ingrat⁹. p̄ximo impi⁹. sibi crudelis. Uiro cupido z tenaci sine rōne est substantia. z hoī liuido ad q̄d auꝝ. Qui sibi nequam est: q̄uo alijs bonus erit: z nō iocundabit in bonis suis. Qui hꝫ substantiam hui⁹ mūdi z vidit frēm suū nc̄citatē hr̄e z claudit viscera sua ab eo: q̄uo charitas dei manet i eo. Non em̄ p̄ximū suū diligit sic seip̄m quē iedia p̄mit z egestate ꝯsumit. Neq̄ꝫ deū diligit sup̄ omnia cui p̄refert aurū

z preponit argentum.

¶Cur auaricia sit seruit⁹ idoloꝝ Ca. XII.

RЕcte diffinit aplus ad Eph. v. Auaricia ē idoloꝝ seruit⁹. Sic ei idolatra fuit silachro: sic z auarus thesauro. Nā ille cultū idolatrie diligent᷑ amplificat: et iste cumulū pecunie libent᷑ augmētat. Ille cū oī diligentia colit silachꝝ: z iste cū oī cura custodit thesauruz. Ille spem ponit i idolatria. z iste spē ꝯstituit i pecunia. Ille timet mutilare silachꝝ: z iste timet minuere thesauꝝ.

¶De ꝓprietatib⁹ auari Ca. XIII.

AUarus ad petēduz ē ꝓmpt⁹: ad dandū tard⁹. ad negandū frontosus. Si qd expendit totū amittit. trist; querul⁹ z morosus. sollicit⁹ suspirat z anxiat᷑. dubius hz et inuit⁹ expēdit. Magnificat datū: ꝫ vilificat dādum. Dat vt lucret᷑: ꝫ nō lucrat᷑ vt det. larg⁹ in alieno: ꝫ parcus in ꝓprio. Gulā euacuat: vt archam impleat. corpus extenuat: vt lucꝝ extendat. Manū hz ad dandum collectā: ꝫ ad recipiendū porrectā. Porro sube iniustoꝝ sicut fluui⁹ siccabunt᷑: qz q̄ male congregat cito dispgit. Iustū iudiciū vt q̄ de malo ꝓueniūt ad malū ꝑueniant. nec accedit ad bonū qđ non ꝓcedit ex bono. Auarus ḡ damnationē hz vite que nūc est z future.

¶De iniq̄ possessione diuitiaꝝ Ca. XIIII.

UErū est ḡ qđ sapiēs ꝓtestat᷑ Mltos ꝑdidit auꝝ z argētū. Qui auꝝ diligit nō iustificabit᷑. ve ill᷑ q̄ sectātur illđ: Ecce ipi pctōres z abūdātes i sclo obtinuerūt diuitias. Hinc v̄itas ipa p̄cipiebat aplis Math. x. Nolite possidere auꝝ z argētū neqꝫ pecuniā i zonis v̄ris: qz sicut camel⁹ nō p̄t trāsire ꝑ foramē ac⁹: ita difficile ē diuitē intrare i regnū celoꝝ. Arta est eīn via z angusta porta ꝑ quā ducit᷑ z intrat᷑ ad vitā. Apl's ḡ secut⁹ est regulā veritat; aiebat. Argentū z auꝝ nō est mihi. Ue ḡ vos

bis qui cōiungitis domū ad domū. ꝛ agꝝ agro copulatꝭ vſqꝫ ad terminū loci. Repleta eſt terra argento ꝛ auro ꝛ non eſt finis theſauroꝝ eiꝰ: ꝓpter iniquitatez auaricie eius iratus ſum ꝛ percuſſi eum.

¶☞ De licitis opibus Ca. XV.

Ceterū Abꝛaam diues fuit ꝛ Job locuples. Dauid opulētus Et tñ de abꝛaam inq̄t ſcꝓtura. qꝛ credidit deo ꝛ reputatū eſt illi ad iuſticiā. Et de Job. quia nō erat ei ſilis in ƙra vir ſimplex ꝛ rectus ac timēs deum ac recedēs a malo. De dauid aūt: qꝛ dñs īuenit viꝝ ſm coꝛ ſuū. At illi fuerūt q̄ſi nihil hñtes ꝛ oīa poſſidentes. iuxta illō ꝓhe. Diuitie ſi affluant nolite coꝛ apponere. Nos aūt ſumꝰ oīa poſſidētes q̄ſi nihil habētes: ſm pš Diuites eguerūt ꝛ eſurierūt. Facilꝰ em̄ inuenies q̄ diligit diuitias ꝛ nō habeat: q̄ꝫ q̄ habeat ꝛ nō diligat. Qꝛ difficile eſt eſſe in igne ꝛ nō ardere: difficilꝰ eſt poſſidere diuitias ꝛ non diligere. Hiere. vj. A minoꝛe vſqꝫ ad maioꝛē oēs auaricie ſtudēt. ꝛ a ꝓpha vſqꝫ ad ſacerdotem cuncti faciunt dolum.

¶☞ De incertitudine diuitiaꝝ Ca. XVI.

Omnis cupidꝰ ꝯ naturā nitiƙ ꝛ moliƙ. Natura em̄ paupem adducit in mundū. natura paupem reducit a mūdo. Nudū nāqꝫ eū terra ſuſcepit: nudū etiā ſuſcipiet. Cupidus aūt cupit ꝛ curat fieri diues in mūdo. Deſtruā inq̄t hoꝛrea mea ꝛ maioꝛa faciā ꝛ illic congregabo oīa q̄ nata ſtꝭ mihi ꝛ oīa bona mea. ꝟ dictuꝫ eſt ei. O ſtulte hac nocte repeteƙ aīa tua a te. q̄ aūt paraſti cuius erūt: Theſauriſas ꝛ ignoꝛas cui ꝯgreges. Doꝛmierunt em̄ ſomnū ſuū ꝛ nihil inuenerūt viri diuitiaꝝ i manibꝫ ſuis. Job. xxvij. Diues cū doꝛmierit nihil ſecū affert. apiet ocl'os ſuos ꝛ nihil inueniet. Ne timuerꝭ ꝗ cū diues factꝰ fuerit hō ꝛ cū m'tiplicata fuerit gl'ia domus

eius: q̄m cum morieꝛ non accipiet hec om̄ia neq3 simul cū eo descēdat glīa dom⁹ ei⁹. ꝫ relinquet alienis diuitias suas ꝛ sepulchꝛ eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. Hinc etiā sapiēs attestatꝛ. Qui aceruat ex nō suo iniuste ꝛ alijs cōgregabit ꝛ in bonis suis alius luxuriabitꝛ. Prohdolor quem habebat hostem dimittat heredem.

¶☞ De Gula Ca. XVII.

Initiū vite hois aq̄ ꝛ panis ꝛ vestimētū ꝛ domus ptegēs turpitudinē. Nūc āt gulos nō sufficiūt fructus arboꝝ. nō gn̄a leguminū. nō radices herbaꝝ. nō pisces mar3. nō bestie terre. nō aues celi. ꝫ q̄runt pigmēta cōpant aromata: ꝛ nutriunt altilia. Capiunt ob escā q̄ studiose coquunt arte coqꝝ: q̄ laute pant officio mistrorū. Ali⁹ ꝯtūdit ꝛ colat. ali⁹ ꝯfundit ꝛ ꝯficit. ꝛ sbam vertit in accidēs. naturā mutat in artē: vt saturitas trāseat i esuriē: vt fastidiū reuocet appetitū. ad irrigandā gulā: nō ad sustentandā naturā. nō ad nccitatē supplendā. ꝫ ad auiditatē explendā. Ceteꝝ tā breuis ē gule voluptas vt spacio loci vix sit q̄ttuor digitoꝝ. spacio tpis vix sit totidem mometoꝝ. Contēnit mediocritas ꝛ supfluitas affectatur i diuersitate sapoꝝ. in varietate ciboꝝ. Auiditas nescit modū. ꝛ varietas excedit mēsurā. S3 ꝛ mēs g̃uat ꝛ stomach⁹ turbat: sensus opp̄mit i ill'. Inde nō salus ꝛ sanitas: ꝫ morbꝫ ꝛ mors reqrunt. Audi sup h̄ sniam sapientis Eccli. xxxvij. Noli auid⁹ esse i oī epulatōe: ꝛ nō te effundas sup oēm escā. in mltis em̄ esc3 erit ifirmitas ꝛ pp̄t crapulā vini multi obierūt. Paul⁹. j. Coꝝ. vj. Esca vētri ꝛ vent esc3: de⁹ aūt hūc ꝛ hāc destruet.

¶☞ De exemplo ꝯ gulam Ca. XVIII.

Gula chaꝝ tributū exigit. ꝫ vilissimū reddit. q2 q̄nto st3 delicatiora cibaria: tāto fetidiora st3 stercora. Turpi⁹ egerit q̄ turpiter ingerit. Superius ꝛ inferius

horribilē flatū expmēs ꝛ aboīabilē sonū emittēs. Gula paradysum clausit. pmogenita esau vendidit. suspendit pastorē. decollauit baptistā. Nabuzardā pnceps coqrū templū incēdit ꝛ hierlꝫ totā euertit. Balthazar ī conuiuio manū ꝯ se scribentē aspexit. Mane thetel phares. ꝛ eadē nocte interfect⁹ est a chaldeis. Sedit ppl's mādu/care ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludere. ꝫ adhuc esca erat ī ore ipoꝝ ꝛ ira dei ascēdit sup eos. Qui vescebant voluptuose interierūt in ꝯuiuijs. Luce. xvj. Diues ille q̄ epulabatur q̄tidie splendide sepult⁹ est in inferno.

De Ebrietate Ca. XIX.

Quid turpi⁹ ebrioso: cui fetor ī ore. tremor in corpore. q̄ pmit stulta; pdit occulta, cui⁹ mēs alienat. facies trāsformat. Nullū em̄ secretū vbi regnat ebrietas Horaci⁹. Fecundi calices quē nō fecere disertū. Porro nō sufficit vinū. nō cicera: nō cereuisia: ꝫ studiose cōficit mulsum: syropus: claretū. labore multo: sollicitudie magna: sumptu nō modico. Sꝫ inde contētiones ꝛ rixe: lites ꝛ iurgia. Vinū em̄ multum potatū: vt ait Sapiēs irritationē ꝛ iram ꝛ ruinā multā facit. fornicatiōes ex eo sunt. ꝛ vinū ꝛ ebrietates auferunt cor. ꝓpterea dt Apl's Fugite vinū in quo est luxuria. Et Salomon ait Prouerbioꝝ. xx. Ebriosa res vinuꝫ: ꝛ tumultuosa res ebrietas. Filij Rachab ꝛ fili⁹ Zacharie vinū ꝛ cicerā ꝛ omē qd inebriare poterat nō biberunt.

De exēplo ꝯ ebrietatē Ca. XX.

Ebrietas em̄ verēda nudauit. incestū cōmisit. filiū regꝭ occidit. pncipē exercit⁹ iugulauit. Vexꝫ est q̄ qd salomō ait Prouer. xxiij. Vacātes potib⁹ ꝛ vociferātes symbola ꝯsumūtur. ꝛ Esa. v. Ve q̄ consurgitꝭ mane ad ebrietatē sectandā ꝛ potanduꝫ vsqꝫ ad vesperā vt vino estuatis. Cythara ꝛ lyra ꝛ tympanū ꝛ tybia et vi/

num in cōuiuijs vestris. Ue q̄ potētes estꝫ ad bibendū vinū in ꝯuiuijs: et viri fortes ad miscendā ebrietatem. Ecce gaudiū ꝛ leticia occidere vitulos ꝛ iugulare arie/tes: comedere carnes et bibere vinū. Comedamꝰ et bi/bamꝰ: cras em̄ moriemur: et reuelata ē hec vox i auribꝫ dn̄i exercituū. Sꝫ dimitteꝛ hec iniq̄tas vob donec mo/riamini. Ue corone supbie effraym. Sac̄dos et ꝓpha nescierūt p̄ ebrietate absorpti stꝫ a vino. nesciert̄ videntē ꝛ ignorauerūt iudiciū. Prohpudor cū ad annūciandū euāgelicā lectiōem a q̄dā p̄sbytero bn̄dicto petereꝛ. he/sternā crapulā ꝛ nocturnā ebrietatem eructuās ferꝛ alta voce dixisse. Potū seruoꝝ bn̄dicat rex angeloꝝ.

¶☞ De Luxuria Ca. XXI.

PORro turpis maꝛ filiā generat turpiorē. Justū est em̄ vt qui in sordibꝫ est sordescat adhuc. Osee. vij. Om̄es adulterātes q̄si clybanꝰ accēsus a coquente. Ce perūt p̄ncipes furere a vino. vēter em̄ opipare. satur li/benter venerē amplexaꝛ. O extrema libidinis turpitu/do q̄ non solū mentē effeminat: ꝫ etiā corpꝰ eneruat. nō solū maculat animā: ꝫ fedat p̄sonā. Omne em̄ pctm̄ qd̄ facit homo extra suū corpꝰ est: qui autē fornicaꝛ in corpꝰ suū peccat. Sp illā p̄cedunt ardor ꝛ petulātia. sp comi/tanꝛ fetor ꝛ immūdicia: sequunꝛ sp dolor ꝛ pn̄a. Fauus em̄ inquit Salomon distillās labia meretricis ꝛ nitidi/us oleo guttur eius. nouissima autē illiꝰ amara sicut ab/synthium ꝛ acuta q̄si gladiꝰ biceps.

¶☞ De generalitate luxurie Ca. XXII.

FAmiliaris est inimicꝰ habitās nō ꝑcul ꝫ ꝓpe. non exterius ꝫ interius. Nam virtus eius in lumbis eius. et fortitudo eius in vmbilico ventris eius. Nunq̄ fugatur nisi cum fugitur. Nunquam mactatur nisi cum maceratur. ad causam exigit libertatem ꝛ abundātiam:

ꝫ reqrit ad effectũ facultatẽ ꝛ adiacẽtiã. Hec em̃ oẽʒ eta
tẽ corrũpit. oẽʒ sexũ ↄfundit. oẽʒ ordinẽ soluit. oẽʒ ḡduʒ
ꝑuertit. Inuadit em̃ senes ꝛ iuuenes. ꝩgines: mares. et
feĩas: prudẽtes ꝛ simplices: sup̲iores ꝛ inferiores. ad ex/
tremã ḡnatione etiã sacerdotes. Qui nocte venerẽ am/
plexant̃. mane ꝓ ꝩginẽ venerant̃. Turpe dictu ꝫ turpis
simũ actu: dici licet qđ agi nõ libeat. Nocte filiũ veneris
agitãt in cubili. mane ꝓ filiũ ꝩginis offerũt ĩ altari.

¶ ☞ De diuersꝭ spẽb9 luxurie Ca. XXIII.

QUis em̃ mltiplices spẽs hui9 sufficiẽter valʒ expli
care. Hec em̃ pẽtapolim cũ adiacẽti regiõe ↄuer/
tit. s. sodomitas. Sychẽ cũ pp̃lo iteremit. s. raptores dy
ne Her ꝛ onã filios iude ꝑcussit. s. imũdos. Judeum et
madiantidẽ pugione trãsfodit. s. fornicatores. Tribum
beniamyn ꝓ vxore leuite deleuit. s. adulteros. Filios he
ly sacerdotꝭ in bello ꝓstrauit. s. stupratores. Hec vriam
occidit. ãmon interfecit. incestuosos p̃sbyteros lapida/
uit. Hec ruben maledixit. Samsonẽ seduxit. Salomo
nẽ ꝑuertit. Uere ẽ ꝙ qđ legit̃. ꝓpter spẽm mulieris mul/
ti perierũt. Nã vinũ ꝛ mulieres apostatare faciũt sapiẽ
tes ꝛ arguũt insensatos. Hec multos vulneratos deie/
cit. ꝛ fortissimi quiqꝫ interfecti stꝭ ab ea. vie inferi dom9
ei9 penetrãtes ĩ interiora mortꝭ. Hec vires eneruat. sen
sus diminuit. dies ↄsumit. opes effundit.

¶ ☞ De coitu ↄ̃ naturã Ca. XXIIII.

HEi ignominiosam morphosim opat̃. quã tñ ap̃lus
ↄfundit̃ noĩare. Propt̃ea inq̃t tradidit illos deus
in cõpassiones ignominie. Nã femine eorꝫ cõmutauerũt
naturalem vsum in eũ qui est contra naturam. Similit̃
ꝛ masculi relicto naturali vsu feĩe exarserũt in ↄcupiscen
tijs suis masculi in masculos turpitudinem operantes.
Quid aũt hãc turpitudinẽ ogantib9 turpi9. qđ hoc cri/

mine criminosi⁹. In lege eñ q̄si paria ɔiungunt̄. ɔcubi/
tus mar̄ cū masc̄lo. ⁊ coit⁹ hoīs cū iumēto. Sic eī legit̄
i Leuit. Cū masc̄lo nō ɔmisceber̄ coitu feīneo. q̄ abo/
minatio ē. cū oī pecore nō coib̄ nec macl̄aber̄ cū eo. vtri
q̄ par pena sb̄scribit̄. Qui dormierit inq̄t cū masc̄lo coi
tu feīneo vtriq̄ opati st̄ nefas: morte moriant̄. q̄ cū iu/
mēto dormierit: morte moriat̄. pec⁹ q̄z occidite. Qui h̄z
aures audiēdi audiat: imo q̄ desipit resipiscat.

¶☞De pena huius sceleris Ca. XXV.

PEna docuit q̄d hec culpa promeruit. pluit eñ dñs
sup sodomā ⁊ gomorrā sulfur ⁊ ignē a dño de celo
Noluit eñ dñs cuiq̄ angelor̄ vl' hoīm executionē hui⁹
cōmittere: s̄ sibi ipi vindictā h⁹ sceler̄ reseruauit. s̄m illō
Mea est vltio ⁊ ego retribuam eis. Et idō pluit dñs a
dño. videlic̄ a seipo. nō imbrē vl' rorē: s̄ sulfur ⁊ ignem.
Sulfur sup fetorē luxurie. ignē sup ardorē libidinis. q̄te
nus pena sil'is esset culpe. nec misisse d̄r s̄ pluisse. quati/
nus ipo v̄bo magnitudinē ⁊ abundantiā pene notaret.
Nemini pepcit ocul⁹ ei⁹: s̄ oēs sil' extinxit. Uxorem q̄z
Loth. q̄ retro respexit in statuā salis mutauit. nec solū
vrbes s̄ oēs circa regiones in mare mortuū ⁊ vallē sal/
mariam ɔuertit. Horrendū est eñ incidere in man⁹ dei
viuētis. q̄ q̄nto maiorē sue lōganimitat̄ exhibet patien/
tiā. tanto duriorē sue securitat̄ infert vindictā.

¶☞De Ambitioso Ca. XXVI.

OPes vtiq̄ cupidus ɔgregat ⁊ auar⁹ ɔseruat. Uo/
luptates gulosus degustat. et luxuriosus exercet.
Honores ambitiosus affectat: ⁊ sup̄bꝰ extollit. Ambiti
osus aūt sp̄ est pauidus. sp̄ attētus ne q̄d dicat vel faciat
qd̄ in oculis hoīm valeat displicere. humilitatem simu/
lat: honestatem mētit̄. affabilitatem exhibet. benignita
tem ostendit. subsequit̄ ⁊ obsequit̄. cūctos honorat. vni/

uersis inclinat. frequētat curias. visitat optimates. assur
git ꝛ amplexat̃. applaudit ꝛ adulat̃. bñ nouit illḋ poeti/
cum. Et si null⁹ erit puluis: tñ excutet illū. ꝓmptus ꝛ fer
uidus vbi placere cognouerit. remissus ꝛ tepid⁹ vbi pu
tauerit displicere. Improbat mala. detestat̃ iniq̄. ſꝫ aliq̄
cū alijs ꝓbat ꝛ improbat: vt iudicet̃ idone⁹: vt reputet̃
accept⁹: vt laudet̃ ab oibꝫ: vt a singulis approbet̃. Et ec
ce graue īnt se sustinet pugnā. difficileq̄ꝫ ꝯflictū: dū iniq̄
tas pulsat animū ꝛ ambitio ꝯtinet manū. ꝛ qḋ illa sug/
gerit faciendū hec fieri nō ꝑmittit. Colludūt tñ adinui/
cem mat̃ ꝛ filia. iniq̄tas ꝛ ambitio. Nā mat̃ in aperto
subsistit. ꝛ filia in occulto nō resistit. Hec em̄ vendicat si
bi publicum. illa secretū. Ambitiosus ꝙ libēter agit de
ꝑncipatu quē ambit ꝛ dicit. O qñ ꝑncipabit̃ ille q̄ seue
rus sit in iusticia. pi⁹ in miscd'ia: q̄ nō declinet amore vel
odio: q̄ nō corrumpat̃ ꝑce vel ꝑcio. qui credat fidelibꝫ et
acquiescat supplicibꝫ. qui sit humilis ꝛ benign⁹. largus
ꝛ mā̄suetus. constās ꝛ sapiēs: patiēs ꝛ astut⁹.

¶ De nimia ꝯcupla vicioꝝ Ca. XXVII.

SI forsan hac arte nō ꝓficit r̄currit ad aliā. aduocat
simonē: ꝛ accedit ad hiesi. ꝑ hūc ab illo nitit̃ tenere
quod per se non preualet obtinere supplicat ꝛ ꝓmittit.
offert ꝛ tribuit. ꝓh pudor. Grām quā ḡtis adipisci non
potuit: ꝑ fas ꝛ nefas nitit̃ adipisci: nec desistit adhuc: sꝫ
insistit ꝛ inuadit violēter honorē et impudēter arripuit
dignitatē. Amicoꝝ suffragio. ꝑsidio ꝓpinq̄ꝝ. tātoq̄ꝫ dn̄a
tionis inflāmat̃ ardore: tāta libidine ꝑsidēdi: vt nec scis/
ma abhorreat. scandalū nō formidet. Sed Giesi lepra
ꝑcussit. vt patꝫ. iiij. Regū. ij. Simon perijt cū pecunia.
Chore aūt cū complicibꝫ ignis assumpsit. ꝛ Dathan et
Abyron terra viuos absorbuit. Null⁹ itaq̄ꝫ sibi honorē
assumat nisi q̄ vocat̃ a deo tanq̄ꝫ aaron.

¶☞ De ambitioso exemplũ Ca. XXVIII.

L Iquidũ ambitõis exẽm repit in Absolone: q̇ cum aspiraret ad regnũ fecit sibi curr⁹ ⁊ eq̇tes ⁊ q̇nq̃gin ta viros q̇ p̄cederẽt eũ. ⁊ mane ꝯsurgẽs Absolon: stabat iuxta introitũ porte: ⁊ oẽm viꝝ (q̇ hñebat negociũ vt ve/ niret ad regis iudiciũ) vocabat ad se ⁊ dicebat. de q̃ ciui tate es tu: Qui r̄ndit. Ex vna tribu isrl̃. ego sum seru⁹ tuus. R̄ndebat ei Absolon. Videnť mihi sermões tui iusti ⁊ boni: ꝫ nõ est q̇ te audiat ꝯstitutus a rege. Dice/ batq́ꝫ Absolon. Quis me ꝯstituat iudicem sup terrã vt ad me veniãt oẽs q̇ hñt negociũ ⁊ iuste iudicẽ. Sed cũ accederet ad eũ hõ q̇dam ⁊ salutaret eũ: extẽdebat ma/ nũ suã ⁊ apprehendẽs eũ osculabať. Faciebatq́ꝫ hec oĩ isrl̃ q̇ veniebant ad iudiciũ vt audireť a rege: ⁊ sollicita/ bat corda viroꝝ isrl̃. Cũq́ꝫ abisset Absolon i ebron mi/ sit exploratores in vniuersas trib⁹ isrl̃ dicentes. Statim vt audieritis clangores buccine dicite. Regnauit Absolon in ebron ⁊ facta est cõiuratio valida: ⁊ ppl̃s ꝯcurrẽs au/ gebať cũ Absolone: vt ptz. ij. Reg. xv.

¶ De breui ⁊ misera vita magnatũ Ca. XXIX.

S Ed esto q̧ sublimeť in altũ. puehať ad summũ sta tim cure succrescũt: sollicitudines cumulanť. exten/ dũtur ieiunia. vigilie pducunť: ex q̇bus natura cor rumpiť. spũs infirmať. corrũpiť somn⁹. amittiť appeti/ tus. debilitať virtus. attenuať corp⁹. ⁊ sic in seip̄o defici ens nõ dimidiat dies suos. ꝫ miserabilẽ vitã miserabilio ri fine ꝯcludit. Veꝝ est illud poeticũ. In se mag̃ ruunt summisq́ꝫ negatũ est Stare diu. tollũtur in altum. Vt lapsu grauiore ruant. Verius est autẽ illud propheticũ ps. xxxvj. Vidi impiũ superaltatum ⁊ eleuatũ sicut ce/ dros lybani. trñsiui eĩn ⁊ ecce non erat q̇ eũ cognosceret. quesiui eũ ⁊ nõ ẽ inuent⁹ locus ei⁹. anteq́ꝫ dies eius im/

pleantꝛ peribit. ledetꝛ q̄ſi vinea in p̄mo flore botrus eius ⁊ ſicut oliua ducēs florem. Audi ſup̄ h̄ ſniam ſapientis Om̄is potētatus breuis vita.

¶☞ De diuerſis ꝓprietatib⁹ ſupboꝝ. Ca. XXX.

Statim aūt vt ambitioſus eſt ꝓmotus ad honorē in ſupbiā extollitꝛ ⁊ in iactantiaꝫ effrenatꝛ. nec curat ꝓdeſſe ſ gloriatꝛ preeſſe. p̄ſumit ſe meliorē qꝛ creuit in ſupiorē. Ad bonū facit non ḡdus ſ ꝟtus. non dignitas ſ honeſtas. Priores dedignatꝛ amicos. notos ignorat. extraneos comites ꝯtemnit antiq̄s. vultuꝫ auertit. viſum extollit. ceruicē exigit. faſtū oſtēdit. grandia loquitur. ſublimia meditatꝛ. Subeſſe non patitꝛ. p̄eſſe molitꝛ. p̄latis infeſtus. ſubditis oneroſus. Moleſta non ſuffert. concepta non differt. preceps ⁊ audax: glorioſus ⁊ arrogans: grauis ⁊ importunus.

¶ De ſupbia ⁊ caſu Luciferi Ca. XXXI.

O Supbia cūctis importabilis ⁊ odioſa. Inter oīa vicia tu ſp̄ es p̄ma. tu ſemp̄ eſvltia. Nā oē pctm̄ te accedēte cōmittitꝛ ⁊ te r̄cedēte dimittitꝛ. Scp̄tum eſt em̄. Initiū oīs pctī eſt ſupbia p̄mogenita mors. Hec em̄ inter ip̄a reꝝ p̄mordia creaturā ꝯ creatorē erexit: angelū ꝯ deū. ſ eū abſqꝫ mora deiecit (qm̄ in veritate non ſtetit) ab innocentia in pctm̄. a delitijs in miſerias. a celo empyreo in aerē caliginoſum. Audi ꝓphetā. Qūo cecidiſti lucifer q̄ mane oriebarꝭ: q̄ dicebas in corde tuo. In celū aſcendā ⁊ ſup̄ aſtra celi exaltabo ſoliū meū. ſedebo ī mōte teſtamēti ī laterib⁹ aq̄lonis: ⁊ aſcendā ſup̄ altitudineꝫ nubiū ⁊ ſilīs ero altiſſimo. Tu ſigculū ſilitudinis plenus ſapīa: ⁊ p̄fectus decore in delitijs padyſi dei fuiſti. Om̄is lapis p̄cioſus veſtimentū tuū. ſardius: topaſi⁹: ⁊ iaſpis. cryſolitus. onix ⁊ beryll⁹. ſaphyr⁹. carbūculus. ⁊ ſmaragdus. aurū opus decoris tui. Tu cherubyn ex-

tensus ⁊ ꝓtegens: ⁊ posui te in monte sancto dei. In medio lapiduȝ ignitoꝝ ambulasti ꝑfectus in vijs tuis a die conditionis tue donec inuenta est in te iniq̃tas Peccasti ⁊ eieci te de monte dei. eleuatū est cor tuū in decore tuo ⁊ in terram ꝓieci te. Cedri nō fuerunt altiores illo ī paradyso dei. abietes non equauerūt ad summitatē eius. platani non fuerunt equales frondibꝫ eius. Omē lignū paradysi non est assimilatū ei ⁊ pulchritudini eius: quoniam speciosum fecit eū in multis condensis frondibus Ipē est rex sup oīs filios supbie. ipē est draco magnus rufus habens capita septem: cuius cauda trahebat terciam partem stellaꝝ celi ⁊ misit illas in terram: ⁊ proiectus est draco ille magnus serpēs antiquus qui vocatur diabolus. ⁊ sathanas qui seduxit vniuersum orbem: et ꝓiectus est in terram ⁊ angeli eius cū eo missi sunt. De quo veritas ait. Uidi sathan quasi fulgur de celo cadentem. Nam omnis qui se exaltat humiliabitur. ⁊ qui se humiliat exaltabitur.

¶ De arrogātia hominū Ca. XXXII.

O Supba ꝑsumptio ⁊ ꝑsumptuosa supbia: q̄ nō tm̄ āgelos deo voluisti adeq̄re. ꝫ etiā hoīes ꝑsumpsisti deificare. Porro quos erexit depressit. ⁊ quos exaltauit humiliauit. Hinc ait dn̄s ad ꝓpham. Fili hominis dic principi tyri: hec dt dn̄s deꝰ. eo q̄ eleuatū est cor tuū quasi cor dei. ⁊ dixisti. deus ego sum: cum sis homo ⁊ nō deus. iccirco ego adducam sup te robustissimos gentiū ⁊ interficiā te ⁊ morieris in interitu occisoꝝ. Nabuchodonozor q̄ potentiā suā iactauit supbe ⁊ ait. Nōne hec est babylon quam edificaui in domo regni in robore fortitudinis mee ⁊ in gloria decoris mei. Cū adhuc sermo esset in ore regis vox de celo ruit. Tibi dr. Nabuchodonozor rex. regnū tuū transiuit a te ⁊ ab hoibꝫ eijciam

te: et cum feris et bestijs erit habitatio tua. Fenum quasi bos comedes. et septē tempa mutabunt̄ sup te donec scias q excelsus dominet̄ in regno hoim: et cuicunq; voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est sup Nabuchodonozor. Uex est ḡ qd dicit̄ in psalmo. Hō cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Superbia turrē euertit et linguam confudit. prostrauit Golyam. et suspēdit Aman. interfecit Nychanorem. et peremit Antiochum. Pharaonem submersit. et Sennacherib interemit. Sedes ducum supboꝝ destruit deus: et radices gētium supbarum arefecit.

☞ De abominatōe supbie Ca. XXXIII.

Quā detestabilis sit supbia dn̄s ipe p ꝓpham testat dicens. Detestor ego supbiā et iurauit dn̄s in supbia iacob. Si oblitus fuero vsq; in finem omnia opera eorum. Un̄ inter illa sex que dn̄s odit et septimū detestatur anima eius. Salomon p̄mo ponit oculos sublimes id est supbiā. Et Esaias. Dies dn̄i exercituū sup omnē supbum et excelsum et sup om̄em arrogantem et humiliabitur. et sup om̄es cedros lybani et sublimes et erectas. et sup om̄es quercus basan. et sup omnes montes excelsos. et sup om̄es colles eleuatos. et sup oēm turrim excelsam. et sup oēm murū munitū. et curuabit̄ sublimitas hominū et humiliabit̄ altitudo viroꝝ. ꝓpterea dilatauit infernus animā suā et aperuit os suū absq; vllo termino. et descendēt sublimes gloriosiq; ei⁹ ad eū. Dn̄s exercituum cogitauit hoc vt detraheret supbiam omnis glorie ei⁹. Job quoq; dicit. Si ascendero vsq; ad celum superbia: et caput eius nubes tetigerit: quasi sterquiliniū in fine putrescet et perdetur.

☞ Cōtra arrogantiā supboꝝ Ca. XXXIIII.

OMnis fere viciosus diligit suũ simile. Supbꝰ aũt odit eleuatũ. Unde Salomon. Inter superbos semꝑ sunt iurgia: ⁊ vbi fuerit supbia ibi ⁊ cõtumelia. Supbus insolita gestit. consueta fastidit. magnũ reputat si loqui digneť: maximũ si surgat ⁊ amplexeť. Estimat plus dignitate ab ipo q̃ꝫ ipm effectum ex dignitate. Nunq̃ꝫ vult vti paternitatis affectu. sꝑ vult vti dominationis imperio. Supbia eius ⁊ arrogãtia eius et indignatio eius plus q̃ꝫ fortitudo eius. Reuoluat in animа qđ legiť in euãgelio. Facta est cõtentio inť discipłos dñi iesu quis eoꝝ videreť esse maior. ⁊ ait iesus. Principes gentium dñantur eoꝝ. ⁊ qui potestatem habent inť illos benefici vocãtur. Uos autẽ non sic. sed qui maior est inter vos erit sicut iunior. ⁊ qui precessor sicut ministrator. Et vt Petrus apostoloꝝ ꝓ̇nceps ait in epistola ꝓma cap̃. v. Non quasi dominator in clero sed forma factus gregis ex animo. Dñi est terra ⁊ plenitudo eiꝰ: orbisterrarũ ⁊ vniuersi q̇ habitant in eo. Unus est q̃ deꝰ ⁊ vnus dñs est. Ceteri ꝓo non sunt dñi ꝫ ministri. q̄bus interdiciť dominiũ ⁊ interdiciť ministeriuꝫ. Audi super hoc sapientem. Rectorem te posuerunt noli extolli. esto in illis q̄si vnus ex illis.

¶☞ Contra fraudem ambitiosorum exemplum. Ca. XXXV.

FIlij zebedei (qui ꝑ interuentũ matris honorẽ postulauerũt a chr̃o. Dic inq̄t vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexterã ⁊ alius ad sinistrã tuã in regno tuo) meruerunt audire. Nescitꝭ q̇d pet[...]s. Non em̃ honore sed onere perueniť ad regnuꝫ. Uñ dñs subdit. Non est meum dare vobis. quasi diceret. meũ q̇dem est dare ꝫ nõ vob. i. ambitiosis q̄les vos estꝭ. Licet aũt oĩs ptãs a deo sit. superbꝰ tñ non regnat ex deo. ſm illud ꝓpheticum. Ipi regnauerunt ⁊ nõ ex me

principes extiterunt ꝛ non cognoui eos.

¶ De ꝓꝑetatibꝫ arrogantiū Ca. XXXVI.

SUperbꝫ ąt amat ꝑmas cathedras in synagogis ꝛ ꝑmos recubitꝰ in cenis. salutatõẽs ĩ foꝛo ꝛ vocari ab hoibꝫ rabi. nõ noĩe ꝑsone ꝫ noĩe foꝛtune vult appellari. nõ vt hõ ꝫ vt dñs vult honoꝛari. Sedet sublimis. incedit excelsus. vult sibi oẽs assurgere: singl'os inclinare. Poꝛro q̃dã phs volẽs arrogantiã cuiusdã regꝭ illudere/ cũ vidisset eũ in thꝛono regali sedere sublimẽ. pꝛostratus in terrã suppliciter adoꝛauit: ꝛ confestim non inuitatus ascendẽs iuxta regẽ consedit. Qð rex vehementer admirans: eo ꝙ nosset eũ esse phm: q̃re h̃ egerit exquisiuit. Phs ḡ respondit. Aut deus es aut homo. si deus debui te adoꝛare. si hõ bene potui iuxta te sedere. Rex autem rõnem cõuertens ꝯ phm intulit. Jmo si hõ sum non debuisti me adoꝛare. si deus sum nõ debuisti iuxta me sedere. Sapienter iste respondit: sed ille pꝛudenter elusit.

¶ De Supfluo Cultu Ca. XXXVII.

PRimis parentibꝫ fecit deꝰ perizomata post pctm̃ ꝛ a chꝛo dr̃ chꝛianis. Nõ duas tunicas habebitis Sꝫ iuxta Joh. ꝯsiliũ. Qui hꝫ duas tunicas: det nõ habẽti vnã. Supbꝫ aũt vt magnificꝰ videaꝛ satagit vestiri duplicibꝫ. indui mollibꝫ. ꝑciosis oꝛnari. Sꝫ q̃d est hõ ꝑciosis oꝛnatus: nisi sepulchꝝ foꝛis dealbatũ: intus aũt plenũ spurcicia. Hiacinctus ꝛ purpura. crocꝰ ꝛ byssus in limo putrescũt. aurũ ꝛ argentũ ꝛ lapides ꝛ gẽme ĩ luto soꝛdescunt. dignitas ꝛ ptãs male iacẽt in puluere. honoꝛ ꝛ gloꝛia male sedẽt in cinere. Quid ḡ lupbe philateria dilatas ꝛ magnificas fimbꝛias. Diues ille qui induebatur purpura ꝛ bysso sepultꝰ est in inferno. Dyna filia patriarche Jacob anteq̃ egrederet (vt ait Josephꝰ)

vt emeret ornamentũ ꝓuincialiũ mulierum virgo per/
mansit. Cum aũt exiret Sychen filius reg̃ amorreoꝝ:
eam violent̃ oppressit. Holofernes q̇ sedebat in cana/
peo (qđ erat ex purpura ⁊ bysso ⁊ auro ⁊ smaragdo et
lapidib⁹ preciosis contextum) iugulatus est a Judith.
Que cũ ꝓus vteret̃ cilicio: tunc assumpsit ornatũ iocun/
ditatis. Audi sup h̃ consilium sapientis. In vestitu ne
glorieris vnq̃. Et Apostolus. Nõ in veste preciosa nec
sit extrinsecus capillatura aut circũdatio auri aut vesti/
mentorum cultus.

☞ Cõtra supfluũ ornatũ Ca. XXXVIII.

Attende quid contra supfluũ ornatũ cõminet̃ dñs ꝑ ꝓphetam Esaiam. iij. Pro eo q̄ eleuate sunt filie
sion ⁊ ambulauerũt extẽso collo. ⁊ nutibus oculoꝝ ibãt:
decaluabit dñs ceruicem filiarum sion: ⁊ crinem eorum
nudabit. In die illa auferet dñs ornamentum calciamẽ
torum. ⁊ lunulas et torques ⁊ monilia et armillas ⁊ mi/
tras et discriminalia et perichelides et murenulas et ol/
factoriola et inaures et annulos et gemmas in fronte
pendentes et mutatoria et palliola ⁊ lintheamina ⁊ ac⁹
et specula et syndones et vittas et theristra. et erit pro
suaui odore fetor. ⁊ ꝑ zona funiculus. ⁊ ꝑ crispante crine
caluicium. ⁊ ꝑ fascia pectorali cilicium. Ecce iusta pena
reddit̃ pro culpa: vt in eo puniãtur in quo peccauerunt.
Adhuc sup his audi ꝓpham Ezech. xxvij. O tyre bys/
sus varia de egypto texta est tibi in velis. Hiacinctus ⁊
purpura de insulis elisa facta est indumentum tuum vel
operimentum. Dentes eburneos et ebeninos commu/
tauerunt in p̃cio tuo. Propter multitudinẽ operũ tuoꝝ
gemmã ⁊ purpurã ⁊ scutulata. byssum ⁊ sericuz ⁊ chod/
chod ꝓposuerũt in mercato tuo. dederunt institores tui
in tapetib⁹ ad sedendũ ⁊ repleta es ⁊ glorificata nimis.

Sz nūc ɔtrita es ī mari ꝛ in pfundis aq̄ꝝ opes tue. ad nihilū redacta es ꝛ nō eris vsq̄ in sempiternū.

¶ Qz pl⁹ defert̄ vestib⁹ q̄ꝫ ꝟtutib⁹ Ca. XXXIX.

Cum qdā phs in habitu ɔtēptibili pncipis aulaꝫ adijsset ꝛ diu pulsans nō fuisset admissus. ꝫ quotiens tētasset ingredi: totiēs ɔtigisset eum repelli. Mutauit habitū ꝛ assumpsit ornatū. tūc ad pmā voceꝫ aditus patuit venienti: Qui pcedens ad pncipem palliū qd gestabat cepit venerabiliter osculari Sup q̄ pnceps admirans qd h̄ ageret exq̄siuit. Phs rn̄dit. Honorantem honoro: qz qd virt⁹ non potuit vestis obtinuit. O vanitas vanitatū. plus honoris defert̄ vestib⁹ q̄ꝫ ꝟtutibus. plus venustati q̄ꝫ honestati.

¶ De Fuscatione Coloꝝ Ca. XL.

Artificialis spēs supducit̄ ꝛ facies obducit̄ naturalis tanq̄ꝫ artificiū hois artē supet creatoris. Non sic nō sic. Matth. vj. Considerate inquit lilia agri quō crescunt. non laborāt neq̄ꝫ nent. Dico aūt vobis qm̄ nec Salomon in omī gloria sua coopertus est sicut vnū ex istis. Absit aūt q̄ adulterin⁹ color cōpabilis sit natiuo. Quinimo cum facies adulterino colore fuscabit̄. os abominabili fetore corrumpit̄. Ps. xxxviij. Uniuersa vanitas omis homo viuens. Quid em̄ vanius q̄ꝫ pectere crines: planare cesariem: tingere genas: vngere faciem. pducere supcilia. Qm̄ quidem fallax sit glia ꝛ vana sit pulchritudo. Ois caro fenū ꝛ ois glia ei⁹ q̄si flos agri. Qm̄ tanq̄ꝫ fenū velocit̄ arescēt ꝛ sicut olera herbaꝝ cito cadent. Ut aūt psone ornatū ptereā ne maligni⁹ q̄ꝫ verius videar aliquos succensere. Quid vanius q̄ꝫ ornare mensam mantilib⁹ picturatis. cultellis ebore manicatis. vasis aureis ꝛ argenteis: vascellis: ciphis ꝛ nappis bucalibus et gradalib⁹. scutellis ac coclearib⁹. furcinulis et

sotularibus: bacilibus et vrceolis: capsulis et flagellis.
Quid prodest pingere cameras: dicare particas. pallia
re vestibulum. substernere pauimentum: componere le/
ctum inflatum plumis: opertum sericis. obductū corti/
nis: aut etiam canapeo. Scriptū est em̄ ps̄. xlviij. Non
homo cum moriet accipiet hec om̄ia neqȝ simul cum eo
descendet gloria dom⁹ eius.

¶☞ De Immūdicia Cordis Ca. XLI.

NOn est qui de cordis mūdicia valeat gloriari. qm̄
in multis offendim⁹ om̄es. j. Joh. j. Et si dixeri/
mus quia peccatū nō habem⁹: nosipos seducim⁹ ꝛ veri
tas in nobis non est. Quis est q̄ illō dicere valeat cum
apl'o. Nihil mihi consci⁹ sum. nō tm̄ in h̄ iustificat⁹ sum.
Quis est hic ꝛ laudabimus eum. Ecce inter sanctos ne
mo est immutabilis. celi non sunt mūdi in conspectu ei⁹
ꝛ in angelis suis repperit prauitatem. Quanto magis
abominabilis est ꝛ inutilis homo qui bibit quasi aquā
iniquitatem. Penituit ergo deū fecisse hominem in ter=
ra: eo ꝙ multa esset hominū malicia sup terram. ꝛ cun/
cta cogitatio hominis om̄i tempe ad malum intenta. et
ideo tactus dolore cordis intrinsecus deleuit hominem
quē creauerat. Porro supabundauit iniquitas ꝛ refrigu
it charitas multoꝝ. Om̄es declinauerunt simul inuti/
les facti sunt: non est qui faciat bonū nō est vsqȝ ad vnū.
Tota pene vita mortalium mortalib⁊ est plena peccatȝ.
vt vix valeat inueniri qui nō deuiet ad sinistrā. qui non
reuertatur ad vomitum. q̄ non putrescat in stercore suo.
quin poti⁹ gloriant cū malefecerint ꝛ exultāt ī reb⁊ pessi
mis. Repleti sunt oī iniq̄tate. malicia: fornicatōe. auari
cia. neq̄tia. pleni īuidia. homicidijs. ꝯtētione. dolo. mali
gnitate. susurratores, detractores dō odibiles. ꝯtūeliosi
supbi. irati. inuētores maloꝝ. parētib⁊ iobediētes. īsipien/

tes ĩcõpositi. sine affectõe. sine federe. absq; misc̃dia Ta
lib⁹ ꝛ peiorib⁹ iste mũdus replet⁹ est. abundat hereticis
ꝛ scismatic;. ꝑfidis ꝛ tyrannis. simoniacis ꝛ hypocritis.
ambitiosis ꝛ cupidis. raptorib⁹ ꝛ p̃donib⁹. violẽtis ꝛ ex/
actorib⁹. vsurarijs ꝛ falsarijs. impijs ꝛ sacrileg;. ꝓditorĩ
bus ꝛ mẽdacib⁹. adulatorib⁹ ꝛ fallacib⁹. garrulis ꝛ ver/
sutis. gulosis ꝛ ebriosis. adulter; ꝛ incestuosis. mollib⁹ ꝛ
ĩmmũdis. pigr; ꝛ neglig̃etib⁹. vanis ꝛ ꝓdigis. impetuo/
sis ꝛ iracũdis. impatientib⁹ ꝛ inconstãtib⁹. venefic; ꝛ au
gurib⁹. piuris ꝛ execratis. p̃sumptuosis ꝛ arrogantibus
incredulis ꝛ desperatis. demũ vniuersis vicijs irretitis.
Porro sicut deficit fum⁹ deficiẽt. ꝛ sicut fluit cera a fa
cie ignis: ita peccatores peribunt.

¶ De dolorib⁹ q̃s mali patiunt̃ i morte Ca. XLII

Mali siquidem quattuor dolores patiunt̃ in morte.
Primus dolor est angustia corporea. tanta et tam
grauis quanta ꝛ qualis nec fuit nec est in p̃nti vita
ante dissolutionẽ illam. qđ in quibusdam etsi nõ in om/
nibus apparet: ꝙ pre nimio dolore seipsos discerpant.
Fortis em̃ ꝛ incompabilis est violentia qñ nexus illi et
physicales nodi inter corpus ꝛ aĩam disrumpunt̃. Vñ
ꝓpheta lamentãdo ait in ps̃. Circũdederũt me dolores
mortis. Non est mẽbꝝ. non est articulus in corpore qđ
penitus non inuoluat̃ illo inexplicabili dolore. ¶ Secun
dus dolor est: qñ iam plene diffatigato corpore et suis
exhausto virib⁹ anima multo liberius videt tunc in mo/
mento occurrere om̃ia opera bona sua vel mala que fe/
cit. que om̃ia reducunt̃ ante oculos interiores. dolor iste
tantus ꝛ retractio ista tam grauis est: ꝙ aĩa plurimum
turbata cogit̃ cõtra seipam edissere. Vñ dr̃ in ps̃. Tor
rentes iniquitat; conturbauerũt me. Sicut em̃ torren/
tes cũ multo impetu veniunt ꝛ vident̃ diruere om̃ia, ita

in morte videbit malus omnia subito que fecit opa bona vel mala. ¶ Terti⁹ dolor est qñ aïa incipit iam iuste diiudicare ꝛ sibi in iniqtatib⁹ suis singula oïa ꝛ debita gehenne tormēta videt iminere. Vñ dꝛ in ps. Circūdederūt me dolores inferni. ¶ Quart⁹ dolor est qñ aïa adhuc in corpe posita videt spūs malignos ad rapiendum se paratos: vbi tāt⁹ dolor est ꝛ timor ꝙ misera aïa licet extractura: q̄ꝑdiu pōt refugiat: vt christ⁹ sue captiuitatis redimat anteq̄ꝫ de corpe exeat.

¶ ☞ De aduētu chr̄i ad diē mortꝫ cuiuslibet hois. Ca. XLIII.

Videt etiā tā bonus q̄ꝫ malus anteq̄ꝫ egrediatꝛ aïa ei⁹ de corpe chr̄m in cruce positum. Malus vt ad ꝯfusionē erubescat se nō esse redemptū sanguine chr̄i sua culpa exigente. Vñ de malis dꝛ in euāgelio. Viderunt in quē pupugerūt qđ intelligitur de aduētu chr̄i ad iudiciū: ꝛ de aduentu ei⁹ ad diē mortis cuiuslibꝫ hois. Bon⁹ eñ videt ad exultationē. Et h̄ habem⁹ ex ꝟbis apl̄i q̄ ait. Vsq̄ꝫ in aduentū dn̄i nr̄i iesu chr̄i .i. ad diem mortis qñ apparebit tam bonis q̄ꝫ malis chr̄s in cruce positus. Et ipe chr̄us de Joanne euangelista ait. Sic eum volo manere donec veniam id est virginitate perseuerantem: donec veniam ad obitum eius. ¶ ¶ Quattuor nanq̄ꝫ legunt aduentus chr̄i. Duo visibiles. Prim⁹ in mente ad iudiciū. Secūdus in obitu cuiuslibet fidelis. Et duo inuisibiles. Primus in mēte ꝑ grām. Vñ in euāgelio. Ad eū veniem⁹ ꝛ mā sionē apđ eū faciem⁹. Scđs in obitu cuiuscunq̄ꝫ fidelis Vñ Joannes in Apocal. ca. xxij. Veni dn̄e iesu. Vñ legitꝛ ꝙ in die obit⁹ sui obuiā venit ei christus.

¶ ☞ Explicit Liber Secundus.

Incipit Liber Tertius.

☞ De putredine Cadauerum Ca. I.

Exibit spūs eius ꝛ reuertetur in terraȝ suā in illa die peribunt oēs cogitationes eoꝝ. O quot ꝛ quanta mortales de mūdane prouisionis incertitudine cogitant. ꝫ sub repētino mortis articulo repente cuncta que cogitauerant euanescunt. Sicut vmbra cū declinat ablati sunt ꝛ excussi sunt sicut locuste. Exibit ḡ spūs ei⁹ nō volūtari⁹ ꝫ inuitus / quia cū dolore dimittet que cum amore possedit: ac velit nolit constitut⁹ est ei terminus qui preteriri non poterit: in quo terra reuertet in terram. Scriptum est em̄. Terra es ꝛ in terrā ibis. Naturale siquidē est vt materiatū in materiā resoluat. Auferet ḡ spm̄ eoꝝ ꝛ deficient ꝛ in puluerē suū reuertent. Cū aūt moriet hō hereditabit bestias: serpētes ꝛ ꝯmes. Oēs em̄ in puluere dormient: ꝛ vermes operient eos. Sicut vestimentum sic comedet eos vermis: ꝛ sicut lanā sic deuorabit eos tinea. Quasi putredo ꝯsumendus sum (ait Job) ꝛ quasi vestimentū qđ comedit a tinea. Putredini dixi. pat me us es: mater mea ꝛ soror mea vermibus. Homo putredo ꝛ filius hoīs vermis. O ꝙ turpis pater: ꝙ vilis mat. ꝙ abominabilis soror Concept⁹ est em̄ hō de sanguine p ardorē libidinis putrefacto: cuius tandē cadaueri q̄si funebres vermes assistunt. Viuus generauit pediculos ꝛ lumbricos. mortuus generabit vermes et muscas viu⁹ producit stercus ꝛ vomitū. mortuus ꝓducit putredinem ꝛ fetorē. viuus hominē vnicū impuguit. mortu⁹ vermes plurimos impugnabit. Quid ḡ fetidi⁹ humano cadauere: q̄d horribili⁹ hoīe mortuo: cuius gratissimus erat amplexus in vita. molest⁹ erit ei aspect⁹ i morte. Quid ḡ ꝓsunt diuitie. q̄d epule: q̄d honores: Diuitie em̄ nō liberabūt a morte. epule nō defendent a ver

ne. honores nō eripiēt a fetore. Qui sedebat glorlosus in throno. modo iacet despect⁹ in tumulo. Qui mō fulgebat ornat⁹ in auro: modo sordꝫ nudus in tūba. Qui modo vescebat delitijs in cenaculo. modo consumitur a vermib⁹ in sepulchro.

☞ De tristi memoria dānatoꝝ Ca. II.

Uindicta carnis est impij vermis ꝛ ignis: vterqꝫ duplex. Interior ꝛ exterior Interior q̄ rodit ꝛ vrit cor Exterior q̄ rodit ꝛ vrit corpus. Uermis inquit eorum non morietur in eternū: ꝛ ignis nō extinguet. Dabit dominus ignem ꝛ vermes in carnes eorum vt vrātur ꝛ sentiant vsqꝫ in sempiternū. Uermis conscientie tripliciter lacerabit affliget memoria. turbabit pena: torquebit angustia. Uenient em̄ in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi ꝛ transducent illos ex aduerso iniquitatis eoꝝ dicentes. Quid profuit nobis supbia ꝛ iactantia diuitiarum quid contulit nobis. transierunt illa om̄ia tanqꝫ vmbra sicut nauis que ptransijt fluctuantem aquam: quā cum ptransiret nō poterit ei⁹ inueniri vestigium. Sic ꝛ nos nati continuo desinim⁹ esse virtutis quidē nullū signuꝫ valem⁹ ostendere: sed in malignitate consumpti sumus Cum ingēti turbatione recogitabūt que cū nimia delectatione gesserant: vt stimul⁹ memorie pungat ad penā quos acule⁹ neqtie stimulauit ad culpā.

☞ De inutili penitētia dānatoꝝ Ca. III.

Dicent intra se pn̄iaꝫ agētes. Errauim⁹ a via veritatis ꝛ lumē iusticie nō illuxit nobis. Tunc incipiēt dicere montib⁹. cadite sup nos: ꝛ collib⁹ cooperite nos. penitebūt ad penā sed non ꝯuertent ad veniam. Justuꝫ em̄ est vt qui noluerunt cum bene potuerunt. cum velint non possint. Dedit em̄ eis domin⁹ locū penitētie: ꝛ ipsi abusi sunt. Propterea diues qui cruciabat in flam-

ma dicebat ad Abraam. Rogo te pat vt mittas Laza-
rum in domum patris mei: habeo em̄ quinq fratres vt
testetur illis ne ꝛ ipsi veniant in hunc locum tormentoꝝ
Cui cum Abraam respondisset. Habent Moisen et
prophetas: audiunt illos, subiūxit. Non pater abraam.
sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent.
Agebat et ip̄e penitentiā in inferno: sed quia cognosce-
bat illam inutilem rogabat vt annūciaret hoc fratribus
quatenꝰ agerent pn̄iam in h̄ seculo fructuosam: qꝛ tunc
prodest homini penitere: cū potest ip̄e peccare.

¶☞ De penis Inferni diuersis Ca. IIII.

PEne aūt infernales ſm diuersa pctā sunt diuerse.
Prima pena est ignis. Scda frigoris. De his di-
xit dn̄s. Ibi erit fletꝰ ꝛ stridor dentiū. fletus ppt fumos
ignis. stridor dentiū ppter frigus. Tertia pena erit fetor
De his tribꝫ dr in ps̄. Ignis sulfur ꝛ spiritus procellaꝝ
Quarta vermes indeficientes. Vn̄ Esa. Vermis eo-
rum non morietr ꝛ ignis non extinguetr. Quinta flagel-
la pcucientiū. Vn̄ dt Esaias. Parata sunt iudicia blas-
phematoribꝫ et pcutientes mallei stultoruꝫ corporibus.
Sexta tenebre palpabiles exteriores et interiores. vn̄
Job. Terra miserie et tenebrarum vbi vmbra mortis.
Et alibi. Vadam ad terram tenebrosam ꝛ opertā mor-
tis caligine. In psalmo. Et in eternū non videbit lumē
Et alibi. Impij in tenebris cōticescent. Septima confu-
sio peccatoꝝ. Tunc em̄ vt legitr erunt libri apti. i. consciē
hoim oibꝫ erūt manifeste. Octaua horribilis visio de-
monū qui videbuntr in excussiōe scintillaꝝ de igne ascen-
dentiū. Nona: ignee cathene quibꝫ impij mēbris ꝯstrin
gētur. Prima ꝑ concupiscentia est. Scda maliciosoruꝫ.
Tertia luxuriosorum. Quarta inuidoruꝫ et odium ha-
bentium. Quinta eorū q̄ in hoc seculo flagello non me-

ruerunt castigari: sed quia tentauerunt et exacerbauerũt dominum in multitudine iniquitatum suarum. Sexta eorum qui in tenebris ambulantes ad lumen verum venire contempserunt Septima confitentium peccata sua ꝛ penitentiam contemnentium. Octaua illorum qui in hoc seculo libenter vident mala et faciunt. Nona illorũ qui per singula vicia sunt defluxi: qui ambulant in desi/derijs suis ꝛ concupiscentijs suis.

¶☞ De ineffabili angustia dãnatoꝝ Ca. V.

Videntes turbabuntur timore horribili gementes pre angustia spiritus et dicentes. Hi sunt quos aliquãdo habuimus in derisum ꝛ in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum estimabamus insa/niam ꝛ finem eorem sine honore. Ecce quomõ compu/tati sunt inter filios dei ꝛ inter sanctos sors illorum est. Supplicium erit malorum intueri gloriam beatorum.: licet forte post finem iudicij. Beati quoqꝫ visuri sunt reprobos in tormentis. ƒm illud. Letabitur iustus cũ vi/derit vindictam impiorum. Reprobi ꝟo non sunt visu/ri beatos in gloria. ƒm illud. Tollatur impius ne vide/at gloriam dei. Talia dicent peccatores in inferno. qm̃ spes impij est tanqꝫ lanugo que a vento tollit: ꝛ tãqꝫ spuma gracilis que a procella dispergit: ꝛ tanqꝫ fumꝰ a vento diffusus: ꝛ tanqꝫ memoria hospitis vniꝰ diei.

¶☞ De Igne gehennali Ca. VI.

Ignis gehenne nec lignis nutritur nec flatu succenditur: sed a deo creatus inextinguibilis ab origine mundi. Scriptum est enim. Deuorabit eũ ignis q̇ non succẽditur. Credit aũt esse sub terris: ƒm illð Esa. xiiij. Infernus sub terra conturbatꝰ in occursum aduentus tui. Sed ꝛ om̃is locus reprobis est penalis q̇ sp crucia/tum et vbiqꝫ contra se tormentum deferunt. Producã

inquit ignem de medio tui qui comedet te. Ignis autez gehenne semp ardebit z nunq̄ lucebit. semp exuret. z nū q̄ consumet. semp afficiet z nunq̄ deficiet. Est em̄ apd̄ inferos summa tenebrarū obscuritas. immensa penarum acerbitas. infinita miseriarum eternitas. Ligatis inq̄t manibus z pedibus mittite eum in tenebras exteriores vbi erit fletus et stridor dētium. Singula membra pro suis peccatis propria sustinebunt tormenta: vt in eo puniantur in quo peccauerunt. Scriptum est enim. Per que peccat homo per hec z torquebitur. Unde qui ī lingua peccauerat: cruciabitur in lingua. propter qd̄ ipe diues epulo clamabat. Pater abraham miserere mei. et mitte Lazarum vt intingat extremū digiti sui in aquam vt refrigeret linguaz meam: quia crucior in hac flamma Per digitum intelligitur operatio: digitis enim operamur. quasi dicat. si minimū opus Lazari haberem: minorem penam sentirem.

¶ De Tenebris Inferni Ca. VII.

Reprobi ꝑo non solū exterioribꝫ ꝫ interioribꝫ tenebris inuoluent̄. q2 spūali pariter z corpali luce carebunt. Scriptū est em̄. Tollat̄ impi9 ne videat gloriaz dei q̄ sol9 tunc erit in lucē sempiternā. Tantā aūt in penis reprobi tolerabūt angustiā: vt vix aliq̄d cogitare valebunt preter penas: ꝫ illuc deijcient impetum cogitationis vbi sentiēt vim doloris. Sane discipul9 quidā fert̄ apparuisse mgr̄o suo post mortē. Quē cū mgr̄ esse damnatum intellexisset: quesiuit ab eo si alique questiones apud inferos verterent̄. Qui dr̄ rn̄disse. q̄ apd̄ inferos quidē solūmodo non sit nisi pena. Sz z Salomon ait. Nec opes nec rō nec scia nec sapia est apud inferos quo tu ꝑperas. Erit em̄ in reprobis tanta mētis obliuio. tanta cecitas animi. tāta ꝯfusio rōnis: vt raro vel nunq̄ ad

cogitandū quicq̄ de deo possint assurgere: nec ad confitendū valeāt respirare. Nā a mortuo tanq̄ ab eo q̄ non est perijt ꝯfessio. Scriptū est eñ. Nō mortui laudabūt te dñe: neq̄ oēs q̄ descēdunt in infernū. Nō infernus cōfitebit tibi neq̄ mors laudabit te.

¶☞ De confusione penaꝝ Ca. VIII.

Dimitte me dt Job vt plangā paululū dolorē meū anteq̄ vadā ad terrā tenebrosam ꝛ opertā mortis caligine: terrā miserie ꝛ tenebraꝝ: vbi vmbra mortis et nullus ordo ꝫ sempiternus horror inhabitat. Ordo quidem erit in quātitate penaꝝ. qm̄ in q̄ mēsura mēsi fueritis remetiet vobis: vt q̄ grauius peccauerūt grauius puniant. Potētes eñ potēter tormēta patient. Sꝫ nō erit ordo ī q̄litate reꝝ. qꝛ de aq̄s niuiū trāsibūt ad calorē nimiū: vt subita ꝯrioꝝ mutatio grauiorē inferat cruciatū. Expimento cognoui: q̄ adustus si frigidū statim adhibeat ardētiorem sentiet cruciatum.

¶☞ De indeficiētia Tormentoꝝ Ca. IX.

Sicut oues in inferno positi sunt ꝛ mors depascet eos. ps. xlviij. Dictū est hoc a silitudine iumentorum: que non radicitus euellunt herbas: ꝫ summitates solūmodo carpūt vt iteꝝ herbe renascant ad pastū. sic ꝛ impij q̄si de morte pasti reuiuiscent ad mortē vt eternaliter moriant. Ouidi⁹. Sic inconsumptū ticij sp̄q̄ renascens. Sic perit vt possit sepe perire iecur. Tūc erit mors īmortalis. tunc viuent morti qui vite sunt mortui. Querent mortem ꝛ non inuenient: qꝛ vitā habuerunt ꝛ perdiderunt. Audi Joannē in Apoc. dicentē. In dieb⁹ illis querent hoīes mortē ꝛ non inuenient eam. desiderabunt mori ꝛ fugiet mors ab illis. O mors q̄ dulcis esses quibus tam amara fuisti: te solam desideranter optabunt: qui te solam vehemēter abhorruerunt.

¶ Qz reprobi nūqꝫ liberabunt̄ a penis Ca. X.

NUllus ergo sibi blandiat z dicat : quia deus non in finem irascet̄: neqꝫ in eternū indignabit̄: sed miserationes eius sup̱ omnia opera eius. Quia cum iratus est non obliuiscet̄ misereri: nec quicqꝫ eoꝝ que fecit deus odiuit: assumens in argumentū erroris qd̉ ait dn̄s p̱ ꝓphetam. Congregabuntur in cōgregatione vnius fascis in lacum z claudent̄ in carcerem : z post multos dies visitabūtur Homo nanqꝫ peccauit ad tempus non ergo deus puniet in eternum. O spes inanis. o falsa p̄sumptio. non credat frustra errore deceptus ꝙ aliq̄ precio sit redimendus: qm̄ in inferuo nulla est redēptio Congregabūtur ergo peccatores in lacum et claudētur in carcerem. scꝫ in inferno in quo sine corporibus vsqꝫ in diem iudicij torquebūtur: z post multos dies: postqꝫ videlicet resurrexerint cū corporib⁹ in nouissimo die: visitabuntur: non ad salutem ꝫ ad vindictam: quia post diem iudicij grauius punient̄. Sed z alibi dicit̄. Visitabo in ꝟga iniquitates eoꝝ z in verberib⁹ peccata eorum Predestinatis ergo deus irascit̄ tpaliter : quia flagellat omnē filiū quē diligit. De quib⁹ illud accipit̄. Non in finem irascet̄ zc̄. Reprobis autē deus irascit̄ eternaliter: qꝛ iustū est vt qd̉ impius in suo preuaricat̄ eterno: deus vlciscatur in suo eterno. Nam licꝫ peccandi facultas illū dimittat: ipe tamē nō dimittit voluntatē peccādi. Scriptum est em̄. Supbia eoꝝ qui te oderunt ascendit semper. non humiliabūtur reprobi iam despati de venia: ꝫ malignitas odij tantū in illis excrescet vt velint illū omnino nō esse p̱ quē sciunt se tam infeliciter esse. Maledicent altissimo z blasphemabūt excelsum : conquerentes eum esse malignū ꝙ creauit illos ad penā: z nunqꝫ inclinētur ad veniā. Audi Joannem in Apocalypsi dicentē

Grando magna descendit de celo in homines et blas/phemauerunt hoies deũ ꝓpter plagã grandinis: qm̃ magna facta est vehemẽter. Voluntas ꝗ̃ damnat: licꝫ amiserit potestatis effectum: semꝑ tamen habebit malignitatis affectum. ꝛ ipa erit in inferno suppliciũ que fuerat in mundo peccatum. licet forsan ꝛ ibi peccatũ sit sed non meritum pene. Impius ꝗ̃ quia semꝑ habebit in se reatum ex culpa: sentiet contra se cruciatum ex pena Quod eñ ipe ꝑ penitentiam non deleuit: deus ꝑ indulgentiaꝫ non remittit. Ad magnam ergo pertinet iusticiam iudicantis vt nunꝙ̃ careant gehenne supplicio qui nunꝙ̃ caruerunt in vita peccato. voluissent vtiꝗ̃ si potuissent sine fine viuere vt potuissent sine fine peccare. Ostendũt enim ꝙ in peccato semper viuere cupiunt qui nunꝙ̃ desinunt peccata dum viuunt.

¶ Testimonia de supplicijs eternalibꝫ Ca. XI.

Quis inquit Esaias poterit habitare de vobis cũ ardoribus sempiternis. Iste fumus est in furore meo ignis ardens tota die ꝛ nocte. ꝛ die non extinguetur. sed ascendit fumus eius in sempiternum. Hieremias. Dabo vobis in obprobriũ sempiternũ ꝛ ignominiam eternam que nunꝙ̃ obliuione delebit. Daniel. Qui dormierint in puluere terre euigilabunt: alij in vitam eternam. alij vt obprobriũ videãt semꝑ. Salomõ. Mortuo homine impio nulla erit spes de eo. Huic exẽplo veniet ꝑditio sua ꝛ subito contereꝫ: nec habebit vltra medicinam. Joannes Apl's in Apocalypsi. Si q̃s adorauerit bestiam ꝛ imaginem eius: hic bibet de vino ire dei ꝛ cruciabiꝫ igne ꝛ sulfure: ꝛ fumus tormentorum ascendet in secula seculorꝫ: nec habebit requiem die ac nocte qui adorauerit bestiã et imaginẽ eius. Confirmat hec veritas que damnatos in iudicio sententialiter re

probrabit dñ dicet Math. xxv. Ite maledicti in ignem eternum q̃ preparat⁹ est diabolo ꝛ angelis ei⁹. Si ẽm diuinũ iudicium in ore duorum vel triũ testiũ stat omne verbum: quanto magis in ore tot ꝛ tantorũ virorum de proposita veritate constabit.

¶☞ De Die Judicij Ca. XII.

ECce ergo dies dñi veniet crudelis ꝛ indignatiõis plenus ꝛ ire ꝛ furoris: ad ponendam terrã in solitudine ꝛ peccatores eius conterendos de ea: quoniam stelle celi ꝛ splendor earum non expandent lumen suum obtenebratus est sol in ortu suo: ꝛ luna in lumine suo. et visitabo super orbem mala: ꝛ contra impios iniq̃tatem eoꝝ ꝛ quiescere faciã supbiam infideliũ. ꝛ arrogantiam fortium humiliabo. ꝑter h̃ omẽs manus dissoluentur: ꝛ omẽ cor hominis tabescet ꝛ contereẽ. Torsiones ꝛ dolores tenebraꝝ tenebunt: ꝛ q̃si parturiẽs dolebũt. vnusquisq̃ ad primũ suũ stupebit. facies combuste vult⁹ eorum. Dies illa dies ire. dies tribulationis ꝛ angustie. dies calamitatis ꝛ miserie dies tenebraꝝ ꝛ caliginis. dies nebule ꝛ turbinis. dies tube ꝛ clangoris: quia consummationem cum festinatione faciet dñs cunctis habitantibus terram. Et supueniet repentina dies illa tanq̃ laqueus in omẽs qui sedent sup faciem orbisterre. Quoniam sicut fulgur exit ab oriente: ꝛ apparet vsq̃ in occidentem. ita erit aduentus filij hominis. Dies em̃ dñi sicut fur ita in nocte veniet. Cum dixerint pax ꝛ securitas tunc repentinus eis superueniet interitus: sicut dolorez in vtero habenti ꝛ non effugient.

¶☞ De p̃cedenti tribulatione Ca. XIII.

PRecedet aũt tribulatio magna qualis nunq̃ fuit ab initio mũdi vsq̃ modo neq̃ fiet: ꝛ nisi abbreuiati fuissent dies illi non fieret salua omĩs caro. Matth.

xxiiij. Surget eñ gens contra gentem. regnũ aduersus regnũ. ⁊ terremotus erunt magni per loca. ⁊ pestilentie ⁊ fames: terroresq̃ de celo ⁊ signa magna erunt ⁊ tempestates. ⁊ erunt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis. ⁊ in terris pressura gentiũ pre confusione sonit⁹ maris ⁊ fluctuum arescentib⁹ hominib⁹ pre timore ⁊ expectatione que sup̃ ueniet vniuerso orbi. Surgent pseudo christi ⁊ pseudo ꝓphete. ⁊ dabunt signa magna ⁊ prodigia: ita vt in errorem deducam si fieri possit etiam electi. Apostolus. ij. ad Thessaloniceñ. iiij. Tunc reuelabitur homo peccati filius perditionis: qui aduersat̃ ⁊ extollit̃ sup̃ om̃e quod dicitur aut colit̃ deus: ita vt in templo dei sedeat ostendens se tanq̃ sit deus: quem dominus Jesus interficiet spiritu oris sui. Mittetur autem Helias ꝓpheta prius q̃ veniet dies domini magnus ⁊ horribilis: et cõuertet corda patrum ad filios: ⁊ cor filiorum ad parentes. Cũ quo veniet et Enoch. ⁊ prophetabunt mille ducentis sexginta diebus amicti saccis: ⁊ cum finierint testimonium suum: bestia que ascendet de abysso faciet aduersus illos bellum ⁊ vincet illos ⁊ occidet. ⁊ corpora eorum iacebunt in plateis ciuitatis magne. vbi dñs illorum crucifixus est. et post tres dies ⁊ dimidium spiritus vite intrabit in eos

¶ De Signis precedentibus Capitulum. XIIII.

Statim aũt post tribulationẽ dieꝝ illoꝝ sol obscurabitur: ⁊ luna nõ dabit lumẽ suũ. ⁊ stelle cadẽt de celo. ⁊ virtutes celoꝝ mouebunt̃. ⁊ tũc apparebit signuz filij hominis in celo ⁊ plangent sup̃ se omnes trib⁹ terre. Joannes in Apoc. Reges ⁊ p̃ncipes ⁊ tribuni et diuites ⁊ fortes ⁊ oĩs seru⁹ ⁊ liber abscondent se in speluncis ⁊ in petris montium et dicent montib⁹ ⁊ petris. Ca-

dite sup nos ꝛ abscondite nos a facie sedentis sup thro/
num et ab ira agni: quoniam veniet dies magnꝰ ire ipo
rum: et quis poterit stare Matth. xxv. Et mittet ange/
los suos cum tuba et voce magna et congregabunt ele/
ctos eius a quattuoꝛ ventis celi: a summis celoꝛum vsqꝫ
ad terminos terre. Apostolus ad Tim. Tunc ipse do/
minus in iussu ꝛ voce archangeli et in tuba dei descēdet
de celo: ꝛ omēs qui in monumentis sunt audient vocem
filij dei. et procedent boni in resurrectionem vite. mali
ꝟo in resurrectionem iudicij. Mors ꝛ infernus dabunt
mortuos suos qui in ipis erunt. et videbit omnis oculꝰ
ꝛ qui in eum pupugerunt filium hominis venientem in
nubibus celi cū virtute magna ꝛ maiestate. Veniet aūt
dominꝰ ad vindictam: non solum cū apostolis. sed ꝛ cū
senatoꝛibus populi sui. Prouerb. xxxi. Nobilis in poꝛ/
tis vir eius quando sederit cū senatoꝛibꝫ terre Matth.
xix. Sedebunt eīn et ipi sup sedes duodecim iudicātes
duodecim tribus israel. Aspiciebam (inquit Danielis
vij.) donec throni positi sunt ꝛ antiquus dierum sedit.
vestimentum eius quasi nix candida: ꝛ capilli capitꝫ eiꝰ
quasi lana munda. Thronus eius flamma ignis. Rote
eius quasi ignis accēsus. fluuius igneus rapidusqꝫ egre
diebatur a facie eius. Milia milium ministrabant ei: et
decies centena milia assistebant ei. Ps. xlix. Dominus
noster manifeste veniet deus noster ꝛ non silebit. Ignis
in cōspectu eius exardescet: ꝛ in circuitu eius tempestas
valida. Aduocauit celum desursum: ꝛ terram discernere
populum suum. Tunc congregabunt ante eum omnes
gentes: et separabit eas abinuicem: sicut pastoꝛ segregat
oues ab hedis: ꝛ statuet quidem oues a dextris. hedos
autem a sinistris.

¶ De potentia: sapientia: ꝛ iusticia iudicis.

O Quãtus tunc erit timoꝛ ⁊ tremoꝛ. Ca. XV.
O quãtus erit fletus ⁊ gemitꝰ. Nã si calũne celi ꝯtremiscunt ⁊ pauẽt aduentũ eiꝰ. ⁊ angeli pacis amare flebunt. pctõres aũt qd faciẽt? Si iustꝰ vix saluabit: impius ⁊ pctõres vbi parebunt? Propterea clamat ꝓpha. ps. cxlij. Nõ intres in iudiciũ cũ seruo tuo dñe: qꝛ nõ iustificabit in ꝯspectu tuo ois viuẽs. Ps. cxxix. Si iniqtates obseruaueris dñe. dñe qs sustinebit. Quis eñi nõ timeat iudicẽ potentissimũ: sapientissimũ et iustissimum. Potentissimũ quẽ nemo põt effugere. Sapientissimuꝫ quẽ nemo põt latere. Justissimũ: quẽ nemo pt coꝛrũpe. Si fortitudo querit. robustissimꝰ est. sapiens corde: et fortis roboꝛe. Si equitas iudicij nemo audebit pro me testimoniũ reddere. Si iustificare me voluero: os meũ condemnabit me. prauũ me cõprobabit: etiamsi simplex fuero. Jpe dixit ⁊ facta sunt: ipse mãdauit ⁊ creata sunt. Qui vocat stellas ⁊ dicũt: assumꝰ: q facit angelos suos spũs: ⁊ ministros suos flãmã ignis. Cuiꝰ volũtati nihil omino resistit. cui nullum verbũ est impossibile. cui flectitur om̃e genu: celestiũ: terrestriũ ⁊ infernoꝝ. Hunc ergo pt effugere nemo. sicut dicit ꝓpha. Si ascendero in celuꝫ tu illic es: si descendero ad infernũ ades. Jpe scrutat renes ⁊ coꝛda: cuiꝰ ocul' oĩa nuda sunt ⁊ apta. qui pluuie guttas ⁊ arenã maris dinumerat. Deus sciaꝝ dñs: prescius oĩm ⁊ consciꝰ singuloꝝ: occultꝰ occultoꝝ omnium indagatoꝛ. Hunc nemo põt latere: sicut dt apls. Nõ est vlla creatura inuisibil' in ꝯspectu eius. Jpe est iudex iustus fortis ⁊ longanimis q nec pce nec precio nec amore nec odio declinat a semita rectitudinis. ꝫ via regia semper incedens: nullũ malũ pterit impunitum: nulluꝫ bonum irremuneratũ relinquit: vt inquit Boetiꝰ in. v. de cõsolatione. Hunc ergo nemo põt coꝛrumpere: iuxta qd di-

dicit ps̄. Reddis singulis ẜm opera sua.

☞ De Diuino Judicio. Ca. XVI.

QUis autē non timeat illud examen in quo idē erit
⁊ accusator ⁊ aduocat⁹ ⁊ iudex. Accusabit em̄ dū
dicet Matth. xxv. Esuriui ⁊ non dedistis mihi mandu
care. sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere. Aduocabit cum
subdit. Qdiu non fecistis vni de minimis his nec mihi
fecistis. Judicabit cum inferet Matth. xxv. Discedite
a me maledicti in ignem eternum. Non erunt testes in
illo iudicio necessarij: qꝛ tūc manifesta erunt abscōdita
tenebrarum. Nihil enim occultum quod non reuelabit.
Tunc erunt libri conscientiarum aperti. tunc iudicabū-
tur mortui ex his que scripta sunt in libro Apocalypsis
xiij. Opera em̄ illorum sequunt illos. Quantus erit
pudor in peccatoribus. quanta confusio erit cum eorum
nephandissima crimina cunctis erunt liquida ⁊ manife
sta. Ps̄. xxxj. Btī quoꝝ remisse sunt iniqtates ⁊ q̄ꝝ te-
cta sunt peccata. Ab illa em̄ sn̄ia nunq̄ poterit ꝓuocari:
qꝛ pat omē iudiciū dedit filio. Qui claudit ⁊ nemo ope
rit. aperit ⁊ nemo claudit. Os em̄ dn̄i locutū est.

☞ Qz nihil ꝓderit dānatis Ca. XVII.

TUnc non proderūt opes: non defendēt honores:
non suffragabunt amici. Scriptū est em̄. Argen-
tum ⁊ aurum nō valebit eos liberare in die furoris dn̄i.
Flebunt ⁊ plangent omēs reges terre cū viderint fumū
incendij ꝓpter timorē tormentoꝝ eoꝝ. Quid ḡ facietis
in die furoris dn̄i: in die visitationis ⁊ calamitatis de lō
ge venientis. ad cuius fugietis auxiliū. vnusquisq̄ onus
suū portabit. Aīa que peccauerit ipa morief. O distri-
ctum iudiciū in quo non solū de factis: ẜ de omni verbo
ocioso qd̄ locuti fuerint homines: reddituri sunt ratio-
nem in die iudicij in quo vsq̄ ad nouissimuz quadrantē

exigetur debitum cum vsura. Quis ergo fugere poterit a ventura ira Matth. xiij. Mittet filius hoīs ange/los suos ⁊ colligent de regno eius oīa scandala et eos qui faciunt iniquitatem ⁊ alligabunt fasciculos ad comburendum ⁊ mittent eos in caminū ignis ardentis: vbi erit fletus ⁊ stridoꝛ dentiū: gemitus. eiulatꝰ. ⁊ vlulatus luctus ⁊ cruciatus. stridoꝛ ⁊ clamoꝛ. timoꝛ ⁊ tremoꝛ: do/loꝛ ⁊ laboꝛ. ardoꝛ ⁊ fetoꝛ. obscuritas ⁊ anxietas. acerbi/tas ⁊ asperitas. calamitas ⁊ egestas. angustia ⁊ tristicia. obliuio ⁊ confusio. toꝛtiones ⁊ punctiones. amaritudi/nes et terroꝛes. fames et sitis. frigus et cauma. sulfur et ignis ardens in secula seculoꝝ. AMEN.

Liber de Contemptu Mundi siue de Miseria humane cōditionis. editus ab Innocētio papa tertio. Colonie per Martinū de werdena: prope domū Consulatus: in vico Burgensi (vel. die Burgerstraes) cōmorantem impꝛessus Anno dn̄i Millesimo Quingētesimonono. feria q̄nto post festū sancti Galli.

2